

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yirmi yedinci İnikat

18.1.1957 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	108:109	hazırlanmadığına dair sualine Maarif Ve-	
2. — Havale edilen kâğıtlar	109	kili Ahmed Özel'in şifahi cevabı (6/317)	110:112
3. — Yoklama	110	5. — Müzakere edilen maddeler	112
4. — Sualler ve cevaplar	110	1. — Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89	
A — Şifahi sualler ve cevabı	110	ncu maddeleri hükümlerinin değiştirilmesi	
1. — Trabzon Mebusu Emrullah Nut-		hakkında kanun lâyihası ile Kocaeli Me-	
ku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak		busu Ekrem Alican'ın, Gelir Vergisi Kanu-	
tizere bâzı şehirlerde ele alınan imar hare-		nununun 32 ve 89 ncü maddelerinin değiştiril-	
ketlerine dair Başvekilden şifahi suali		mesine dair kanun teklifi ve Maliye ve	
(6/309)	110	Bütçe encümenleri mazbataları (1/473,	112
2. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu'nun,		2/286)	
Muş vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmaç-		2. — Hâkimler Kanununun bâzı madde-	
lar üzerinde köprüler inşa edilmesi husu-		lerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde	
sunda ne düşünüldüğüne dair Nafia Veki-		eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna	
linden şifahi suali (6/313)	110	muvekkat bir madde ilâvesine dair olan	
3. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın,		6004 sayılı Kanun hükmünün iki yıl daha	
Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak		uzatılması hakkında kanun lâyihası ve	
tesisata dair Dahiliye, Maliye ve Nafia		Adliye Encümeni mazbatasası (1/603)	112:114
Vekillerinden şifahi suali (6/314)	110	3. — Köy enstitüleriyle ilk öğretmen	
4. — Sirob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun,		okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234	
23 Aralık 1956 günü Ankara'dan İstan-		sayılı Kanuna ek kanun lâyihası ile Ankara	
bul'a giden resmî plâkalı kaptıkaçtı oto-		Mebusu Âliye Temuçin ve Elâzığ Mebusu	
mobiline hangi vekâlete aid olduğuna dair		Ömer Faruk Sanaç'ın, köy enstitülerinden	
Başvekilden şifahi suali (6/315)	110	mezun öğretmen ve sağlık memurlarının ma-	
5. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in,		aşlarının intibakine dair kanun teklifi ve	
ilköğretim kanunu lâyihasının hazırlanıp		Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları	
		(1/466, 2/250)	114:121

4. — Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (1/533) 121:122

5. — İslahî Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası ve Ziraat, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/328) 122:135

B — Tahrirî sualler ve cevapları 136

1. — Yozgad Mebusu Ömer Lûtfî Erzurumluoğlu'nun, Nafia Vekâletince 1955 yılı içerisinde vilâyet hususi idarelerine yapılan nakdî yardımlara ve Çekerek ırmağı üzerinde bulunan Kazankaya köprüsünün bu yıl

içinde inşa edilip edilmeyeceğine dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahrirî cevabı (7/144) 136:137

2. — Diyarbakır Mebusu Yusuf Aziz-oğlu'nun, Dicle ve Batman nehirleri üzerinde birer baraj yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahrirî cevabı (7/262) 137:140

3. — Kocaeli Mebusu Tıran Güneş'in, nahiye müdürleri temsil tahsisatının muntazaman verilip verilmediğine dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahrirî cevabı (7/278) 141

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere bâzı şehirlerde ele alınan imar hareketlerine dair şifahi suali, Başvekil hazır bulunmadığından;

Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu'nun, Muş vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmaklar üzerinde göprüler inşa edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi suali, Nafia Vekili hazır bulunmadığından;

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak tesisata dair şifahi suali ile

Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, 23 Aralık 1956 günü Ankara'dan İstanbul'a giden resmî plâkalı kaptıkaçtı otomobilin hangi vekâlete ait olduğuna dair şifahi suali, sahipleri hazır bulunmadığından;

Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, ilköğretim kanunu lâyihasının hazırlanıp hazırlanmadığına dair şifahi suali, Maarif Vekili hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun kabul edildi.

Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89 ncu maddeleri hükümlerinin tadiline dair kanun lâyihasının muvakkat maddesi üzerinde verilen tadilname, mazbata muharririnin talebi üzerine, Bütçe Encümenine verildiğinden kanun lâyihasının diğer maddelerinin müzakeresi tehir edildi.

Off - Shore Tedarik Programına mütâallik Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 29 Haziran 1955 tarihinde mektup teatisi suretiyle imzalanan Anlaşma ile eklerinin tasdikine dair Kanunla

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa muvakkat iki madde eklenmesine dair Kanun kabul edildi.

Köy enstitüleriyle ilk öğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası ile Ankara Mebusu Âliye Temuçin ve Elâzığ Mebusu Ömer Faruk Sanaç'ın, köy enstitülerinden mezun öğretmen ve sağlık memurlarının maaşlarının intibakına dair kanun teklifinin, encümene verilen maddeleri henüz gelmediğinden, müzakeresi tehir edildi.

Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü Kanununun 6575 sayılı Kanunla muaddel 21 nci maddesinin değiştirilmesine ve mezkûr Umum

Müdürlük kadrolarına ilâve yapılmasına dair kanun lâyihasının birinci müzakeresi bitirildi.

Ruznamede mevcut diğer kanun lâyiha ve tekliflerinin müzakeresi, ilgili vekiller hazır bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere, talik olundu.

18. I. 1957 Cuma günü saat 15 te toplanıl-

mak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekilli
Bursa Mebusu
Agâh Erozan

Kâtip
Van Mebusu
Muslih Görentaş

Kâtip
Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Sualler

Şifahi sualler

1. — Elâzığ Mebusu Ömer Faruk Sanaç'ın, Elâzığ Cüzam Hastanesinin daha müsait bir yere naklinin düşünülüp düşünülmediğine dair şifahi sual takriri Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine gönderilmiştir. (6/321)

2. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in, el sanatlarının tekâmülü, küçük esnaf ile küçük sanat erbabı ve dokumacıların kalkındırılmaları hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair

şifahi sual takriri İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/322)

Tahrirî sual

1. — Sinob Mebusu Haşım Tarı'nın, 1956 senesinde Gerze yangını, Eskişehir depremleri ve Lüleburgaz su baskınları dolayısıyla Amerika Birleşik Devletlerince yapılan aynı yardımın ne şekilde kullanıldığına dair tahrirî sual takriri Başvekâlete gönderildi. (7/287)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Trabzon Mebusu Sami Orberk ve Erzurum Mebusu İshak Avni Akdağ'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 41 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/422) (Milli Müdafaa, Maliye ve Bütçe Encümenlerine)

Mazbatalar

2. — Hükümete teknik yardım teminine dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (10 C) numaralı Ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ziraat Encümeni mazbataları (1/447) (Ruznameye)

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında

imzalanan Hükümete teknik yardım teminine ait (10 B) numaralı Ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ziraat Encümenleri mazbataları (1/449) (Ruznameye)

4. — Gümrük Tarifelerindeki Eşya Tasnif Nomanklâtürüne mütedair 15 Aralık 1950 tarihli Brüksel Mukavelenamesine ait 1 Temmuz 1955 tarihinde Brüksel'de imza edilen Tashih Protokolünün tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Gümrük ve İnhisarlar Encümenleri mazbataları (1/457) (Ruznameye)

5. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan 15 numaralı Ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ziraat Encümenleri mazbataları (1/559) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan

KATIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Muslih Görentaş (Van)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.
(İstanbul mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyorum.
Suallerden müzakereye başlıyoruz.

4. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUALLER VE CEVABI

1. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere bazı şehirlerde ele alınan imar hareketlerine dair Başvekiliden şifahi suali (6/309)

REİS — Sual sahibi buradalar mı?.. Burada. Başvekil yok. Başvekil adına cevap verecek arkadaşımız var mı?.. Yok. Sual gelecek İnikada bırakılmıştır.

2. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu'nun, Muş vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmaklar üzerinde köprüler inşa edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Nafia Vekilinden şifahi suali (6/313)

REİS — Sual sahibi burada mı?.. Burada. Nafia Vekili olmadığından sual gelecek İnikada bırakılmıştır.

3. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak tesisata dair Dahiliye, Maliye ve Nafia Vekillerinden şifahi suali (6/314)

REİS — Sual sahibi burada mı?.. Dahiliye, Maliye ve Nafia Vekilleri burada mı?.. Dahiliye Vekili, buyurun.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Aydın) — Muhterem arkadaşımın sualleri üç vekâleti alâkadar etmektedir. Vekâletimi alâkadar eden hususlar hakkında müsaade ederlerse arzu cevap edeyim, yahut da diğer vekillerin de bulunduğu bir celsede cevap vereyim.

ARSLAN BORA (Tunceli) — Her üç vekil birden cevap versin.

REİS — Her üç vekilin birden cevap vermesini arzu ediyorlar.

4. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, 23 Aralık 1956 günü Ankara'dan İstanbul'a giden resmî plâkalı kaptıkaçı otomobilin hangi vekâlete aid olduğuna dair Başvekiliden şifahi suali (6/315)

REİS — Sual sahibi arkadaşımız burada. Başvekil adına konuşacak arkadaş var mı?

BAŞVEKİL ADINA DEVLET VEKİLİ MEHMET CEMİL BENGÜ (Ordu) — Mühlet istiyeceğim.

REİS — Buyurun, kürsüden isteyin.

MEHMET CEMİL BENGÜ (Ordu) — Efendim, sual mevzuu hakkında bazı yerlerden malûmat istedik, henüz bu malûmat gelmediği için 15 gün mühlet verilmesini rica ediyorum.

REİS — On beş gün mühlet verilmiştir, efendim.

5. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, ilk öğretim kanunu lâyhasının hazırlanıp hazırlanmadığına dair sualine Maarif Vekili Ahmed Özel'in şifahi cevabı (6/317)

REİS — Sual sahibi arkadaşımız burada mı efendim? Burada. Maarif Vekili de burada..

MAARİF VEKİLİ AHMED ÖZEL (Sivas)

— Cevap vereceğim, efendim.

REİS — Soruyu okuyoruz, efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Aşağıdaki sorunun şifahi olarak Maarif Vekili tarafından cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Burdur
Mehmet Özbey

1. 1953 yılında hazırlanmış bulunan ilköğretim kanun tasarısının o yıldan beri bütçe müzakereleri sırasında Meclise getirileceği söylenildiği halde bugüne kadar Büyük Millet Meclisine intikal etmemiş olması sebebi nedir?

2. Memleketin ilköğretim dâvası gibi en önemli bir dâvasını halledecek olan bu kanun lâyihası ne zaman Meclise intikal edecektir?

REİS — Maarif Vekili

MAARİF VEKİLİ AHMED ÖZEL (Sivas)

— Muhterem arkadaşlarım; ilköğretim dâvasının ehemmiyetini şüphesiz ki, hepiniz takdir edersiniz. İlköğretimin memleket sathına yayılması ile alâkalı olan kanun tasarımız hazırlanmış bulunmaktadır. Ancak bu kanun tasarısının bir kısmı Devlet Bütçesini ve bir kısmı da mahallî bütçeleri alâkalandırması bakımından bilhassa Maliye Vekâleti bu mevzu ile meşgul olmaktadır. Devlete intikal edecek kısmı değil, bilhassa mahallî idarenin iştirak payının ne olduğu ve ne miktar üzerinden iştirak edebileceği hususları incelenmektedir. Ümit ediyoruz ki, bu kanun tasarısı pek yakın bir istikbalde yüksek huzurunuzda getirilmiş bulunacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Mehmet Özbey.

MEHMET ÖZBEY (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Maarif Vekiline verdikleri izahattan dolayı teşekkür ederim. Geçen yıl bütçesi konuşulurken İlköğretim Kanununu, bütçe müzakerelerini mütâakıp hemen Meclise getireceklerini Sayın Maarif Vekili bu kürsüden vadedmiş olmalarına rağmen bugüne kadar henüz Meclisimize gelmiş değildir.

Gerçi bu o kadar kolay bir iş değildir, takdir ediyorum. Çünkü, İlköğretim Kanununun memleketimizde tahakkuku için asgari 800 milyon liraya ihtiyaç vardır. Bunu birden bulmak zordur. Fakat, senelere bölmek suretiyle yapmak mümkündür. Milyarlık birçok muazzam işleri

başaran ve başlayan iktidar Hükümetimiz çok eminim ki, memleket dâvalarından ve en mühimlerinden birisi olan bu mühim derdi de kuvvetle parmak basarsa halledeceğine kaniim ve inanıyorum.

Muhterem arkadaşlar, bir milyon çocuğumuz sokakta okulsuzdur. 20 bin köyümüz mektepsizdir. 25 milyon nüfusumuzun 15 milyonu cahildir. Cidden bunların üzerinde çok önemle durulması lâzımdır.

Bir defa Demokrat iktidarımız Maarife gereken ehemmiyeti hakikaten fazlası ile vermiştir. Vatanın müdafaası olan, Milli Savunma bütçesinden sonra en fazla parayı Maarife ayırmıştır. Devraldığı 100 milyonluk bütçeyi 500 milyona, yarım milyarın üstüne çıkarmıştır. İktidar Hükümetimizin bu büyük anlayışına bu millet kürsüsünden yürekten teşekkürü vicdani bir borç sayarım. Millet beklediği fedakârlığı Hükümetimiz faslası ile yapmış ve göstermiştir. Sağ olsunlar. Fakat, aşağıda arz edeceğim tedbirlerle bunu halletmek mümkündür. Peki nasıl yapalım?

Bir defa Marif hayatımızın ilk öğretim tarihine şöylece çok kısa bir göz atalım. Türkiye'de ilk defa iptidai tahsil mecburiyeti 1240 yılında yani 132 sene önce bir fermanla başlamış; mekâtibi iptidaiye 3, mekâtibi rüştiye 3, liva merkezlerinde 5, vilâyet merkezlerinde 7 şer senelik olmak üzere, idadiler açılmıştır. Daha sonraları 1286 da yani 86 sene önce çıkarılan Maarifi Umumiye Nizamnamesi ile bu teşkilât kısmen tadil edilmiş ilk okula muadil sıbyan ve rüştiye sınıfları üçer sene orta okula muadil idadiye 3, liseye muadil sultaniye üçer sene olmak üzere ve ayrıca mekâtibi ilmiyeler açılarak bu Nizamname tam 43 sene devam etmiştir.

REİS — Mehmet Bey! Bu sözlerinizin, soru ile ne alâkası vardır?

MEHMET ÖZBEY (Devamla) — Alâkası vardır efendim. Bunun arkasından tuhaf bir tesadüf yine tam 43 sene devam edegelen 1329 tarihli; Tedrisatı İptidaiye Kanunu muvakkatesi de topallıya topallıya, bugüne kadar yürüye gelmiştir.

Şimdi arkadaşlar, bu derme çatma ve bin bir yerinden yamalı bu muvakkat kanunla bugünkü dinamik, yapıcı iktidar Hükümetimizin baş

döndürücü kalkınma süratine ayak uydurmasına inkân ve ihtimal yoktur. Tıpkı kağının otomobille yarışa girmesi gibi. Peki ne yapalım? Alınacak tedbirler şunlardır; Tek bir gün fev-tetmeden ve en mükemmel bir şekilde hazırlanan İlk Öğretim Kanununu senelere bölerek hemen çıkartmak lâzımdır. Çünkü 20 bin köyümüz okul istiyor. Yüz binlerce sokaklarda başı boş dolaşan Türk çocuğu öğretmen bekliyor. Tedrisatı İntidaiyei Muvakkate Kanununun bugünkü temposu ile bunları halletmek asla mümkün değildir. Çok şükür Allah'a nüfusumuz arttıkça ve talebe miktarı çoğaldıkça okul ve öğretmen ihtiyacı da o nispette artmaktadır.

Kanaatimce bu derdi aşağıda alacağımız süratli ve cezri tedbirlerle karşılamak ve bu müthiş boşluğu doldurmak mümkündür. Vekâletimiz adedlerini 40 a çıkardığı öğretmen okulları; talebelrini altışar sene okutarak yetiştirmekte devam etsinler, bu temel kaidemiz olsun. Fakat bunun hemen yanbaşında şayanı şükrandır, iktidarımızın hemen hemen her kazaya nasip kıldığı, açtığı ortaokullardan her sene mezun yüzlerce genci bomboş iş isteyen bu memleket çocuklarını topluyarak içlerinden kabiliyetli ve müsait olanlarını kısa terbiyevi kurslardan geçirerek kendilerine psikoloji ve pedagoji formasyonu verilerek vatanın öğretmen bekliyen köylerine göndersinler bu ateşli ve idealist gençler köy odalarında ve müsait binalarında süratle (okullarımız da esasen yapılmaktadır) çocukları okutsunlar. Bu suretle bütün vatan sathı, Doğuda ve Batıda hemen her yerde güzel Türkçemizi konuşacak yazacak ve okuyacaktır. Tek

kurtuluş yolu ve çıkar yol da budur. Ayrıca bir tasfiye neticesi miktarları 7 binden 3 bine düşen ve meslekten ayrılan eğitimcilerden, sivil, ahlâki ve kabiliyeti müsait olanlardan Vekâlete müracaat edenleri de, Heyeti Vekile kararını kaldırarak, işe başlatalım ve istifade edelim. Çünkü bunların çoğu da 43 lira aylık ücret aldıkları için ayrılmışlardır. Bugün bunların ücretini, kadîrşinas iktidarımız 100 liraya çıkarmıştır. Bir köyde bu para ile kanaatkârane çalışacak çok tecrübeli ve hakikaten kabiliyetli meslekten ayrılmış olanlardan istifade mümkündür.

Sonra üçüncü bir tedbir olarak; yedek subayda okuyan bütün gençlerin köylerde bir mevsim öğretmenlik yapmasını sağlamak. En sonra, bütün köylerimizin hoca boşluğunu doldurabilecek şekilde adedleri pek fazla olan binlerce mütekaidlerden, isteklilerden, arzu ettikleri köylerde munasip ders ücretleriyle tanzimi, Devletin vazife çarkında bir ömür vererek saqlarını ağartmış, bilgili, tecrübeli binlerce mütekaidlerden istifade ederek ve icabeden her tedbiri alarak, vatanımızın cehlîni yenmek ve boğmak mümkündür. İşte bu aşk ve idealle memleket maarifini kurtarmak mümkün olacaktır, arkadaşlar. Türkiye'nin maarifinde olduğu gibi, içtimai ve iktisadi kalkınmasında tesirleri büyük olan bu temennilerimin kabulünü büyük Türk Milletinin bu çok aziz ve mukaddes menfaati adına canı gönülden rica ederken, hepimizi hürmetlerimle selâmlarım, muhterem arkadaşlarım. (Şiddetli alkışlar)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

REİS — İkinci müzakeresi yapılacak maddelere geçiyoruz.

1. — *Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89 ncu maddeleri hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ile Kocaeli Mebusu Ekrem Alican'ın, Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/473, 2/286)*

REİS — Gelir Vergisi Kanununun muvakkat maddesi encümenden gelmediği için müzakeresi gelecek İnikada bırakılmıştır.

Birinci müzakeresi yapılacak maddelere geçiyoruz.

2. — *Hâkimler Kanununun bâzi maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair olan 6004 sayılı Kanun hükmünün iki yıl daha uzatılması hakkında kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/603) (1)*

REİS — Birinci müzakeresi yapılacak mad-

(1) 59 sayılı matbuua zaptın sonundadır.

delerin yedinci numarasındaki bu lâihanın takdimen ve müstaceliyetle müzakeresi talebedilmektedir. Takdimen müzakeresi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen arkadaşımız var mı?

Sırrı Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlarımız; istenilen teklifte, Adliye Encümeni mazbatasında stajiyer hâkimlerin bir senelik stajı doldurduktan sonra tâyinleri hakkındaki yetkinin iki sene daha uzatılması talebedilmektedir. Bu yetki daha evvelce de burada istenmiş bulunuyordu. O zamanki Adliye Vekili (9.I.1953) şöyle demişlerdi: «Bu mevzu üzerinde biz hassasiyetle duruyoruz, yakında Yüksek Meclise arz edeceğiz. Hâkimler Kanununu ehemmiyetle ele almış bulunduğumuzu muhterem arkadaşlarımız görmüş bulunacaklardır. Adliye Encümeninde mesele görüşüldüğünde Adliye Vekili, Hâkimler Kanununun yakın bir zamanda geleceğini ve bu sebeple kanun gelinceye kadar, iki sene muvakkat kanunun temdidini istemiştir. Yani bir senelik hâkimlik stajını bitirenlerin tâyini yetkisini Hükümete veren bu hüküm temdidilecek, bunun da sarıh mânası, Hâkimler Kanununun iki sene daha gelmeyeceğidir. Halbuki 1951 yılının bir Kasımında Sayın Cumhurbaşkanının Meclisi açış nutkunda ve onu takibeden nutuklarında ve bütçe müzakerelerinde Başvekil, Adliye Vekili ve encümen sözcülerinin beyanlarında Hâkimler Kanununun tadil edilerek Meclise sevk edilmesi üzerinde mutabık kalmış ve hattâ bu hususta vaitlerde bulunmuşlardır. Fakat bugüne kadar demokrasi nizamı içerisinde hâkim teminatını getirecek Hâkimler Kanunu gelmemiştir, gelmemektedir. Hattâ bu Hâkimler Kanunu içerisinde staj vaziyetinin ne şekil alacağı da ifade edilmişti. 1956 bütçesinin müzakeresi sırasında bu kürsüden, hepimiz tarafından şiddetle değiştirilmesi arzu edilen Hâkimler Kanununun değiştirileceğinin ve hâkimlerden müteşekkil bir heyet tarafından hâkimlerin tâyin ve terfilerinin yapılacağına derpiş edileceği de vadedilmişti. Şimdiki Vekil açıkça huzurunuzda bunları vait ve taahhüdetmiş ve millete müjdelemişti.

Şimdi bütün bu vaitler üzerinde bir sünger çekilmiştir. Hâkimler Kanunu ne zaman gelecektir? Staj müessesesinin faydası var mıdır? Arka-

daşlarımız bilirler ki; bir hukuki statüsü yoktur. Mesuliyeti, vazifesi yoktur. Hattâ bir imtihanı bile yoktur. Yani ehliyet ve tecrübenin tesbiti yoktur. Böyle olunca staj şekle bağlamak lâzımdır. Adliye Vekilleri beyanda, vaitte bulunuyorlar, bunu Hâkimler Kanunu içine, bir şekle sokacağız diyorlar. Seneler geçiyor, kanun bir türlü gelmiyor. Temdid edilirse Hâkimler Kanunu iki sene daha gelmeyecektir demektir. Bu sebeple benim ricam şudur; şimdiki Vekil bir sene evvel vadetmişlerdi, hâkimlerin teminatına girecekti. Bütün bunları derpiş edecek Hâkimler Kanununu ne zaman getireceklerdir, çıksınlar bu kürsüden açıkça ifade etsinler. Getirecekler mi, yoksa Hâkimler Kanunu gelmeyecektir desinler. Mevut Hâkimler Kanuniyle idare edeceğiz desinler. Hepimiz de durumu bilelim. Bu staj müessesesini hakikaten bir şekle bağlayacak mıyız? Garp memleketlerinde staj, hukuk statüsü içerisinde faydalı bir müessesedir ve hâkim yetiştirmek için zaruri ve faydalı bir müessese halindedir. Bizde bir formalitedir. Zaman geçecek, bir senelik zaman geçecek ondan sonra tâyin edilecek. Mesuliyeti yoktur, yazifesi yoktur. Sarıh olarak söylesin. Kanun ne zaman gelecek, 6 aylık temdit kâfidir. Hâkimler Kanununda değişiklik yapılacak mı yapılmıyacak mı? Bunu sarıh olarak ifade buyursunlar, ısrarım meselenin milletimizin bir kader dâvası olduğundadır. Mâzur görün.

REİS — Başka söz istiyen arkadaşımız var mı? Yok. Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mazbatada müstaceliyet teklifi vardır. Müstaceliyetle görüşülmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Vekil Beyden sual sormuştum, cevap versinler.

REİS — Müsaade buyurun, maddeyi okuyorum.

Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair olan 6004 sayılı Kanun hükmünün iki yıl daha uzatılması hakkında Kanun

MADDE 1. — Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna

muvakkat bir madde ilâvesine dair 6004 sayılı Kanunla kabul edilen muvakkat 3 nci madde ile Adliye Vekiline verilen ve 6450 sayılı Kanunla temdid edilen salâhiyet 18 . I . 1957 tarihinden itibaren iki yıl müddetle uzatılmıştır.

REİS — Söz isteyen arkadaşımız var mı? Encümen konuşacakmısını? Konuşmıyacaklar..

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini ieraya Adliye Vekili memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesi üzerinde. müzakere bitmiştir. Son olarak söz isteyen arkadaş var mı? Olmadığına göre kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — Köy enstitüleriyle ilk öğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası ile Ankara Mebusu Aliye Temuçin ve Elâzığ Mebusu Ömer Faruk Sanaç'ın, köy enstitülerinden mezun öğretmen ve sağlık memurlarının maaşlarının intibakine dair kanun teklifi ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/466, 2/250)

REİS — Ek birinci maddenin ikinci fıkrası, encümenden gelmiştir, okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Köy enstitüleriyle ilköğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234 sayılı Kanuna ek kanun lâyihasının Umumi Heyette görüşülmesi sırasında Samsun Mebusu Tefik İleri tarafından verilen ve Umumi Heyetçe nazarı dikkate alınan taktir Maarif Vekâleti Müsteşarı ve Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Taktir sahibi lâyihanın ek muvakkat birinci maddesinin 2 nci fıkrasının tayyını teklif etmekte olup fıkraya göre yapılacak yükselmele-re esas tutulacak hizmet süresinin hesabında başarısız geçti mi, usulü dairesinde tesbit edil-

miş müddetlerin nazarı itibara alınmıyacağı hakkındaki hükme ve taktir sahibinin de iştiraki suretiyle ancak 5479 sayılı Kanunun meriyete girdiği 29 . XII . 1949 tarihine kadar geçen hizmet süreleri içindeki başarısız müddetlerin istisnası hususunda bir fıkra ilâvesi suretiyle ikinci fıkra aşağıda yazılı şekilde encümenimizce kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ek muvakkat birinci maddenin ikinci fıkrası :

Yukardaki hükümlere göre yapılacak yükseltmelere esas tutulacak hizmet süresinin hesabında başarısız geçtiği usulü dairesinde tesbit edilmiş olan müddetler nazara alınmaz. Ancak 5479 sayılı Kanunun meriyete girdiği tarihe kadar geçen hizmet süreleri içindeki başarısız müddetler bu hükümden müstesnadır.

Reis	Reisvekili	Mazbata M.
Balıkesir	Kırklareli	Zonguldak
H. İmre	Ş. Bakay	S. Ataman
Kâtip		
Tokad	Afyon K.	Bursa
Ö. Sunar	M. A. Ülgen	H. Köymen
Çankırı	Çorum	Diyarbakır
T. Uygur	Y. Gürsel	H. Turgut
Gazianteb	Gümüşane	Kayseri
E. Cenani	Z. Başağa	İ. Kirazoğlu
Kırşehir	Manisa	Rize
A. Bilgin	M. Kurbanoğlu	H. Agun
Seyhan	Sinob	Sinob
A. Topaloğlu	N. Sertoğlu	S. Somuncuoğlu
Tekirdağ		Trabzon
Z. Erataman		S. F. Kalaycıoğlu
Yozgad		Yozgad
D. Akbel		T. Alpay

REİS — Mazbata üzerinde söz istiyen var mı, efendim?

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Bütçe Komisyonundan bir سوالım var.

REİS — Bütçe Komisyonu Mazbata Muhariri Komisyondadır, haber gönderiyoruz. Bunun için bir dakika beklemenizi rica ediyorum.

İLHAN SİPAHIOĞLU (Devamla) — Sebati Bey, başarısızlıkla geçen müddetler hususunda bir tefrik kabul edilmiş, bunun esbabı mucibesi nedir? Bunun cevabını rica ediyorum.

BÜTÇE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARİRİ SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Efendim, yüksek malûmunuz olduğu üzere, encümenimizden ilk defa huzuruza gelen şekli ile, köy enstitüleri mezunlarının, mektepten mezun oldukları günden bu kanun teklifinin kanunlaştığı güne kadar geçirdikleri meslek hayatındaki başarısız geçmiş olan müddetleri külliye bu itibakta hesaba katılmıyacaktı.

Tevfik İleri arkadaşımızın vermiş olduğu ve Yüksek Heyetin kabulüne mazhar olan takdir, başarısız geçmiş olan müddetlerin dahi itibakta hesaba katılması şeklinde idi. Bunun esbabı mucibesi; köy enstitülerinden mezun olan öğretmenlerin köy enstitüleri mezunlarına verilen vazifenin ifa edilmiş tarzı itibariyle, âdetâ sirtta taş taşımak gibi birtakım hususiyetleri bakımından, başarısız geçirildiği ifade edilen müddetlerin dahi hakikatte başarısız geçirilmiş müddet olup olmadığı hakkında bir fikre sahibolunmaması şeklinde idi. Encümen bundan maada köy enstitüsü mezunlarının öğretmenlik vasfını iktisabedilmiş tarzı itibariyle eskiye göre bir mahiyet farkı da gördü. Yani bunlar maâşa geçtikten sonra artık diğer öğretmenlerle hukukân müsavî bir vaziyet iktisabetmişlerdi. Öğretmenliğe geçtikten sonraki başarısızlıkları, bunların derecesi ve sairesi, artık daha evvelki başarısızlıklarıyla ölçülemez. Nitekim ilkokul öğretmenlerinin intibaklerini temin eden kanunda da vaziyet böyle olmuştur. Binaenaleyh köy enstitüsü mezunlarının başarısız olarak geçirdikleri müddetlerin itibakta sayılmasını icabettiren istisnai vaziyet ortadan kalkmıştır. Onlar da maâşa geçmişler öğretmenlerle müsavî olmuşlar, aynı teftiş rejimine tâbi olmuşlar ve bilcümle avakîbî aynı olmuştur. Daha evvel başka mahiyette vazife görmekte oldukları ve arkadaşımızın izah ettiği hususlara tetabbuk etmekte olduğu, vekâletin de noktai nazarının bu istikamette tecelli ettiği cihetlerinin tebarüz etmesi ve teklif sahibi arkadaşımızın da bu noktayı nazara iştirak etmesi suretiyle encümenimiz bu suretle huzuruza gelen teklifi kabul etti.

Esbabı mucibesini bir cümle ile hulâsa etmek lâzımgelirse; köy enstitüsü mezunlarının çalışmalarındaki hususiyet icabı, mukaddema geçirilmiş oldukları başarısız zamanın müddetlerine sayılmaması cihetine gidilmiyecek, bunların ma-

âşa geçirilip öğretmen olduktan sonra bu istisnai vaziyetlerinin kalmadığı düşünncesine göre ancak bundan sonradır ki bu cihet dikkatle takibolunacaktır.

Bilmem tatmin edebildim mi?

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Çok muhterem arkadaşlar; muhterem Sebati Ataman çok sıkıntılı konuştu. Çünkü müdafaası güç bir dâvanın savunmasını deruhde etmiş mevkiide idi.

Diyorlar ki, bu köy öğretmenlerinin 1949 dan evvelki çalışmalarıyla ondan sonraki çalışmaları arasında büyük fark vardır, bu suretle, evvelki şartlar dâhilinde başarısız geçen senelerin başarısız sayılmaması yerinde görülmüştür. Çalışma mahiyeti bakımından arada bir fark var ise elbetteki o zaman teftiş bu şartlara göre yapılmıştır. Elbette ki, o zaman duvarcılık veya diğer el sanatlarında gayet muvaffak olmuş bir hoca ilim sahasında zaaf göstermiş ise, terfîe mâni görülmemiştir. Binaenaleyh, o zamanki terfilerde bütün bu hususlar nazarı itibara alınarak sicil almamış bir hocanın bugün muvaffak sayılması - seneler geçmiş olmasına rağmen - yerinde değildir kanaatindeyim.

Şimdi arkadaşlar; geçen defa Meclis, bir âtifet arzusu ve bir merhamet düşüncesi ile, bence pek isabetli olmıyan, bir kanaat izhar etti. Bu, öğretmenlerin başarısız geçen müddetlerinin de muvaffak olmuş gibi sayılması temayülünü gösterdi. Bundan bugün rücu imkânı olduğuna göre; meseleyi yeni baştan ele almakta fayda vardır, zaruret vardır. Zira böyle bir maddenin kabulü halinde buna mütenazır diğer öğretmenler hakkında çıkardığımız kanunların esas hükümlerinden birisi ihlâl edilmiş ve kötü bir yol açılmış olacaktır. Bu öğretmenler için tanımadığımız bir hakkı diğer öğretmenler için, yarın vali için öbürgün polis için, diğer bir gün başka memurlar için tanımamaya bir sebep kalmaz. Bir âtifet ise zaten bu kanun esas itibariyle büyük bir âtifettir.

Bugün bir öğretmen mevkiine gelmemiş olan binlerce kimseyi öğretmenliğe yükseltmek suretiyle âtifet yapıyoruz. Bu böyle iken diğer memurlara bu gibi hakları tanımamak yersiz olur. Binaenaleyh bu, kötü bir yoldur.

Sonra bunun esbabı mucibesi de yerinde değildir. Deniyor ki 1. — Bu öğretmenlerin yetişme tarzlarının hususiyeti; 2. — Teftiş.

İleri arkadaşım diyor ki, bu okullar şu şekilde kuruldu. Binaenaleyh burada öğretmenler şu ve bu noktalardan zayıf yetişmişler ise kusur kendilerine ait değildir, o meseselere aittir. Eğer bu muhakeme tarzını kabul edersek bu gün yirmi seneden beri memuriyet yapan bir kimse diyebilir ki; «Ben 15 sene evvel ehliyetli görüldüm ve terfi edemedim. Fakat bunda benim hiç kabahatim yoktum. Okuduğum lise gayet zayıf bir lise idi. Eğer Maarif Vekâleti iyi liseler yaparsa idi, ben de iyi yetişecektim.» Böyle diyerek bir hak da iddia ederdi.

Ondan sonra teftiş hususunda hatalı bir görüş ileri sürülüyor. Acaba bütün öğretmenler teftiş geçirmiş midir? Yalnız «teftiş geçirip ehliyetlerini ispat etmiş olanları terfi ettirirken ve teftiş geçirmediğinden dolayı otomatikman ehliyetli olarak kabul ettiğimiz kimseleri terfi ettirirken teftişte iyi sicil alamayanları mağdur etmiş oluyoruz» yolundaki muhakeme tarzı da hatalıdır. Bu suç işliyen adamın, yakalandıktan sonra, «Birçok suç işliyen insanlar var, bunlar yakalanmadıkları için suçlu muamelesi görmüyorlar, bunların yanında biz mağdur oluyoruz» demesine benzer.

Kötü teftiş vererek «Muvaffak olamamıştır» diye rapor almış kimse için, birçoklarının teftiş geçirmemiş olması sebebiyle, bu da bunlar arasına katılsın demek hence Devlet sisteminde cari olan umumî prensiplere aykırı olur. Bu itibarla gerek Tefvik İleri Bey, gerekse encümen ısrar etmesinler. Fıkranın aynen kalmasını teklif ediyorum. Kabulünü rica ederim.

REİS — Encümen, buyurun.

BÜTÇE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar, çok muhterem İlhan Sipahioğlu arkadaşım bendenize hiç hissetmediğim sıkıntıyı izafe ettiler. Ben böyle konuşmadım. Encümende görüşülen şeyleri mümkün olduğu kadar sadakatle ifade edebilmekten başka bir sıkıntı hissi içinde değilim.

Şimdi Tefvik İleri arkadaşım bir takrir veriyorlar, müzakere cereyan ediyor, o takriri Yüksek Meclis takabbül ediyor.

Bu takririn mahiyeti, köy enstitüsü mezunu olan kimselerin bu intibakla bütün meslek hayatlarında başarısız geçirdikleri müddetlerin başarısız geçmiş addedilmemesi ve bu intibakta hesaba katılması mahiyetindedir.

İlhan Sipahioğlu Yüksek Meclisinizce kabul edilmiş olan bu prensibin aleyhinde konuştu, fikranın olduğu gibi kabul edilmesini istedi.

Bizim ilk takririmiz böyle idi. Yüksek Meclis de o takriri imal ederek en münasip şekli buldu. İstinadettiğimiz nokta nazar o takririn istinadettiği fikri yani Yüksek Meclise kabul edilmiş olan prensibi kabul etmekten ileri geliyor. Bütün mesele şu köy enstitüsü mezunu olan vatandaşlarımızın meslek hayatlarını ikiye ayırmaktan ileri geliyor. Birinci kısmında; bunların başarısı veya başarısızlığının tesbit edilmiş ölçüler vardır. Bir köy öğretmenine tatbik edilen ölçüler... Faraza müfettiş gider, sırtında taş taşıdı ise iyi taşıdı veya kötü taşıdı diye öğretmenlik meslekiyle alakası olmayan şeyler üzerine sicil verilir. Şimdi sırtında taş taşınması faktörü bertaraf edilmiş, Devlete yaptığı vazifeyi iyi görüp görmediği, yani talebeyi iyi veya kötü yetiştirmesi üzerinde durulmaktadır. Talebeyi kötü yetiştirdi ise taş taşınmamasının kusur sayılmaması lâzımgelir. İstinadettiğimiz şey diğer memur veya öğretmenlere tatbik edilen usulden bambaşkadır. Hiçbir memur, öğretmen yoktur ki meslek hayatları ikiye ayrılmış olsun. 1949 a kadar öğretmen denilen zümrenin başarısızlığının tesbitinde başka ölçüler kullanılırdı. Biz sayısı 17 bine varan vatan çocuklarının durumunu telâfi ediyoruz. Binaenaleyh bu zulmü telâfi ederken onların bundan sonraki meslek hayatlarına hattâ mevzuubahsolmıyacak şekilde başarısızlıklarını elbette saymıyacağız. Encümenimiz, Yüksek Heyetinizden aldığı ilhamla bunu kabul etti, mesele bundan ibarettir.

REİS — Tefvik İleri.

EEV FİK İLERİ (Samsun) — İlhan Sipahioğlu arkadaşımız konuşmasaydı, encümenin konuşmasından sonra huzurunuzu ihlâl etmiyecektim.

Yüksek Meclise kabul edilen takririmiz Bütçe Encümeninde iki celse arız ve amik konuşuldu; evvelce çıkarılmış İntibak Kanuniyle herhangi bir aksaklık çıkarmaması bakımından teklif edildi ve Maarif Vekâletinin mütalâası alındı. Bugün huzurunuzda gelen hususta ben de kendilerine iltihak etmiş bulunuyorum. Umumiyetle bunun kabulü kaymakam, vali ve emniyete teşmil edilebilecek hususları katıyen ifade etmez. Sebati Ataman arkadaşımızın da ifade ettik-

leri gibi, Türkiye'de hiçbir müessese, başladığı günden itibaren, Köy enstitülerinin geçirdiği safahatı geçirmemiştir. Bu safahatı kısaca şöyle ifade edebiliriz.

Şahıs hakları bakımından muhtelif safhalar geçirmiştir. Bir zaman 20 lira ücretle çalıştırılmıştır, bir zaman yüz lira ücrete yükseltilmiştir, bir zaman kendilerine arsa, arazi, çiftçubuk ve alet edevat verilmiştir. Sonra bundan da vazgeçirilmiştir. Ve nihayet 1949 da çıkarılan bir kanunla 20 lira asli maaşa getirilmişlerdir. Bu şahıs hakları bakımından olan safahat.. 1949 dan sonra daha birçok safahat geçirmiştir. Ondan sonra çok esaslı değişiklikler yapılmış ve bu mektep mezunlarının muallim mektebi mezunu gibi sayılması, Yüksek Meclisinin kabul etmiş olduğu bir kanunla temin edilmiştir. Meselâ, 20 sene müddetle yalnız köyde çalıştırılması hükmü tamamen kaldırılmış ve muallim mektebi mezunlarının haklarına sahibolarak, köyde, kasabada ve şehirlerde çalışmaları tensibedilmiştir. Bunun dışında asıl mühim olan müessese değişmiştir. Müessesenin tahsil ve terbiye sistemi değişmiş, fonksiyonu değişmiştir, müddeti değişmiş, programı tamamen değişmiştir. Ve bunların değişmesi de kolay olmamıştır; birçok muarızları bulunduğu halde uzun tetkikler sonunda memleketin hayrına böyle görüşüldüğü için değişmiştir.

Şimdi karşımızda bugünkü şekliyle bu müesseselerden mezun olmuş elemanlar vardır, bunların sayısı 17 bini geçiyor. İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın bunu bir atıfet olarak kabul etme fikrine iştirak edemiyorum. Bu, bir ihkakı hak meselesidir. Bu arkadaşlar, dünkü şekliyle de bugünkü şekliyle de Türk çocuklarını öğretme yolunda birer öğretmen olarak çalışmışlardır.

1949 yılına kadar hakikaten bunların çalışma şekli, hattâ bunların teftiş raporlarının şekli dahi muallim mektepleri şeklinden tamamen ayrıdır. Yani bir enstitü mezununun muvaffak olma şartları başkadır, bir muallim mektebi mezununun muvaffak olması şartları tamamen başka şeylerdir.

1949 yılından sonra, 20 lira maaşı asliye geçtikten sonradır ki, bunlar Türkiye'deki öğretmenlerin tâbi tutuldukları teftiş sistemine aynı metotlara tâbi kılınmışlardır. Dosyalarını çektiğimiz zaman, «bu enstitü mezunu, bu mu-

allim mektebi mezunu» farkı ortadan kalkmıştır. İşte şimdi encümen ve Hükümetle mutabık olduğumuz nokta budur. Bu noktadan itibaren bunlarda bir başarısızlık vâkı olursa bu, dikkate alınacaktır. Ama 1942 - 1949 arasında, hakikaten bugün öğretmenlik yapan bu arkadaşların, öğretmenlik dışı teftişlerin neticesi başarılı veya başarısız addedilip tefrik edilerek mağdur edilmelerine vicdanımız razı olmamıştır. Şuna eminim ki, hiçbir muallim mektebi mezunu arkadaş yanyana vazife gördüğü bu arkadaşları için böyle bir kanun çıkarıp onlara bu hakkı verdiğimiz için muğber olmayacaktır. Bu itibarla bendeniz İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın fikrinde değilim. Nitekim Yüksek Heyetiniz bu teklifi kabul etmişti. O gün, Maarif Komisyonu gibi, Bütçe Komisyonu da, burada, evet biz de iltihak ediyoruz deselerdi, o gün mesele bitmiş olacak idi. Bütçe Komisyonu meseleyi bir kere daha tezekkür ederek cidden mâkul ve makbul bir tadili huzurunuzda getirmiş bulunuyor. Kabulü çok yerinde olacaktır. Aksi takdirde refaha kavuşturduğumuzu zannettiğimiz 17 000 öğretmenden, bu yüzden kaç bin tanesini saf dışı bıraktığımızı tesbit etmeye imkân olmayacaktır. Bir hakka kavuşturduğumuzu zannettiğimiz 17 000 öğretmeni bu haktan mahrum bırakmış olacağız. Bu itibarla Bütçe Encümeninin teklifi yerindedir, iltihak ediyorum, kabulünü istirham ederim.

REİS — Zeki Başağa.

ZEKİ BAŞAĞA (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım; burada belki sizlerce de sorulması melhuz bir suali bendeniz komisyonda sordum ve cevabını aldım. Söyle ki; «Bu, başarısızlıkları tesbit edilenler, tâbirinde bunların gerek şahsi, gerekse ailevi, politik ve memleket zararına olan faaliyetleri mi mevzuubahistir, yoksa bunların bizatihi meslek içinde bir başarısızlıkları mı mevzuubahistir?» Aldığım cevapta; bunlar hakkında, sualin birinci kısmının katiyen mevzuubahsolmadığını, bunların toptan meslekten başarısız olduklarını öğrendim. Şimdi bu doneler ele alınca, bünye itibariyle çok zayıf olarak tesis edilen bu müessese içinden çıkan bir vücut da elbette zayıf olacaktır.

Şimdi, teftiş görmüş kaydını ileri sürdüğümüz zaman, teftişi anladığımız mânada, bu bünyeden çıkan zayıf vücut üzerine aynı şekilde tatbika kalktığımız zaman bir öğretmenle bir köy enstitüsü mezununun aynı ölçüler içerisinde

mütalâa edilmesinin hakikaten bir haksızlığa yer vereceğini düşünmek lâzımdır. Bu izahatımı bir misalle müsaadenizle izah edeyim :

Farz buyurunuz ki; 10 yaşında birkaç tane koşucu vardır, bir de 17 - 18 yaşında birkaç tane koşucu vardır, bunlar aynı hakem tarafından 500 metrelik bir mesafede koşturulmak istenmektedir. Şimdi, 10 yaşında olan çocuklar 500 metreyi 3 dakikada almışlardır, 17 - 18 yaşında olanlar ise bir dakikada almışlardır. Şimdi, hakem ortaya çıkıyor, 10 yaşındaki çocuklara diyor ki; «Ben size hakemlik ettim ve koşturdum, siz bu mesafeyi üç dakikada aldınız, halbuki bir dakikada almanız lâzımdı, binaenaleyh siz başarısızlık gösterdiniz...» Bu ölçü tıpkı köy enstitüsü mezunları için de tatbik edilmek istenilmektedir. Halbuki, arz ettiğim gibi, bünye zayıftır, bu bünyeden çıkan vücuda bu zafiyet sirayet etmiştir. Bunu telâfi etmek için tedbir alınmıyor, deniliyor ki; 1949 da tıpkı diğer mekteplerden mezun olanlar gibi başarısızlıkları tesbit edilenler, badema bu bünyenin içerisinde kalmıyacaklardır. O halde birçok arkadaşlarımız tarafından bir haksızlık, haklı şekilde gösteriliyor, haksızlık mevzuu burada telâfi edilmek imkânını bulacaktır. Bu bakımdan Bütçe Komisyonunca Heyeti Umumiyenin de arzusuna uyarak kabul edilmiş olan bu şekil, bendenize göre, bu meselede en âdil bir şekildir. Aynen kabulünü rica ederim.

REİS — İhsan Aktürel.

İHSAN AKTÜREL (Yozgad) — Arkadaşlar, meselenin bir prensibe taallük etmesi bakımından söz almış bulunuyorum, affınızı rica ederim.

Lehte ve aleyhte söylenen sözleri kemali dikkatle dinledim. Şunu itiraf edeyim ki, başarısızlığın kabul veya ademikabulü yolunda bir tarih mebde alınarak ona göre yapılmış bir tasnif ve taksimin muhik ve mâkul bir sebebine rastlamadım.

Şimdi, bunun hissî tarafını bertaraf edersek mantiki ve bilhassa hukuki sebebe dayanarak böyle bir taksimin kabulü cihetine gitmeye şahsan imkân tasavvur edemiyorum.

Yüksek malûmunuz olduğu üzere, terfide ve ücretten maaşa nakilde esas, liyakat ve başarıdır. Bunlar teftişle ve sicille taayyün eder. Bu enstitü mezunları 105 lira ücret ile stajyer olarak çalışmakta, bunların maaşa geçmeleri de

esasen bu meslekte başarı göstermelerine bağlı tutulmakta idi. Bunların içinde muvaffak olmayıp bertaraf edilenler vardır. Meslekî hayatımızda bunlara tesadüf ettik. Birçokları muvaffak olamamışlardır. Dinlediğim arkadaşlardan bir kısmı prensipten ayrılıyor. Çünkü sırf öğretmen olabilmek vasfını tesbit gayesine mâtuflar olarak yapılan bir teftiş küll olarak kabul etmiyorlar, tecezziye müsait görüyorlar. Teftiş: Şu tarihe kadar kabul ve bu tarihten sonra ademikabul şeklinde bir taksim ve tecezziye tâbi tutuyorlar. Benim anlıyamadığım nokta, bu tecezzinin sebebini ve mesnedini bilememekten ileri geliyor. Eğer bu arkadaşlara bir atıfet yapılmak isteniyorsa bunlar, yine muayyen bir müddet staja tâbi tutulsun. Başarı gösterenler maaşa geçirilsin. Yoksa bu zamana kadar geçirdikleri başarısızlığın bir kısmını keenlemeyekün, bir kısmını muteber addetmek doğru olmaz. Bu şekilde bir taksimi kabul için hukuki bir mesnet bulmak müşküldür. Ben İhan Sipahioğlu arkadaşımın fikirlerine iştirak ediyorum, teftiş müessesesinin neticelerini ve icaplarını takdir hususunda bir bid'at yaratmıyalım.

REİS — İhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Efendim; aksi fikri izhar eden arkadaşlar, bilhassa Dr. Zeki Bey diyor ki, bunların bünyesi zayıftır, bu bünye zaafiyeti sonradan meydana çıkmıştır. Bu zafiyetin ebediyen devam etmemesi için bir sebep yoktur.

Sonra Tevfik İleri arkadaşımız da bir zulumün telâfisinden bahis buyuruyorlar.

TEVFİK İLERİ (Samsun) — Ben böyle bir şey demedim.

İLHAN SİPAHIOĞLU (Devamla) — Size atfen ifade edildi. Bu fikirde olan arkadaşlara şunu ifade edeyim ki, köy enstitüsü mezunları bir zülme mâruz kalmış değillerdir. Bilâkis bir atıfete mazhar olmuşlardır. Hattâ o kadar atıfete mazhar olmuşlardır ki, yirmi beş senelik öğretmenlerin üzerine başöğretmen olmuşlardır. Bu itibarla bu öğretmenlerin mağduriyetinden bahsetmek doğru olmasa gerektir.

Bir noktayı sormak isterim; Maarif Encümeni hemen cevap verebilir mi?

Bu sicil alamama dolayısıyla terfi edemiyen kaç kişidir? Terfi edebilecek olan kaç kişidir? Acaba hemen cevap verebilirler mi?

REİS — İlhan Beyefendi, siz devam buyurun.

İLHAN SİPAHIOĞLU (Devamla) — Demin ifade ettiğim gibi, umumi prensipleri ihlâl etmiyelim. Komisyonun ilk kabul ettiği şekil daha isabetlidir; o yolda karar verilmesini rica ederim.

REİS — Halit Ağanoglu.

HALİT AĞANOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, kanunun ruhu şudur: 17 bini müteceviz enstitü menseli öğretmenin maaş durumu diğer arkadaşlarına nazaran bir düşüklük arz etmektedir. Binaenaleyh bu mağdur durumda bulunan 17 bin öğretmenin maaşlarının diğer öğretmen arkadaşlarının derecelerine getirilmeleri lâzımdır. Kanun bu esasa göre tedvin edilmiş bulunmaktadır.

Şimdi, gerçekten bu mağduriyet mevzu bahis midir? Bu mağduriyet noktaları üzerinde durursak iş daha iyi tavazzuh edecektir.

Bir kanun çıkarılıyor, köy enstitüleri adlı müesseseler kuruluyor. Halk çocuklarını bu müesseselere gönderiyor, köy öğretmeni yeti-
secek.

İlk mezun 1942 de veriliyor. Bu enstitüler ilk kurulurken yerleri itibariyle pek mazbut değildiler. Kırlarda, köylerde çok defa çadırlar içinde kuruldular. Çocuklar geldiği zaman ellerine kuzma, kürek verildi, kendi okuyacakları binaları yapmak vazifelerini üzerlerine aldılar. Filhakika bu işler yapılırken tedrisata da tâbî tutulmuşlardır, elbet. Fakat işler o kadar yüklü olmuştur ki, iş karşısında asıl tedrisat zayıf kalmıştır. Çocuklar 4 - 5 sene işle uğruluşlardır. Bugün öğretmen okulu haline gelen bu 21 enstitüden herbirinin duvarında bu çocukların alın teri vardır. İlk anda ilk ağır işin altına girmekle birinci defa mağdurdurlar.

İkinci mağduriyete gelelim :

Bu çocuklara ilk defa ayda 20 lira ücret veriliyordu, - kanun böyle idi - bunu da üç ayda bir alırlardı. Kesilen ufak bir miktar da çıktıktan sonra ellerine 59 lira bir para geçirdi. Bu yıllar zarfında köylerde dahi buğdayın kilosu 90 - 100 kuruştu. Bu takdirde, 20 lira ile bir öğretmen köyde nasıl geçinebilirdi? Bunlar içerisinde öyleleri görülmüştür ki, enstitü tarafından kendisine verilmiş olan elbiseyi, lime lime olmasına rağmen, iki üç sene müddetle giymek zorunda kal-

mışlardır. Köy topluluğu içerisinde maddi sıkıntıda bulunmakla, mânen de üzüntü içinde bulunan bu çocuklar köylü tarafından dahi, maatteessüf, hakir ve hor görülmüşlerdir.

Üçüncü mağduriyete gelince :

Maatteessüf bu müesseselerin içerisinde hakikaten kötü fikirler de sızmış olup, birkaç yerde bu sızıntılardan meydana gelen kötülükler maatteessüf bütün bu müesseselerdeki çocuklara teşmil edilmiş ve enstitülü çocuklar âdeta hüviyetini saklamak mecburiyetinde kalmışlardır. Bu çocuklar el an dahi bu mânevi atmosfer içinde bulunuyorlar. Mağduriyetlerinin en büyük ve bas-kılı tarafı bu noktadır.

Sonra bugün 1957 yılındayız. İlk mezun 1942 yılında verilmiştir. Demek ki, 14 yıldan beri bunların maaş durumları maalesef diğer öğretmenlerin derecesine vurdurulmuş değildir.

Şimdi durum böyle iken ve bu mağduriyetin bertaraf edilmesi bahis mevzuu iken bütün bunları, çalışmış çalışmamış, aynı ölçü ile takdir etmek, taltif etmek yerinde midir, değil midir?

Bendenize, bu memlekette çalışana hak vermek lâzımdır. Çalışmayan insanı beslemek bu memleketin sinesinde çalışmayan bir grup meydana getirmek ve parazitleri beslemektir. Prensip itibariyle böyle bir şey mevzuubahsolmamak lâzımdır. Çalışanı ayırmak icabeder. Yalnız bu çocuklar o şartlar içerisinde biraz zafiyet göstermiş ve filhal onlar kötü bir atmosfer içinde kötü not alarak arkadaşlarından geri kalmış olabilirler. Biz mağduriyeti bu şekilde bertaraf etmeye çalışırken, bu havayı nazarı itibara alarak biraz da âtîfetli davranmanın yerinde olacağı kanaatindeyim. Eğer bunlar liyakatsiz işler, bundan sonraki teftişlerinde de liyakat gösteremeyecekler, bu suretle zayıflar ceza görecektir. Yoksa okuyarak ve kendisini yetiştirerek mesleklerine iyi eleman olarak devam etmeye çalışanlara bu atıfeti Yüksek Meclis yapar ve bunlara bir hak verirse, senelerden beri çekilen ıstırap bertaraf edilmiş olur. Eğer bu çocuklar çalışmazlarsa zaten cezalarını görürler ve diğer arkadaşlarından geri kalırlar. Ben bu teklifin kabul edilmesini bilhassa rica ediyorum.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Tefik İleri.

TEVFİK İLERİ (Samsun) — Beyefendiler, bir noktaya daha temas edeceğim : Bu kanun bir

müktesop hak kanunu değildir. Bir misal alacağım.

Bu intibak neticesinde bugün 40 lira maaşı asliye gelmiş bir öğretmen arkadaş tasavvur edelim. Muallim mektebinden çıkacak bir arkadaş 40 lira maaşı asliye gelinceye kadar 20, 25, 30, 35 lira maaşı aslilerden aylık almıştır. Halbuki bugün bu kanunla 40 liraya gelecek bir arkadaş geçmiş senelerde bunların hiçbirini almamıştır. Bundan sonra alacaktır. Mebdei bugünden başlayacaktır. Bu itibarla meselâ 45 senesinde başarısızlık gösterdiği kabul edilmiş bir öğretmen varsa o başarısız geçen senenin esasen maddi cezasını seneler senesi hakkı olması icabeden, hakkı olan bu maaşı asliyi alamaması dolayısıyla, çekmiş oluyor.

İkinci bir şey arz edeceğim: Bugün bu insanlar Maarif Vekâletinin kadrosunda öğretmen olarak vazife görüyorlar. Yani, birçok tecrübelerden teftişlerden geçmişler, zayıf olanlar bertaraf edilmiş. zafiyetlerini kurslarla telâfi etmişler ve bugün huzurunuzda, Maarif Vekâletinin kadrosunda çalışan birer öğretmendirler. Geçmiş senelere ait mağduriyetlerinin küçümsemeyeceği aşikâr olduğuna göre bir defa daha 1944 senesinde yapmış olduğu vazifeden dolayı başarılı mıdır, başarısız mıdır?, mevzularına temas etmek bugün mer'i olacak kanunla alabilecekleri maaşı asliye dokunmak, onları başarısız geçen bir senelerinden dolayı iki defa cezaya çarptırmak olur ki, bu da adilâne bir şey olmaz. Bu bakımdan Bütçe Komisyonunun teklifi yerindedir, bunun aynen kabulünü istirham ediyorum.

REİS — Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlarım; bu mevzuda devam edegelen müzakerelerin sona ereceğine kaani bulunmaktayım. Birkaç gün evvel İstanbul matbuatında vilâyetimiz kazalarından bir öğretmenin (Bizim kanunumuzu bir türlü çıkarmıyorlar, senelerdir bu hakkımız verilmiyor.) diyen bir yazı gördüm. Müzakereler uzamışsa bu arkadaşlarımız lehine kanununun daha isabetli çıkması içindir. Onun için bu hususta söz almış bulunuyorum.

Bütçe Encümeninin bu son toplantısını nihayetine kadar takibettim. Gerek Tevfik İleri Beyin, gerek Bütçe Encümeninin ve gerekse Halil İmre arkadaşımızın mütalâalarını dikkatle dinledim ve nüfuz ettim. Bu müşahedelerime naza-

ran da Bütçe Encümeninin getirdiği teklif yerindedir. Kabulünü rica ediyorum.

REİS — Sabri Erduman.

SABRİ ERDUMAN (Erzurum) — Çok muhterem arkadaşlarım; köy enstitüleri hakkında bugün üzerinde konuştuğumuz bu kanun teklifi; Halit Ağanoğlu arkadaşımızın temas ettikleri üzere, 1942 senesinde kurulan köy enstitüleri, ismi de üzerinde olduğu veçhile, bir köy mektebine aittir. Hepinizin de bölgelerinizde şahidi olduğunuz gibi, buradan yetişen çocuklar kifayetsiz çıkmışlardır. Şunu da ifade edeyim ki, buraya talebe olanlar yalnız köylü çocukları idi. O zamanki zihniyet ortaya adetâ bir şehirli ve köylü mücadelesi çıkarmıştı. Köyde bir muallim beş sınıflı okutuyordu. O beş sınıflı okuturken öbür tarafta Gazi köyünün beşinci sınıfından mezun olan bir çocukla, Çankaya'nın veyahut Adapazarı'nın bir köyünde beş sınıflı bir okuldan mezun olan çocuğun seviye ve derecelerinin bir olmasına imkânü ihtimal yoktur. Hakikaten beş sene tahsil müddetinde de bu çocuklar sırf tahsil görmediler, mesaileri adeta işçi sahasına intikal ettirilmişti, ders sahası azaltılmıştı.

Fakat şunu da iftiharla söyleyeyim ki, bu köy enstitüleri iktidarımız zamanında köy mektepleri değil doğrudan doğruya muallim mektepleri programına dâhil olmuştur. Böylece bir birlik temin edildiği günden itibaren, buradan mezun olan çocuklar ile evvelce enstitüden mezun olanlar arasında büyük farklar gözükmemektedir. Evvelce köy enstitüsünden mezun olan çocuklar, hakikaten bizim en son verdiğimiz, ayda yüz lira ile de geçimlerini temin edemiyorlardı. Bu yüz lira ile de ne kadar zorluk çektiklerini sizler de biliyorsunuz. Bugün muallim mektepleri hakikaten bir birlik haline gelmiştir. Gerek Savaştepe, gerekse Edirnedeki muallim mektebi olsun birinin diğerinden bir üstünlüğünü görmüyoruz. Oralara gittiğimiz zamanlar hakikaten Maarif Vekâletinin çok titizlik göstererek buralara kıymetli hocalar tayin ettiğini görüyoruz. Bugün mekteplerinde hocasız ders kalmadığına şahsan şahid olmuştum. Bu yüzden muallim mekteplerinden mezun olan çocuklar bundan sonra köyde olsun, şehirde olsun millet ve memleketimize lâayık bir nesil yetiştirmeye hazırdır. Huzurunuzda gelen bu kanun hakikaten bir haksızlığı de-

ğil de, ilerideki bir ihtiyacı karşılamak için gayet yerinde hazırlanmış bir kanundur. Bütçe encümeni de buna iltihak etmiştir. Bunun kabulü yerinde olur, Yüksek Heyetinizden kabulünü istirham ederim.

REİS — Efendim, şu anda bir kifayet takriri gelmiş bulunuyor. Fakat, başka söz alan arkadaş olmadığına göre kifayeti oya koymuyorum.

Maddeyle ilgili bir takrir var okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerle, komisyon raporunun reddi ile Hükümet teklifinin kabulünü, teklif ederim.

Izmir Mebusu
İlhan Sipahioğlu

REİS — Okunan takririn dikkate alınmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Takrir reddedilmiştir, efendim.

Efendim maddeyi yeni şekliyle tekrar okumak suretiyle reylerinize arz edeceğim.

Köy enstitüleriyle ilk öğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — Köy enstitüleriyle ilk öğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234 sayılı Kanuna aşağıdaki muvakkat maddeler eklenmiştir :

Ek muvakkat madde 1. — Köy enstitüleri mezunlarından olup bu kanun meriyete girdiği tarihte ilkökul öğretmenliği veya sağlık memurluğu kadrolarında istihdam edilmekte olanlarla bunlardan yüksek tahsil yaparak Maarif Vekâleti hizmetinde vazife almış ve alacak olanların bu kanunun meriyete girdiği tarihe kadar ücretle veya maaşla; stajyer veya asıl olarak Maarif Vekâleti veya Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti teşkilâtında ve bunlardan yedek subay olanların Yedek Subay Okulunda ve yedek subaylıkta geçirdikleri hizmet müddetlerinin her üç senesi için, halen almakta buldukları maaşa bakılmaksızın, 3656 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine göre alabilecekleri (20) lira maaş üzerine birer derece ilâvesi suretiyle maaşları 4598 sayılı Ka-

nunun 4 ncü maddesi hükümleri dâhilinde yükseltilir. İntibaktan artan müddetler yükseltildikleri maaş derecesinde geçmiş sayılır.

Yukardaki hükümlere göre yapılacak yükseltmelere esas tutulacak hizmet süresinin hesabında başarısız geçtiği usulü dairesinde tesbit edilmiş olan müddetler nazara alınmaz.

Ancak 5479 sayılı Kanunun meriyete girdiği tarihe kadar geçen hizmet süreleri içindeki başarısız müddetler bu hükümden müstesnadır.

Bu kanun meriyete girdiği tarihte (105) lira ücretle stajyer köy öğretmeni veya köy sağlık memuru kadrolarında istihdam edilmekte olanlar 3656 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi gereğince ve stajyer olarak (20) lira asli maaşa geçirilirler.

Bunlardan bu kanunla kaldırılan 5479 sayılı Kanun gereğince 3 - 6 yıllık staj müddeti içerisinde usulü dairesinde başarıları tesbit edilerek asaletleri tasdik olunanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanır. Başarısızlığı tesbit edilenlerin vazifelerine son verilir.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek muvakkat madde 2. — Bu kanun meriyete girdiği tarihten sonra mesleke avdet edecek köy enstitüsü mezunları hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yak. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 5479 sayılı Kanun meriyetten kaldırılmıştır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yak. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir. Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir, efendim.

4. — Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Millî Mü-

dafaa ve Adliye encümenleri mazbatları (1/533)
(1)

REİS — Kanun lâiyhasının heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadiline dair Kanun

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 65. — Tâyin olunduğu vazife ve memuriyet emrinin tebliğinden itibaren mâzeretsiz hazarda 15 ve seferberlikte 6 gün içinde hareket etmeyen veya yol müddeti haricolarak hazarda 7, seferde 3 günden fazla bir müddet yolda geçirerek vazife ve memuriyetlerine iltihak etmeyen subaylar, askerî memurlarla astsubaylar üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan beş aya kadar hapsolunurlar. Tekerrürü halinde ilk fiil hazarda ise altı ay ve seferberlikte ise sekiz ay ve her iki fiil seferberlikte ise bir sene hapsolunurlar.

Yukarıda hareket ve iltihak için tâyin olunan müddetlerin bitmesinden itibaren hazarda altı, seferberlikte üç gün içinde kıtasına iltihak etmeyenler hakkında da 66 nci madde hükümleri tatbik olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir, efendim.

5. — *İslahî Hayvanat Kanununa ek kanun lâiyhası ve Ziraat, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/328) (2)*

(1) 47 sayılı matbuza zaptın sonundadır.

(2) 51 sayılı matbuza zaptın sonundadır.

REİS — Kanun lâiyhasının heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı? Buyurun Sırrı Atalay,

SIRRI ATALAY (Kars) 904 sayılı Kanunun değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Bütçe Encümeni mazbatasını ve 904 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Hükümet lâiyhasını ve gerekçesini dikkatle tetkik ettim.

Hükümet, gerekçesinde, hayvancılığımızın bugünkü durumu üzerinde objektif olarak durmaktadır. 4 milyar liraya yakın bir millî servet, 60 milyon baş hayvan bugün perişan durumdadır. Hayvancılığımızın geri ve iptidai bir şekilde olduğu gerekçede sarahatle belirtilmektedir. Hakikaten bugün 4 milyar lira gibi bir servetin ifadesi olan ve 60 milyon baş hayvan, seneler ve senelere öncesi ne idiye bugün de aşağı yukarı aynı durumdadır.

Hayvanlar siklet itibariyle, hayvancılıkla uğraşan memleketlerde vasatiler 700 - 800 kilonun üstüne çıkmışken bugün Türkiye'de vasatiler 150 - 250 arasındadır. Senelik süt verimi ise birçok memleketlerde beş bin litrenin üstüne çıkmıştır. Hükümetin gerekçesinde bu rakam üç bin olarak gösterilmiştir, halbuki Hollanda, İsviçre gibi memleketlerde senelik süt verimi beş bin litrenin üstündedir. Bugün Türkiye'de ise ineğin bir senelik süt verimi vasatisi 250 - 500 litre arasındadır.

Binaenaleyh siklette gayet geri, süt veriminde az, deri kalitesinde, yapağının verim ve kalitesinde gayet geri ve iptidai bir durumdayız. Gerekçede itiraf ediliyor, deniliyor ki, biz son senelerde 90 milyon liralık haricden yapağı getirmiş bulunuyoruz. Dikkatle bu rakamın üzerinde duracağım. Türkiye'de koyun sınıfı 30 milyon olan hayvanların yekûnu karşısında 90 milyon liralık dövizin sadece yapağı için dışarıya verilmesi ibretle üzerinde durulacak bir meseledir. Hayvancılığımızın durumu perişandır, acıklıdır. Şimdi 904 sayılı Kanuna bâzı maddelerin eklenmesi isteniyor ve sanki bununla her şey düzelecekmiş... Suni tohumlama ile bâzı şartlar getirilmek istenmektedir. Hayvancılığın ıslahı yalnız bununla kabil midir? İmkânsız evet imkânsızdır. İslah ve inkişafın yapılabilmesi birçok faktörlerin hazırlanması lâzımdır. Bunların hiçbirisi yok. Suni tohumlama ile hayvancılığın inkişaf ettireceğiz diyorlar. Gerekçede

deniyor ki; «hayvancılığımızın kalkınması bir Devlet program politikası olarak ele alınmak istenen şu zamanlarda» yani Türkiye'de hayvancılığın ıslah ve inkişafının bir Devlet program ve plânı olması teşebbüsü yok. Devlet program ve plânı olarak ele alınmamış düşünülüyor şu zamanda... deniyor. Daha düşünülecek. Bir program ve plân yok. Hâlâ düşünülme safhasında. Bu kadar iptidai bir şekilde olan ve millî servetimiz olan hayvancılık hâlâ ve hâlâ düşünülme safhasında. Yalnız suni tohumlama ile bu iş halledilir gözükmektedir. Buna imkân yoktur.

Türkiye'nin iktisadi kalkınması için Barker isminde bir mütehassıs 1950 senesinde bir rapor hazırlamıştı. Burada Türkiye hayvancılığı üzerinde durulmakta ve denmektedir ki : «Zirai istihsal verimini artırmak üzere Tarım Bakanına istihsalini artırılmaya mâtufluk şümüllü bir programın ihzârı ve icrası işinde yardım edecek küçük bir plânlaştırma kurulu ihdası lâzımdır denmiş.» 10 ncu maddede de; «hayvan müstahsil ve yetiştiricilerine yapılan ikrazlarla mahallî satış, el sanatları, kooperatiflerine ve köy endüstrisi için yapılan ikrazata hususi bir ihtimam gösterilmesi icabeder» denmiş. Bu cihetler hakikatı ifade eder.

Devlet radyosunda her zaman dinleriz. Ziraat Bankası zirai kredi olarak 1950 de şu kadar, 1951 de şu kadar, 1953, 1954 ve 1955 te şu kadar kredi dağıtmıştır, deniyor. İlgili vekil gelip de sarahaten bunu ifade edebilir mi? Zirai kredi olarak açılan bu meblâğların yüzde kaç ve ne miktarı zirai istihsalin artırılmasında ve meselâ hayvancılıkta, hayvan cinslerinin ıslahında kooperatif olarak veya diğer şekillerde istimal edilmiş, ne gibi inkişaf kaydedilmiştir. Köylüye parayı veriyorsunuz ama, o, bunu ya tüccara olan borcuna veya emek boncuğa veriyor. Mesele, sadece bunlara bir miktar paranın verilmesi değil, onun bu parayı hakikaten gözetilen maksada uygun olarak kullanarak kullanmamasının tahkikindedir ve halkı bu cihete teşvik etmektir. Hayvancılığımızın bu durumu karşısında Hükümet, parazitlerle, hayvanlara sâri hastalıklarla uğraşmakta ve birtakım istasyonlar kurmak cihetine gitmektedir. Dâvayı esas olarak ele almak lâzımgelir. İstatistikleri tetkik ederseniz görürsünüz ki, bir yıl olur Türkiye'de kuraklık olur, devam eder; bin-

lerce, milyonlarca hayvan bir rakam olarak millî servet içinden kaybolur gider. Size bir misal arz edeyim.

Meselâ; 1948 yılında Kars'ta bir kuraklık oldu. Bu kuraklık neticesinde, 1948 yılında bir milyon 46 bin 28 olan koyun adedi 1949 yılında 680 bin 629 a düştü. Kıl keçi adedi 155 316 iken 101 515 e düştü. Tiftik keçisi 125 001 iken 8 567 ye düştü. Sığır adedi 616 271 idi, kuraklık yüzünden bu miktar 433 680 e indi. Manda adedi 35 bin idi, 26 299 a düştü. Bize bir tek misal gösterebilirler mi ki kaderi hayvancılıkla bağlanmış olan başka memleketlerde bu zayıat nispeti yüzde onun üstünde olsun. Kuraklık neticesi olsun veya başka her hangi bir sebeple olursa olsun bu gibi eksilmeler var mıdır? Bu şekilde büyük zayıat bizden başka dünyanın hiçbir yerinde olmaz, kaderi hayvan. Bilâkis, diğer memleketlerde hayvan miktarında büyük artışlar vardır. Hayvan miktarının artışı ehemmiyetli değil, ıslah ve verimi ehemmiyetlidir. Size verdiğim misal bir tek vilâyette kuraklık yüzünden kaybettiğimiz hayvan servetidir. Ben bu zayıatın o günün râyiçlerine göre hesabını yaptım; miktarı 35 milyon lira tutmaktadır. Bir yılda kuraklık yüzünden bir vilâyette 35 milyon liralık millî servet göz önünde heba olur gider - binlerce Karslının da eli bağrında kalır - ıstırap ve müşkilât içinde çırpınıp kalır.

Geçen sene, 1955 senesi kurak geçti. Kış erken başladı ve devam etti. Hayvanlara bakılmadı. İstatistikler henüz elimize geçmemiştir. Çok şükür ki, zayıat fazla olmadı, zarar 1948 ayarında değildir. Fakat asgari ve vasati bir miktar olarak hayvanların % 15 - 20 si geçen ilkbaharda kurak ve yemsizlikten mahvolup, heba olup gitti. Bu milyonların ifadesidir. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bakımsızlıktan ve yemsizlikten bu miktarlarda hayvan ve millî servet mahvolup gitmez. Halbuki geçen kış böyle oldu ve bunun sıkıntısı halen devam etmektedir.

Mera durumu : Diyorlar ki, suni tohumlama dâvamız halledilmiştir. Mera dâvamız halledilmiş midir? Bizim bir mera kanunumuz, mera hukukumuz var mıdır? İhtilâflar halledilmemiş, meralar ekilmektedir. Zirai sigorta var mıdır? Hayvancılık sigortası var mıdır? Zirai bir tasnif yapılmış mıdır, toprak tasnifi yapılmış mıdır? Bunları gerçekleştirmek için hiçbir etüd

yapılmamıştır. Arazinin haritası, derinliği ele alınmamıştır. Ziraat ürün sigortası yoktur. Ziraat miras hukuku yoktur. Arazinin tasnifi, toprağın ıslahı, derinliği, meyli, vasfı, hududu, miktarı, faydalanma şekilleri, meyil dereceleri, münhal tuz miktarı, su baskınına mâruz olup olmadığı ve sairinin etüdü yapılmamıştır. Bunların hayvançılıkla alakası nedir? denilebilir. Arazinin etüdü yapılmadan hangisinde hayvan yetiştirilecek, hangisinde ziraat yapılacak tesbit edilemez. Bunu tesbit mümkün mü? Amerika sanayi mintakasıdır, denir. Ama arazinin % 60 ı zirai işlere ayrılmıştır, bunun da % 45 i hayvançılığa tefrik edilmiştir. Amerika'da 6 milyon aile hayvançılıkla uğraşmaktadır ve bir Amerikan ailesine 1944 te 3 140 dolar düşmüştür. Bizim paramızla daha 1944 te 15 000 lira, 1955 te ise 30 000 liraya yükselmiştir. Halbuki bizde, Doğu bölgemizde bu miktar 500 lirayı bulmaz. Bir ailenin eline yılda gelir olarak ancak 500 lira geçebiliyor. Amerika'da 40 tane koyunu olan insanın evinde frijideri, altında otomobili, vasat bir hayatı vardır. Bizde ise 100 koyunu olan insan senede 2 bin lira gelir bile temin edemez. Bu hususları ibret ve dehşetle nazara almak mecburiyetindeyiz.

İktisadi kalkınmamızdan bahsedilir, memleketin baştanbaşa şantiye haline geldiği söylenir ve mücizevi bir iktisadi kalkınmanın iddiasını her an duyarız. Nerede bu iktisadi kalkınma bize bunu bu cephesinden göstermelidirler. Merak ediyoruz şu tilsimli iktisadi kalkınmayı?

Türkiye'de arazi küçük parçalara bölünmektedir. Bunun üzerinde durmuyor yalnız şu kadar toprak dağıtıldı, bu kadar toprak dağıtıldı, diyorlar. Evet toprak dağıtılmaktadır, fakat gittikçe de topraklarımız küçülmektedir. Bugün bir aileye düşen toprağın geliri ile o aile tam bir surette geçinemiyor. Bugün Türkiye'de 418 aded zirai işletme 5 000 dönümden fazla bir araziye sahip bulunmaktadır ki, bu işletmelerdeki arazilerin tutarının umum arazimize nispeti 0.02 % 5 000 dönüm ile 500 dönüm arasında araziye sahip olan zirai işletmelerimizin yekünü ise 6 768 olup bunların umum araziye nispeti 0.23% Bunların haricinde 500 dönümden küçük arazisi bulunan zirai işletmelerimizin yekünü ise 2 milyon 500 bin olup umum arazimize nispetleri de % 99,75 tir. Hakikaten hayvançılığın üzerinde yaşaması lâzımgelen ve işletme içerisinde ıslah

ve inkişafı gereken toprak, küçük parçalara ayrılmaktadır. İleriyi de hesaplamamız lâzımdır. 50 sene sonra, 100 sene sonra bu toprakların üzerinde onun sahibi ve zilyedi bulunanlar ailelerini geçindiremeyecek vaziyete gelecektir. Zaman geçtikçe tasfiyelere, komisyonlara gideceklerdir. Yalnız bugünü değil ileriye de nazarı itibara almak lâzımdır. Bunları düşünmüyoruz. Günlük hesapların peşindeyiz. Toprak tasnifi yapılmıyor. İklim, arazi, toprak, yağmur inceden inceye tetkik edilmelidir. Yalnız burada bir Toprak Araştırma Enstitüsü vardır. Onun dışında toprak tasnifi için bir şey yoktur. Türkiye topraklarının tasnif ve etüdü ilk ele alınması gereken dâvamızdır.

Amerika'da Aregon eyaletinde, toprak, yağmur tasnifleri yapılmıştır. Orada üniversite hayvançılıkla uğraşan köylünün yardımcısıdır. Bizde ise üniversite yalnız ilim mahiyetindedir. Ziraat Fakültesinin köylüye bir yardımı yoktur.

Bizde köylünün hayvançılığı, Kudatku Bilik'in tarif ettiği hayvançılık ne ise hâlâ o durumdadır. Ondan hiçbir durumda ileri gitmiş değildir. Köylü fakri zaruret içindedir.

Teksa'sta hayvan sürülerini muhafaza etmek için hususi at cinsleri yetiştirilmektedir. Bizde ise hayvan nesli ve cinsi gittikçe dejenere olmakta ve küçülmektedir.

Teksa'sta yüksek kaliteli 5 milyon baş tiftik keçisi vardır. Her gün artıp inkişaf eder. Kars'da tiftik keçisi nesli azalmada ve tiftik vafım kaybetmektedir. Hükümet hâdiseye seyirci kalmaktadır.

Bugün hayvan ürünleri üzerinde durmak mecburiyetindeyiz. Şimdi vekilden sorabilir miyiz ki, Ankara'da sütün kilosu 100 kuruştur ve bulunmaz, yoğurdun kilosu 165 kuruştur, yine bulunmaz. Yani 60 milyon baş hayvanı olan bir memlekette sütün kilosu 100 kuruş. Bu memlekette öyle tezatlar mevcuttur ki, Konya'da, Haymana'da sütün kilosu 45 kuruşa, Kars'da 25 kuruşa vermek için müşteri ararsınız. Ankara'da 100 kuruş verirsiniz süt bulamazsınız. Bu tezatın mânası nedir?

Süt Holânda'da 12, Paris'te 25 kuruştur. Fakat Türkiye'de 100 kuruş. Biz, köylü istihsal ettiği malı fazla fiyatla satmasını, demiyoruz. Köylü ister koyununu satsın, isterse ürününü

satsın, yalnız eline geçen vasatı 500 liradan fazla olmuyor. Bir tarafta sütün litresi 100 kuruş, öbür tarafta 25 kuruş. Köylünün eline bu satıştan para geçmiyor. Köylü sütünden, peynirinden, yağından kendisini geçindirecek verimi temin edemiyor. Öbür yanda ufak memur bu ürünleri temin edemiyor. Bu müthiş tezat ancak bizde vardır.

Bir tarafta bu kadar hayvan, bir tarafta sütün kilosu 25, diğer tarafta 100 kuruş. Bir tarafta bu tasavvur ve tahmin odılmıyen mucizevi bir kalkınmanın dâvacısı olurken diğer tarafta pahalılıkta bu derece ileri gitme, bunu nasıl telif etmek mümkündür?

Yün meselesi de, gerekçede de vardır. Bilhassa özür dilerim uzun konuşacağım memleketin mühim meselelerinin üzerinde durmak mecburiyetindeyim. Gerekçe bundan bahsediyor. Yılda 90 milyon lira yün için döviz veriyoruz. Başka memleketler bunu güzel şekilde halledebilmişlerdir.

Yün hakikaten hayvani ürünler içinde iklim şartlarına çok hassas olan bir maddedir. İklim şartları itibariyle memleketimiz yün yetiştirme imkânı olan ve elverişli bulunan bir memleketdir. Almanya bugün sitandart yün yetiştirme yoluna gitmiştir. Kötu iklim şartlarına rağmen Almanya yün yetiştirmektedir. Sebebi kolaydır. Meseleyi ele alıp nasıl iyi yün yetiştirmek lâzım diye işe başlamıştır. Aşımını, cinsi ve nevi hepsini programa ve plâna bağlıyor ve yetkili şahısların eline tevdi ediyorlar. Bunun için muayyen komisyonlar kuruyor, bizdeki zihniyetle kurulan komisyonlar gibi değil Herseyi o komisyona veriyor. Mesuliyeti, şerefi o komisyona aittir. Komisyon azalarında bilgi kadar karakter aranıyor. Bizde 904 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği zamanda sekiz kişilik bir Hayvanatı İslah Komisyonu kurulmuştu. Bu hususta ne yapıldığını bilmiyoruz. 1926 daki hayvancılığımız ne ise bugün de bir adım ileri gidilmiş değildir. Demekki daha iyi bir şekil alınması mümkündür. Böyle olmasına rağmen bir türlü ele alınmamaktadır. Almanya deniz aşırı memleketler rekabetlerine ve kötü iklim şartlarına rağmen sitandart yün yetiştirmiş yılda 500 milyon marklık verim temin etmiştir.

Gerekçede suni tohumlamadan ve hayvancılığın islahından bahsedilmektedir. Hükümet 904 sayılı Kanunun bazı maddelerinin de-

ğiştirilmesini istiyor. Bütçe Komisyonu 31 nci maddeyi değiştirelim, diğer kısımlara da beş madde olarak ekliyelim deniyor. Malûmunuz olduğu üzere suni tohumlama 1940 - 1941 yıllarında revaç bulmuş. Bunun bir kanun mevzuu olması bizde isteniyor. Fakat dünyanın birçok yerlerinde suni tohumla bir kanun mevzuu edilmemiştir. Meselâ Danimarka'da böyle bir kanun yoktur. Fakat ineklerin % 75 şî suni tohumlama ile gebe kalmakta, % 58 inde süt kontrolü yapılmakta ve sütte yağ miktarı da 4,2 yi bulmaktadır. Türkiye süt kontrolü, inek kontrolü diye bir şey yoktur.

İngiltere'de 1943 tarihli 1122 sayılı bir Kanun meriyettir ve bu kanunda aşım yapılan hayvanın ölümü halinde bir zarar bahis mevzuu edilmemektedir. Tazminat daha geniş tutuluyor. Fakat suni tohumla yapıldığı zaman hayvan ölürse bizde tazminat yoluna gidilmektedir. Orada yetiştirici bir zarara mâruz kalırsa bunun tazmini yoluna gidilmektedir. Bizde ise suni tohumlama neticesinde inek ölürse tazmin yoluna gidilmektedir. Fakat bu, yeni bir şey getirmemektedir. Yetiştirici zarara mâruz kalırsa tazminat verilmelidir. Yeknazarda suni tohumlama ile alınan bu şekildeki tazminat bir şey ifade etmez. Çünkü suni tohumlama neticesinde ölüm hemen yok gibidir. Fakat öbür taraftan gebelik olmazsa veya yetiştirici ağır bir zarara mâruz kalırsa işte o zaman tazminat verilmeli ki, köylü suni tohumlamayı tereddütmeden benimse-sin. Diğer tarafta tazminat müessir şekilde olursa elemanlar dikkatli hareket etmeye mecbur olurlar, zarar azalır.

Öbür taraftan ağır bir hastalık olursa ve bir zarara mâruz kalırsa bunun tazminatı yoktur. Kanun bunu getiriyor, doğru değil. Tazminat yetiştirici lehine olmalıdır. Kanun yapan memleketler meselâ Roma'da yapılan kongrede alınan hükümlere riayet edilerek tazminat hükümleri koymuşlardır. Biz de tazminat konuyor ama yetiştiricileri himaye eder şeklinde değil. Hayvan sakatlanırsa veya bir zarara mâruz kalırsa o zaman tazminat yok. Finlandiya'da, Fransa'da, İrlanda'da, İsrail'de bir kanun yoktur. İsviçre'de vardır, ama suni tohumlama yapılamaz, yasaktır. Hayvanın inkışafı için suni tohumlama yapılmaz, yasaktır. Ancak ilim mevzuu olarak ve tecrübe mahiyetinde suni tohumlama ya-

pılır. Bizim memleketimizde birdenbire suni tohumlama yoluna girmiş bulunuyoruz. Ve hariçten de ithalini Ziraat Vekâletinin müsaadesine bırakıyoruz. Sperma mevzuu ve ticareti, bizde tıpkı traktör durumuna düşecektir. Türkiye'de bugün 42 nevi traktör vardır. Bunların yedek parçaları gelmez. Bulunmaz, sıkıntı çekilir, sperma neveleri artarsa hayvan cinsi karışıp gider.

Arkadaşlar, bu kanun kabul edilecek olursa, Ziraat Vekâletine yetki verilirse, Türkiye'ye hariçten gelecek sperma cinsleri de tâyin ve tesbit edilmezse ilerde çeşitli müşkülât çekeriz. Muhtelif inek ve boğa cinslerinin spermaları gelecek, o zaman memlekette çeşitli inek cinsleri meydana çıkacaktır. Tıpkı traktör gibi. Bunun içinden çıkmaya imkân kalmıyacaktır. Şimdi den hükümler almak mecburiyetindeyiz, diğer memleketler bunun tedbirini almışlar, hattâ İsrail gibi memleket sperma ihraç ve ithalini menetmişlerdir.

Gerekçede deniyor ki; suni tohumlama için Londra'dan birkaç partide sperma getirdik. Ve bunlarla iyi neticeler aldık. Fakat ne kadar sperma getirildi, ne kadar masraf edildi, söylenmemektedir. Fakat araştırdım, buldum. Londra'dan 17 partide sperma getirilmiş ve 9 partiden istifade edilmemiştir. 8 partide gelen spermadan istifade edilmemiştir. 47 inek tohumlanmıştır. Geri kalan kısmı işe yaramıyor. Gebelik nispeti ise % 62 dir. 33 ineğin aşılama masrafı nedir? Sperma nihayet buz içinde geliyor ve 72 saatten fazla dayanmıyor. Bunun da masrafı 710 lira 71 kuruştur.

Oradan Konya'ya kadar gitmesi için yapılan masrafların miktarı belli değil. Buna göre 33 ineğin aşılama masrafı 710 lira küsur kuruşt. Bu kadar pahalı aşılama yer yüzünün hiçbir yerinde görülmemiştir. Meselâ geçen gün gazete de gözüme ilişti; Amerika'dan 10 milyon liralık dondurulmuş sığır yağı getiriyoruz. Buna döviz vermişiz. Hayvancılığı aded itibariyle bu kadar çok olan bir memleketin dondurulmuş sığır yağına 10 milyon lira vermesine bilmem nasıl rıza gösterebileceğiz...

Veteriner Umum Müdürünün 1952 Nisanında Tarım Dergisindeki, Türkiye hayvancılığı hakkındaki noktaî nazarını müsaadenizle gayet kısa olarak buradan arz etmek isterim. Veteriner Umum Müdürü diyor ki: «Nitekim sığır artışı memleket vasatısının çok üstünde bir se-

yir göstermiş, 15 yıl içinde 1941 - 1943 kuraklık ve ordunun fazla istihlâkının tesiri bir tarafa bırakılırsa, mütemadi artış göstermiş, % 206 gibi hiçbir bölgede görülmiyen bir artış kaydetmiştir. Bölgenin tabii şartları Devlet ve halk tarafından her hangi bir şekilde esaslı kalkınma yardımı olmadan...» İşte açıkça Kars'ın da dâhil olduğu bu bölgede Devletin hiçbir esaslı yardımı olmadığı yetkili şahıs tarafından itiraf edilmiştir.

En yetkili zat itiraf ediyor, hayvancılığın ıslahı işi halk ve Devlet tarafından hiçbir suretle esaslı olarak bu bölge ne ele alınmış ve ne de düşünülmüştür.

İtiraf devam ediyor, deniyor ki: Bütün bu izahlarımız göstermektedir, Doğu - Kuzey bölgemiz ki, ben bu bölgenin mebusuyum ve Kars'ın evlâdım, benim bölgemi ilgilendirmektedir. Bu sebeple bu mevzu üzerinde ehemmiyetle duruyorum. Bu bölge, memleketimizin hayvancılık, bilhassa sığırcılık bakımından en önemli bir bölge olarak başta gelmektedir. İstikbal, hayvancılıkta, bilhassa sığır hayvanının et, süt, köselelik deri, koşum hayvanı ve gübre bakımından haiz olduğu ehemmiyet düşünülürse bu bölgemiz Türkiye ekonomisi için bir hazinedir» deniyor. Ama bu hazine heba olup gitmektedir. Bu bölge tarımın beşinci bölgesinin hazinesini teşkil etmektedir. Fakat bu hazine her gün biraz daha heba olmaktadır. Evet heba olan bu hazine karşısında da halkımız ıstırap ve sıkıntı içindedir.

Veteriner Umum Müdürünün beyanı ile, şu okuduğum, 500 sene evvel Yusuf Hashacip tarafından yazılmış olan Kudaktu Bilik'i karşılaştıralım. Sekizinci faslında şöyle diyor: «Bunlar hayvan besliyen bir zümredir ve bunların hayvanları çoktur. Onlar basit fakat hakikat seven doğru insanlardır. Bunlardan hiç kimseye bir zarar da dokunmaz. Onların ancak faydaları dokunur. Yiyecek, içecek şeyleri, binecek at, aygır ve kısrak hep onlardan gelir. Kımız, süt, yün, yağ, yoğurt, kurt (kurutulmuş peynir) gibi şeyleri de bunlar istihsal eder.»

Şu okuduğum şeyler de gösteriyor ki, 500 sene evvel Doğu bölgesindeki hayvancılık için söylenen sözlerle iki sene evvel Veteriner Umum Müdürlüğü tarafından söylenenler arasında büyük bir fark, büyük bir aykırılık yoktur. Yani

vaziyet 500 sene evvel ne ise, şimdi de aşağı - yukarı odur. Her sene bütçeye konulan paralarla ıslah edildiği söylenmesine rağmen, bugünkü durum yine eskinin aynıdır. Suni tohumlar ile tek başına bir ıslah ve inkişaf temin etmeye imkân yoktur. Onun için bendeniz hususi bir kanun getirilmesine neden lüzum görüldüğünü araştırdım, kanunları tetkik ettim, 904 numaralı Kanunun sarıh bulunan birinci maddesiyle teklif arasında mühim bir fark yoktur. Onda da, aygır ve boğa sahipleri ihtiyar meclislerinde kurulacak heyetlere bunları muayene ettirmesi ve bu hükümlere tebaiyet etmesi şart koşulmuştur, mükellef tutulmuştur. Şimdi getirilen kanunun birinci maddesinde de yine heyetler kurulmakta, muayene heyetlerine getirmiyenlere cezalar verilmektedir. Bu kanuna bâzı maddeler eklenmesini istiyen komisyonun mazbatasında ve bu kanun teklifi bu kanunu ortadan kaldırmıyor. Yeniden hükümler vaz'ediyor. Boğasını şöyle yapmıyanlar şu kadar para cezasına çarptırılır, diyor. 904 sayılı Kanunun birinci maddesi dururken ek birinci madde nasıl getirilebilir? Bunu telif etmeye imkân da yoktur. Sonra, 904 sayılı Kanunun ikinci maddesi vardır. Bu maddede bâzı mükellefiyetler sıralanmıştır. Bir de 13 ncü madde mevcut bulunmaktadır. Bu madde valilerin teftişinden ve ihtiyar heyetlerinin vazifesini yapmadığı takdirde verilecek cezalardan bahsetmektedir. Bunlar duruken yeni hükümler vaz'edilmektedir. Bunları telif etmek mümkün değildir. Sonra, 31 nci madde değiştirilmek isteniyor. Bu maddede değişiklik para cezalarının asgari ve âzami hadlerini artırmaktan başka yeni bir şey getiriyor.

904 sayılı Kanunun 31 nci maddesi şöyledir: «Aygır ve boğaları muayene heyetinin tasdikından kaçıranlardan veya muayene heyetine sıfatına müsaade edilmemiş, iğdiş edilmesine veya tefrikine karar verilen hayvanları burdurmuş olanlardan ve ayırmıyanlardan 10 ve bu kabül hayvanları hilâfı memnuiyet inek ve kısraklara çekmeye devam edenlerden 20 lira cezayı nakdi alınır, behemehal bulunur, iğdiş edilir...»

Bütçe Encümenince kabul edilen birinci maddede, erkek damızlıkları muayene heyetine getirmiyenlerden 100 - 200 lira kadar, iğdiş edilmesine, tefrikine karar verilen hayvanlardan da ayrıca para cezası alınacağı hükme bağlanı-

yor. Sizin hassas olduğunuz bir mevzu teması mecburiyetinde kalacağım. Acaba mer'i bulunan hükümler tatbik edilmiş de müeyyide kâfi mi gelmemiş? Yoksa o zamanın para değeri ile şimdikininki değerini birleştirip müsavi kılmak için mi 10 ar misli para cezaları artırılıyor? Bunların tashih edilmesi gerekmektedir. Sizin için biraz hassas nokta. Acaba değiştirmenin sebebi paranın değerinin düşmesi midir? Yoksa bu kanun tatbik edildi de meni hususundaki müeyyide kâfi gelmediği için mi artırılmak isteniyor? Bunun yetkili vekil veya komisyon tarafından açıklanması lâzımgelir. Hakikaten bu hükümler hâdiselere tatbik edildi de müspet netice alınmadı diye mi böyle oluyor?

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Bravo Sırrı Bey, iyi hazırlanmışsın.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Sayenizde, efendim. Arkadaşlar, mevzu bahis madde yeni bir hüküm getirmiyor, sadece bâzı cezaları artırmaktan bahsediyor. Kanun tekniğine de uygun değildir. Hükümet, 904 sayılı ek maddeler getiriyor. Bütçe Encümeni ise bir maddeyi değiştiriyor, 5 tane ek madde getiriyor. Kanunda âmir hükümler var. Yalnız, encümen bir noktada haklı. Eleman yetiştirilmesi bakımından haklı ve elemanlara gerekli prim vermesi, gebelik nispeti dâhilinde teknisiyenleri mükâfatlandırma cihetleriyle inek sahiplerinin zararları da derpiş edilirse bu cihetlerden eski kanun noksandır. Bunların nazara alınması icabeder.

Suni tohumlama mevzuunda 1949 senesinde Amerika'dan bir mütehassıs getiriliyor. Bu zat 14 gün tetkiklerde bulunuyor. Bunun üzerine suni tohumlama tatbikine gidiliyor. Ziraat Vekâleti Bütçesinin 1950 yılı için 425 nci faslında yeni bir madde açılıyor ve 36 bin lira da ödenek konuyor. Bu mevzuda alâkalılardan sormak isterim; suni tohumlama işinde hakikaten muvaffak olunmuş mudur, bu hususta kâfi miktarda eleman yetiştirilmiş midir? Elemanlara prim verme bakımından kanunda bir noksanlık vardır. Daha tesirli olması mümkün değil midir? Ortada halli lâzımgelen birçok meseleler varken bu kanunun, hayvancılığın ıslah ve inkişafını temin eder cihetler nazara alınmadan mücerret meseleyi halledemez ve etmiyecektir. Birinci, ikinci madde mevcut iken, 31 nci madde mevcut iken yeni hükümler getirmeye hiçbir sebep yoktur. Meralar ihtilâfı duruken, hudut-

ların tashihini icabettiren mevzular halledilmemişken meseleyi tek taraflı olarak ele alıp sadece suni tohumlamadan bahsetmenin bir fantaziden iteri gidemeyeceğine kaanım. Şimdilik mâruzatın bu kadardır.

REİS — Encümen,

ADLYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar. İslahı Hayvanat Kanununun müzakeresi münasebetiyle 31 nci maddede evvelce mevcudolan para cezalarından, 10 liranın 100 liraya ve âzami haddinin de 200 liraya çıkarılması sebebinde dair Sırrı Atalay arkadaşımızın alâkalı encümenden sorduğu suâle cevap vermek üzere huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Arkadaşımız diyor ki, bu şekilde para cezalarının 100 ve 200 liraya çıkarılması, eski müeyyidenin kuvvetlendirilmesi ihtiyacından mı, yoksa bir para devalüasyonu neticesinde mi yapılmaktadır?

Bu hususta yüksek heyetinizi tamamen aydınatabileceğimi ümid ediyorum.

Bir kere arkadaşımızın nazarından kaçan şu husus var; 1949 senesinde 5435 sayılı Kanunla bütün cezalar, kanunlarda mevcudolan cezalar, eğer bu cezalar, Ceza Kanunumuzun meriyete girmesinden önce çıkarılmış bir kanunda yazılı ise, 10 misli, Ceza Kanununun meriyete girdiği tarihten sonra, 1942 ye kadar da, bu ceza beş misli, artırılmış bulunmaktadır ve bu suretle artırılmış olan buradaki cezanın miktarı 50 liraya kadar yükselmektedir. 5435 sayılı Kanunun esbabı mucibesi şöyle izah edilmiştir: Fransa'da Frang'ın devalüasyonu dolayısıyla Fransa'da para cezaları artırılmıştır. Bizde de 7 Eylül 1947 kararıyle devalüasyona gidilince para cezaları 1949 da artırılmıştır.

Burada ayrıca mevzuubahsolan ceza, haki katen 50 lira yerine yüz liraya çıkarmakla bir değişiklik yapıldığına göre, bu gibi ağır cezaların da kifayetsiz kaldığı, kâfi gelmediği tabii katla da müşahede edilmiştir. 5435 sayılı Kanun cezaları artırdığı için komisyonumuz hükümetin teklifinden de bir miktar daha farklı olarak tadilen 100 liradan 200 liraya kadar bir artırmayı burada derpiş etmiştir, arz ederim.

REİS — Zeki Başağa.

ZEKİ BAŞAĞA (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlar, Sırrı Atalay Beyin, memleketimiz

için ciddi den çok faydalı bir kanun olduğunda asla şüphe etmediğimiz bu kanunun üzerinde konuşurken, bu kanunun istihdaf ettiği saha içerisinde, realitelere temas eden güzel bir konuşma yaptığında şüphe yoktur. Ancak araya bir iki defa dahi olsa «kalkınma nerede?... Kalkınma meseleleri nerede...» şeklinde birtakım politik sualleri de sıkıştırmış olması bakımından, böyle mühim bir kanun konuşulurken politikaya pek te müsaid olmadığını tebarüz ettirerek bendeniz de mâruzatıma başlamak istiyorum.

Bugün Türkiye'nin birçok mntakaları haki katen munhasıran iştilal mevzularını hayvancılık üzerine teksif etmiş vaziyettedir. Binaenaleyh büyük kütleyle hitabeden ve hayvancılıkla uğraşan bu vatandaşların hayat seviyelerinin yükseltilebilmesi için hayvanlarını bir ıslaha tâbi tutmak ihtiyaç ve zarureti vardır. Hükümet bu zarureti hissetmiş ve bu kanun lâyihasını getirmiştir.

Eğer bugüne kadar hayvancılığın inkişafı hususunda büyük bir adım atılmaması ise elbette ki hayvan neslinin gittikçe epüvize olmuş bulunması tabiidir ve Sırrı bey arkadaşımızın şikâyet ettiği bu kötü halin, hayvan neslinin bu hale gelmiş olmasında kimsenin suî taksiri yoktur. Bu, şüphesiz uzun senelerden beri maziden devam edip gelmiş bir ihmalin neticesidir. Şu halde bu vaziyeti düzeltmek de bugünkü iktidarın vazifesi olsa gerektir. Bu, bu kanunla yapılmak istenmektedir. Yalnız kendeniz de bu kanunun arzû ettiğimiz neticeyi verip vermeyeceği hususunda endişe izhar etmekteyim. Bütçe Komisyonunda Hükümetten bazı sualler sormuş idim. Verdikleri cevapta, bugünün âcil ihtiyaçlarına cevap vermek maksadiyle bu kanunu getirdiklerini, fakat daha iyi ve yeni bir kanunun esaslarını hazırlamakta olduklarını söylediler.

Bizim memleketimizde ciddi den bir hayvan mevzuu vardır. Birçok resmî müesseselerimiz, hastanelerimiz, askeri tesislerimiz et alması hususunda bazı şartnameler yaparlar ve bu hususta alâkalı memurlar sıkı bir şekilde dikkat sarf ederler, fakat ne olursa olsun bugün Türkiye'de kesilmekte olan hayvanlar, istenilen evsafı vermezler. Bugün hayvan nesli tamamen hususiyetlerini kaybetmiş bir durumdadır. Aded itibariyle çok olan ve fakat hususiyetini kaybeden, hattâ motorda kir endeksi

olarak «Beygir kuvveti» tâbir ettiğimiz kuvvet dahi bugün bizim beygirlerimizde mevcut değildir. «Bir beygir kuvvetinde» dediğimiz o endeks kuvveti bugün bizim beygirlerimizde mevcut değildir.

Şimdi bugün bunları biz tabii sifad ile ıslaha doğru gidecek olsa idik bunun için 100 sene az gelirdi. Bugün suni tohumlama ile hedefe vâsıl olmak vardır. Yalnız bir taraftan arzu ettimiz şekilde hayvan cinsini ıslah ederken, diğer taraftan gıda rejimini de buna muvazi olarak ıslah etmek mevkindedeyiz. Bugün hayvanlarımızın neslinin kötü hale gelmesinin başlıca sebebi, tam gıda vermememizden ileri gelmiştir.

Meralarımız maalesef son zamanlarda sürülmemektedir. Hububatın fazla para ile satılması bunun sebeplerinden biridir. Hükümet yeni getireceği teşkilât kanununda mera meselesini, suni meralar meydana getirilmesi mevzularını ve diğer taraftan bu hayvanların barınacağı mesken mevzularını da birlikte getirmek lazımdır. Bir merinos koyunu ile bir montafonun besleneceği ağıl ve ahırın bugünkülerden başka olması lazımdır. Bugünkü neslin inkırazına gitmemek şartıyla, bir taraftan bu mevzuu ele almak diğer taraftan da mesken mevzuunu birlikte mütalâa etmek lazımdır. Cüsesi küçük olan, iyi bakım suretiyle kiloları artıracak olan, normal istihlâkte büyük rol oynayacak olan bu hayvanları diğerlerinden, normalden aşağı düşürülmemesi icâbedir. Bunun için de Et-Balık Kurumunun yakından ilgilenmesi lazımdır. Bu faktörleri birkaç grupta ve aynı zamanda mütalâa etmek mecburiyeti vardır. Bu birkaç faktör bir arada mütalâa edilirse, o zaman hayvancılıkla istigal eden muntakalardaki vatandaşlarımızın hayat seviyelerinde büyük ölçüde bir gelişme olacağından asla şüphe etmiyoruz. Bu bakımdan, noksan da olsa, mühim bir ihtiyaca cevap vermesi bakımından ve Hükümetçe de âcil olarak getirilen ve bu aceleciliğin bir ihtiyaca tekâhül etmesi noktasından bu kanunun bugün çıkmasında, kanaatimce, hiçbir mahzur yoktur.

REİS — Hasan Erdoğan.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Muhterem arkadaşlar, eidden memleketimizin istikbali bakımından çok mühim bir meselenin basit görünen bir tarafını bugün müzakere etmekteyiz. Sırrı Atalay ve Zeki Başağa arkadaşlarımız bâzi

mühim noktalara dokundular. Ben kendilerimizin eksik bıraktıkları bâzi hususları tamamlıyacağım.

Arkadaşlar, belki memleketimiz bütün şüretle, tekâmülüne rağmen, 25 sene veya 50 sene sonra bir sanayi memleketi olabilir. Bütün temenni ve arzumuz, bunun gabuklaşması ve realiteye yaklaşmasıdır. Ama bugün realite ve hakikat şudur: Bu memleket bir ziraat memleketidir. Vatandaşların ekserisi ziraatle ve hayvancılıkla istigal eder. Hattâ Türkün kendisine has bir vasfıdır. Muhaceret ederek getirdiği hayvanlarla yerleştiği Anadolu'da yine bununla geçinmektedir. Bu hakikattir.

Şimdi, memleketimizi bölgelere ayırma meselesine gelinece. Benim söylediğim şeyler nihayet kürsüden tekrar edilecektir, ve bizim ziraatçilerimiz tarafından mütaaddit defalar yazılmış, konferanslarda ve kürsülerde söylenmiş fikirlerdir; fakat bu kanun dolayısıyla, tatbik sahasına geçmek mecburi olduğu içindir ki, ben tekrar üzerinde duruyorum. O da şudur:

Türkiye'nin muhtelif bölgeleri vardır. Bu bölgelerde halk, gelişigüzel, keyfi şekilde bahasından, dedesinden gördüğü şekilde bahasının ve dedesinin sanatı ile istigal etmektedir. Meselâ bir yaylada, rakımı 2.500 den yukarı olan bir yaylada ziraat yapar. Güzelim merasını çevirir, tarla haline getirir. Orada buğday ekmeğe başlar. Çünkü kendi ihtiyacını kendisi temin edecektir. İlerisini düşünmez. Bugün memleketimizde hayvancılıkla istigal eden yaylalarnın durumu bu vaziyettedir. Hele Hükümet ziraat mahsulleri teşvik edince, ofis buğday fiyatlarını muayyen bir seviyede tutunca onu daha kolay görür. Kendi emeğini dahi düşünmez. İki sene bu tarlaya muazzam emekler verir, Alacağı mahsul o tarladan ot olarak, hayvan yemi olarak alacağından çok azdır.

Meselâ bugün Şark vilâyetlerinde, seçim bölgesinde, otun Sonbaharda kilosu 20 - 25 kuruştur. Gayriresmî olarak tabii. Zira Millî Koruma dolayısıyla 7 - 10 kuruş fiyat tesbit edilmişti ama 20 - 25 kuruş arasında köylerde halk arasında satılmaktadır. Şimdi köylü güzelim merasını tarla haline getirmiştir. Oraya iki sene emek sarf eder, buğday yetiştirir. Buğdayın kilosu 40 kuruştur, köylü bunu düşünmez. Arkadaşlar, hayvancılığı ıslah etmek istiyorsak bunun esası meselelerine dokunmak ve hal-ça-

releri bulmak lâzımdır. 3 bin rakımlı bir yaylada yanyana tarla ve meralar görürsünüz. Muazzam mera ve yaylalar mevcutken buralarda yaylak ve mera ihtilâfları sürüp gelmektedir. Sırrı Beyin ifade ettiği gibi bu meraları tam mânasiyle tanzim edecek bir kanun çıkmış değildir. Bugünkü kanunla alâkalı olduğu için dâvanın esasını teşkil eder. Suni beslemeye birçok mıntakalardaki halkımız katiyen yanaşmamaktadır. Hayvan suni olarak nasıl beslenir? Hakikaten modern bir şekilde hayvanın beslenmesi hususunu ele almak çok iyi bir şeydir. Fakat maalesef bugün o şekilde hayvanı beslemesini kendisinden istediğimiz köylü, kendi çocuğunu dahi bu şekilde ve şartlar altında beslememekte, lâzımgelen gıdayı vermemektedir. Şu halde bu mevzuda tam mânasiyle yetişmemiş, tekâmül etmemiş bir insana sen hayvanı şu şekilde besliyeceksin, şu kadar kalori vereceksin diye nazari olarak bir şeyler söyleyebiliriz. Fakat, dediğim gibi, aynı şekilde köylü kendi oçuğunu dahi besliyemiyor. Araçiler mütemadiyen küçülmektedir, babalarından intikal eden arazi kardeşler arasında taksime uğramak suretiyle küçülmektedir. Şu halde Ziraat Vekâletine ve bilhassa Ziraat Bankasına düşen birtakım vazifeler var. Hayvan kredisini hakikaten takibetmelidir. Meselâ köylü öküz parası olarak, bankadan parayı alır, şahidolduğum birçok hususlar vardır. Köylünün % 95 aldığı para ile inek, öküz almaz, bu parayı başka şeylere sarf eder. Ben şahsan bu kredinin artırılmasına taraftarım. Fakat artırmakla beraber muhakkak arkasının takibedilmesi lâzımdır. Sonra hayvan bölgeleri ayrılmalıdır. Buralarda ziraate müsaade edilmemelidir. Hayvan primleri verilmelidir, hayvancılık teşvik edilmelidir. Hattâ eski kötü tecrübeler bırakılarak halka ve köylüye cesaret verici yeni usuller öğretilmelidir.

Kış memleketlerinde, köylü kışa girmeden evvel hayvanı yiyeceğine göre ayarlar. Bizim köylümüz yiyeceğini hayvanına göre tedarik etmez, hayvanı yiyeceğine göre ayarlar. O sene hayvan yemi müsaitse saklar, yoksa satar, hemde yok pahasına satar. Bunun birçok kötü misallerini görmüştür. Daha evvelki senede hayvanları telef olmuş, ölmüştür. Şimdi katiyen bu şekilde kötü misaller vermemek için hayvancılıkla işigal eden bölgelere garanti vermek

lâzımdır. Meselâ geçen sene, sonradan alınan tedbirlerle, ordunun elindeki hayvan yiyecekleriyle Şark bölgesindeki feci hayvan zayıyatı biraz azaltıldı. Ama eğer zamanında daha esaslı tedbirler alınsaydı bu olmazdı. Ben o sırada Trakya'da bulunuyordum, Trakya'lı çiftçi samanımızı alın götürün, parasız vereyim diyordu, halbuki Kars'ta samanın kilosu 60 kuruştı. Yâni memleketin bir tarafında saman parasız, diğer tarafında kilosu 60 kuruş. Memleketin bir tarafında saman bulunmadığı için hayvanları ölüyor, öbür tarafta atılıyor, belki gübre olur diye yakılıyor. Eğer biz bunları bir araya getiremezsek, tedbir almazsa bu memlekette hayvancılığı teşvik edemeyiz. Meselâ ziraate müsait olmayan yerlerde köylüyü hayvancılığa teşvik etmeli ve hayvanlar için gerekli yem ziraatini de yapmalıyız. Meselâ pancarın kilosu 10 kuruştı, bu mükemmel bir hayvan gıdasıdır. Fakal köylü bunu bilmez, samanı elliye alır fakat hayvanına pancar vermesini bilmez.

Tarlasına yonca veya diğer şekilde hayvan yemi olan diyer şeyleri ekmez. O hayvanın samanla beslendiğine kaanidir. Halbuki saman bir gıda değildir. Saman hayvan için yardımcı bir hazım vasıtasıdır. Eğer hayvanın midesine başka bir besleyici madde giderse, tabii yardımcı bir hazım vasıtasıdır. Bizim hayvanlarımız eğer ilkbahara çıkmışsa üç ay oruç tutmuştur. Hayvancılığımızı ıslah etmek istiyoruz. Ama gıda almıyan hayvanın doğuracağı bir yavrudan ne beklenir. Böyle hayvandan iyi bir nesil almak da elbette mümkün olmuyor. Ben bu sene suni tohumlama ile güzel nesil almış köylülerle konuştum. Fakat köylü maalesef ben bunu besliyemeyeceğim, diyor. Satıp kurtulacağım diyor. Çünkü üzülüyorum, diyor. Bizim yerli hayvanlarımız âdeta açlığa alışmıştır. zamanla nesil kendisini açlığa alıştırmıştır. İleri ve mütekâmil bir ırk hakikaten çok iyi bakıma ihtiyaç gösteriyor. Köylü ben buna lâyıkı veçhile bakamıyacağım, elimden çıkarayım diyor. Suni tohumlama ilmî bir mevzudur. Şuna kaanîm ki, alâkalı vekâlet bu mevzuda muhteif tetkik ve etüdler yapmıştır. Sırrı Bey bâzi memleketlerde kanun mevzuu değildir dediler, şahsan bu fikirde değilim. Bunun bizde kanun mevzuu olduğuna halkımız inanınca, vicdanına ve kafasına bunu yerleştirtince, hayvan nesli-

miz çok daha iyi olur. Biz bunu kanun haline getirmek mecburiyetindeyiz. Hattâ geçen sene Bütçe Komisyonunda suni tohumlama için konulan tahsisat çok azdır. Az olduğu için lâyiki veçhile halkın bütün ihtiyaçları cevaplandırılmıyor. Hükümetin gerekçesinde var. Her sene harice yün için şu kadar lira veriyoruz. Veriyoruz ama haricîten iyi yün alıyoruz. Bunu vermemek için memleketimizde iyi yün veren hayvanı yetiştirmeliyiz. Bu da suni tohumlama ile olur. Merinoslar aşağı - yukarı böyledir. Bir merinos koyunu 3 kiloya yakın yün verir. Bu sene kilosunu 16,5 liradan satıldı. Bir merinos 55 liralık yün veriyor, sütünü ve yavrusunu da ilâve ederseniz muazzam bir mevzu ve gelir.

Suni tohumlama, hayvanların muayyen devrelerinde, bilhassa sığırlarda daha mühim oluyor. Bâzan hayvan, bir sene kısır kalıyor, köylü ikinci sene kaçırıyor. Bunu alâkalı veteriner müdürleri bizzat bana, âdeta bir dert olarak arz ettiler. Koyunlarda vaziyet daha müsait. Fakat, veteriner müdürü diyor ki; ancak bir köyde 600 koyun olursa suni tohum için teşebbüse geçebilirim. Aksi halde idare etmez. Bu mevzu hakikaten mühimdir. Her köyde 600 koyun olmaz. Bu vaziyette birkaç sürü sahibinin elinde kalacaktır. Biz biraz daha himayekâr davranırsak yani bu işin kârını, zararını düşünmiyecek olursak bunun meyvalarını kısa zamanda idrak edebiliriz. Mevzu hakikaten yerindedir.

Hayvancılığın inkişafında meralar meselesi çok mühimdir. Birçok yerlerde meralar zorbarların âdeta inhisarı altındadır. Fakir köylülerin hayvanları bu meralara giremez, hayvanlarını çıkaramaz. Meralar yüzünden muazzam hâdiseler çıkmaktadır. Mahkemelerin uğraştığı dâvaların dörtte üçü hep bu mera yüzünden çıkan hâdiselere inhisar eder. Ağır Cezadaki dâvalarda bu kabîl hâdiseler mevuttur. Hayvan otlama yüzünden birçok insanlar ölmüştür. Bu yüzden kavgalar âdeta muharebe şeklinde olmaktadır. Bütün bunların sebebi, mevcut meraların katî olarak tesbit edilmemiş olmasındandır. Bir vali gelmiş bu köye vermiş, diğeri gelmiş öbürüne vermiştir. Bu zorbadır, diğeri ondan korkar, yanına gidemez. Hakikaten birçok köylünün istifade edeceği merayı eline geçirir, para ile köylüye satar. Bu hususların ıslahı lâzımdır.

Et kombinalarının yardımı olmuştur. Fakat

et kombinasyonunun hayvan alış şekli köylüye fayda temin edememektedir. Bir mütaahhida bağlanır, senede şu kadar koyun ve sığırı bana vereceksin, der. Mütaahhit de köylüden alır ve getirir verir. Yani kombinalar doğrudan doğruya köylü ile temasa geçemez. Köylü ucuz fiyatla hayvanını mütaahhida satmak mecburiyetindedir.

Bir mesele daha var, özür dilerim seçim bölgemden bahsedeceğim ama ben bu mevzuu umumî olarak mütalâa ediyorum. Sonbaharda tam pancar mevsimi olduğu için mevcut vagonlar pancar nakli için tahsis edilir. Bu sebepten hayvancılıkla işgal eden çok kalabalık bir vatandaş kitlesi vasıtasızlıktan dolayı uzun müddet sürülerini bekletmek mecburiyetinde kalırlar. Hopa'ya çıkan birçok koyunlar bir vapur tahsis edilemediğinden orada kalmış ve zarar etmiştir. Bunların hepsi hayvancılığı teşvik bakımından elzem hususlardır. Hattâ; bugün İstanbul, Ankara'da et sıkıntısı çekerken dün seçim bölgemizden aldığımız telgrafta koyun nakli için vagon tahsis edilemediğinden zarara uğradıklarını bildirmektedirler. Arkadaşlarla beraber Münakalât Vekilinden rica ettik, alâkadar olacaklarını vadettiler.

Nihayet bunlar ayrı ayrı meseleler halinde ama hepsi hayvancılığımızın ıslah ve teşvik bakımından lüzumlu unsurdur. Ve ümit ediyoruz ki, Hükümet bunları ele alır, memleketin bu esaslı dâvasını kökünden halleder.

REİS — Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar;

Ben de şahsen Türkiye'nin kalkınmasını; yani her sınıf vatandaşın refah seviyesinin artmasını, geçim şartlarının kolaylaşmasını, Türkiye'de rasyonel bir hayvancılık politikasının tatbiki ile yakından ilgili gören arkadaşlarımızdan biri buluyorum. Şunu derhal itiraf etmek lâzım gelir ki, 1926 senesinde çıkmış olan bir kanunun (Roma'da toplanan beynelmilî bir konferansın neticesi olarak) bâzı maddelerini tadil maksadiyle getirilmiş olan bir lâyiha ile hayvancılık politikasının var olduğu ne yürüdüğünü kabul etmek mümkün ve mutasavver değildir.

İşte bu sebeple ben de Hükümetten hayvancılığın, yani hayvanların yetiştirilmesi, yem nebatları, ahır inşaatı, kredi ve finansmanı işi, et

ve mamulâtı, süt ve peynir gibi hayvan mahsul-
lerinin piyasa ile alâkalı konserve ve soğuk ha-
va depoları gibi kıymetlendirme ve muhafaza te-
sisleriyle etraflı ve şâmil bir politika ile ve bir
kanun mevzuu içerisinde bu işin yürütülebilece-
ğine kaani olduğum içindir ki, huzurunuzda bu
kanun vesilesiyle görüşlerimi arz etmek lüzümü-
nü hissettim.

Danimarka'nın iktisadi tarihini tetkik etti-
ğim zaman şu hakikatı ve vakiyâtı tesbit ettim:
1860 küsur yıllarında Danimarka hububat ih-
raceden bir memlekettir; fakat elli sene son-
ra hububat ithal eden ve fakat hayvan mahsul-
leri ihraceden bir memlekettir. Et ihraceder,
süt mamulâtı ihraceder, yağ ihraceder, et ma-
mulâtı ihraceder.

Türkiye'nin her halde iktisadi faaliyet kol-
larından birisi üzerinde politikasını tayin eder-
ken dünya ticareti üzerindeki mevkiini de tet-
kik ve tesbit etmek lâzımdır. Yabancı ve yerli
mütehassısların kanaati şudur ki, Türkiye alım
kabiliyeti yüksek zengin memleketler yanında
kıymetli maddelerin ihracatçısı olmalıdır; bu
maddeler de hububat değil hayvan ve hayvan
mahsulâtıdır. Peynirdir, sucuktur, ettir, ve saire.
Bendeniz Ticaret Vekilligim sırasında et sat-
mak üzere vâkı dış müracaatlara cevap vere-
memiştim. İşte bunun neticesi İşletmeler Vekâ-
letine geçtiğimde şeker fabrikalarından da isti-
fade ederek, Hükümete teklif ettim ve Ziraat
Bankasının, Kredi Finansman İşlerinin, Et Ba-
lık Kurumunun ve hayvancılık Zoo teknik kıs-
mının ve bilhassa yetiştiricilikte kıymeti haiz
kısımların iştiraki ile Başvekâlette Vekâletler
arası bir komisyon kurulmuş idi. Yalnız hayvan-
cılığın ıslahını değil sürümünü de temin etmek
lâzımdır. Bu işin temini için dört başı mamur
bir politikanın temini hususunda bir teklifte
bulunmuş idim. Ve bunun neticesi bu komisyon
kurulmuştu. Fakat şimdi bu komisyon ne oldu
bilmiyorum. Bunu yalnız Ziraat Vekâletinin işi
olarak kabul etmek doğru olmaz. Ziraat Vekâ-
leti kendisine terettübeden işleri yapmalıdır.
Garp memleketlerinden örnekler almak suretiyle.
Arkadaşlar onu da arz edeyim: Meraklı ye-
tiştiricileri bulacağız, örnek çiftçiler üzerinde
teşkilâtı seferber edeceğiz ve bu gibi yetiştirici-
leri destekliyeceğiz. Muhitlerinde gözle görülür
elle tutulur neticeler almaya çalışacağız.

Kendi seçim bölgem olan Burdur'un Bucak
kazasına son defa gittiğimde şeker fabrikasının
küsbesi dolayısıyla hayvancılık yapmaya başlı-
yan var mı, diye sordum. Kasabada üstü kire-
mitli, kapu ve pencereleri olan tabanı betonlu
fakat kerpiçten yapılmış sıhhi ahırları bulunan
hayvan besleyicilerle konuştum. Vaziyetlerinden
memnun olup olmadıklarını sordum. Memnun
olduklarını söylediler. Fakat bunlarla Hüküme-
tin alâkası maalesef yoktur. Yapılanlar kredi
temini gibi birtakım münferit ve perakende sey-
lerden ibarettir. Valinin gösteri yürüyüşleri Ka-
nununun tatbikine gösterdiği alâka derecesinde
değil, fakat biraz olsun bu yetiştiricilere karşı
alâkasını öğrenemedim.

Hükümetten rica edeceğim: Evvelâ bugün-
kü telâkkilere göre Türkiye'de hayvan politika-
sının bütün meseleleri ortaya atılmalı yoksa bu-
gün olduğu gibi bu iş fantazi kabîlinden ele alın-
mamalıdır. Malesef memleketimizde öyle şeyle-
re el atılmıştır ki, bunlar; dostlar bizi alışve-
rişte görsünden ileriye gitmemektedir. Et dâva-
sını kökünden halletmeliyiz. Çünkü et deyipte
geçmiyelim. Nasıl sanayii teşvik Kanunu çıkmış
ve yenisini çıkarmak istiyorsak; Ziraat Vekili
arkadaşımızdan Hükümetin bir âzası olarak
hayvancılığı teşvik kanunu diye bir kanun ge-
tirmesini bilhassa rica edeceğim. Hayvancılığın
mızın neresine el atarsanız atınız muazzam bir
servet kaynağı olduğunu görürsünüz. İşte size
bir misal olarak peynirciliği arz edeyim. Muaz-
zam bir servet kaynağıdır. Fakat bugün kendi
ihtiyacımızı bile temin edemiyoruz. Et işi, deri
iş, peynir işi, her nereye el atarsanız atınız mu-
azzam bir kıymet taşıyan bir mevzu olarak hay-
vancılık karşınıza çıkmaktadır. Bu arada şunu
da arz etmek isterim ki, ormanları korumak
istiyorsanız behemehal hayvancılığa dört elle
sarılın. İsviçre ve Almanya'yı gezmiş ve gör-
müş bir arkadaşınız olarak arz edebilirim ki,
orada, ormanlar bu hayvancılık sayesinde ko-
runmaktadır. Ormanlar içinde süt verimi yük-
sek inekler beslenmekte ve bu sayede de orman-
lar korunmaktadır. Vatandaşın maaşetini temin
etmediğiniz müddetçe onu rahat yaşar bir ha-
le getirmedığınız müddetçe menedici hükümler-
le vatandaş istediğimiz tarzı nayata sokamazsı-
mız.

Arz ettiğim üzere, ormanlık son derece
mühim bir davadır. Bunun gibi hayvancılık da

her yönden çok mühim bir konudur. Ben, hayvancılığı, içeride Türk çiftçisinin rahat hayata kavuşması, Türk içişinin bol ve kolay madde elde etmesi, memlekete mühim bir döviz kaynağı temin edilmesi, ormanlarımızın korunması bakımından; ilim müesseseleriyle iş birliği yapılmak suretiyle bir tedbir düşünülmesi için huzurunuzda söz almış bulunuyorum.

Bakınız arkadaşlar, İstanbul'un Dudullu köyüne gittim. Soruyoruz : Vaziyet nedir? Hayvancılık yapıyoruz. Fakat Millî Korunmanın narh fiyatları birtakım hayvan yetiştirenleri perişan etti. Sütte, peynire, ete narh konuyor, fakat hayvan yemine narh konmuyor, dediler. Onun dışında 1955 senesinin 8 nci ayında bir hayvan hastalığı başlamış, nerede? Pendik Bakterioloji Enstitüsünün muntakası olan bir yerde. 1956 yılının Şubatında neticesi alınmış, 1955 yılına kadar bu yolda köylülere bir şey söylenmemiş. Yani vatandaşın ıstırabını telâfi etmek için teşkilât kurmak kâfi değildir. Hastalık teşhis edilmiş, fakat ilaç bulunamamıştır, dediler bana. Hastalık teşhis ediliyor ama ilaç bulunmuyor. Bu kadar yakın bir yerde böyle oluyorsa, başka taraflarda meselâ arkadaşlarımızın söylediği gibi Kars muntakalarında neler çekildiğini tasavvur etmek zor değildir.

NEDİM ÖKMEN (Maras) — Yalan söylemişlerdir.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Hulâsaten arkadaşlar, Türkiye'nin istikbali, ziraat mevzuunda bilhassa hayvancılığa dayanır. Süt ve mamulâtında et ve mamulâtında, her şeyin yanında kıymet taşıyan hayvancılık meselesidir ama 1926 senesinde çıkarılmış olan Islahı Hayvanat Kanunu ile bu işin yürütülmesine imkân yoktur.

Bu ıstırapları, sayın arkadaşım Nedim Ökmen'in Ziraat Vekilliği zamanında Et ve Balık Kurumu ile müşterek mesaimiz dolayısıyla çektik. Nedim Beyin vekâleti zamanında Et - Balık Kurumu ile müşterek mesaimiz dolayısıyla yem neveleri mevzuunda ve sairede Amerikalılarla olan münasebetimizde bütün gayretlerini İktisat Vekili bulunduğum sırada gördüm. Ve o zaman kendilerine şükranlarımı arz ettim. Ama bunu şahsî bir gayret olmaktan çıkartmak, gayrişahsî bir Hükümet politikası haline getirmenin tek yolu bu mevzuun her meselesini ele alıp halletmeye bağlıdır. Benim bu husustan is-

tifade ederek Ziraat Vekâletinden temennim şu olacaktır : Nasıl Teşviki Sanayi Kanunu var idiye ve yenisini çıkarmak istiyorsak, Türkiye'de de behemehal hayvancılığı teşvik kanunu gibi bir müesseseye süratle ihtiyacımız vardır. Çünkü vatandaşın rahat yaşamasını bir politika olarak tahakkuk ettirmek istiyorsak bir hayvancılık politikası esaslarını bir hükümet politikası olarak kanun haline getirmenin zamanıdır. Çünkü Türkiye'den bir iki seneden beri dış piyasalardan et satınalmak için müracaatlar vardır.

Bu lâihayı muayyen bir kanunun bir noktasının ıslahı için getirildiğini ve süratle çıkmasının lâzım olduğunu söylediler. Bu kanun süratle çıksın. Fakat hayvancılığımızın ıslahı ve dayanım kökünden halli için daha esaslı bir kanunun çıkarılmasında memleket için büyük fayda gördüğümü bu vesile ile arz etmiş oldum.

REİS — Ziraat Vekili,

ZİRAAT VEKİLİ ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, Islahı Hayvanat Kanununa bazı maddeler eklenmesi vesilesiyle hayvancılık mevzuunda arkadaşlarımızın umumi mütalâalarını ve mevzuun memleketimiz bakımından ehemmiyetini tebarüz ettirmelerini şükranla karşılarım. Biz getirdiğimiz bu kanunla memlekette özlediğimiz hayvancılığın tahakkuk edeceğine inanmış değiliz. Bu meselelerin sadece küçük bir safhasını teşkil eder. Arkadaşlarımız Vekâletimin salâhiyet sınırlarını da aşan umumi mütalâalarda da bulundular. Bendeniz bu vesileyle izhar edilmiş Vekâletimle ilgili noktalar üzerinde duracağım.

Muhterem arkadaşlar, millî iktisadiyatımızda hayvancılığın yeri hiç şüphe yoktur ki, çok mühimdir. Bunu inkâr edemiyoruz. Bugünkü durum elbette bizi tatmin etmemektedir.

Biz, bu memleketin istediği ölçüde, hayvancılığın inkişafı için lâzım gelen tedbirler içinde ve gayreti ile başbaşa bulunuyoruz. Fakat bunlar öyle meselelerdir ki, bir hamlede ve kısa bir vâde içinde istenilen bütün neticeleri almaya imkân yoktur.

Sırrı Atalay arkadaşımız bu mevzuda konuşurlarken, meseleyi dağıttı, zirai politikanın muhtelif taraflarına temas etti, hayvancılıktan, meradan, toprak tahlilinden bahsetti. Bunlar bu memleketin zirai hayatı içinde her biri başlı başına mühim noktalar ve problemler olduğuna

kaaniiz. Kabul etmek lâzımdır ki, bunların bir çoğu 1957 den sonra ele alınmıştır. Bu memlekette toprak tahlili, toprak araştırması, diye bir müessese mevcut değildir. Bugün Ankara'daki Toprak Tahlili Müessesesi 1952 de tesis edilmiştir. İkincisi Samsun'da tesis edilecektir. Ondan sonra üçüncü ve dördüncüsünü de kuracağız. Bu mevzular lâalettayin meseleler değildir, geniş ihtisasa, bilgiye ihtiyaç gösteren mevzulardır. Üç beş günde şuradan buradan tedarik edilip getirilecek işler değildir. Geniş bir zaman ve esaslı bir çalışma yapmanın, muvaffakiyet için lâzımgeldiğini kabul etmek lâzımdır. Arkadaşım diyor ki; 1926 daki hayvancılığımız ne ise bugün de odur. Böyle değildir, arkadaşlar. Biraz evvel de ifade ettim, bugünkü netice ile biz kendimizi tatmin etmiş saymıyoruz. Arkadaşlar, bugünkü hayvancılığımızın memleketimiz için çok daha müsait olduğuna ve elde edilen zirai gelirin çok daha üstünde bir menfaat temin edeceğine inanıyoruz. Fakat bir zirai faaliyette muvaffak olabilmek için birçok faktörün mevcudolması şarttır.

İtiraf etmek lâzımdır ki, memlekette hayvancılıkla meşgul olan, hayvancılıkla geçinen kimselerin muayyen bilgilerle mücehhez olmaları gerekir. Bir şey vermeden, bir şey yedirmeden hayvandan birçok şeyler almak istiyen kimselerin çokluğu karşısında bunlara hayvancılığın inkişafı için, bunu temin edecek ruh haletinin, anlayışının mutlak surette kabul ettirilmesi lâzımdır. Bugün memleketimizde hayvancılığımızın özlediği tek yol budur. Hayvanlarımızı iktisadi faktörlerle, sebeplerle beslemedikçe onu cazip hale getirmediğimiz, onu tama edilen bir hüviyete sokmadıkça geniş bir halk tabakasını o istikamete götürmeye imkân yoktur.

Arkadaşımız bu memlekette kredi sistemi, bir şey getirmemiştir, dediler. Bendeniz şuna işaret etmek isterim ki, 1950 de bu memlekette hayvan adedi 50 milyonun pek az üstünde idi. Bugün ise 65 milyona yaklaşmaktadır, elbetteki, bu götürdüğümüz kredi politikasının memlekette husule getirdiği neticelerden birisidir. Fakat bunun her şeyi temin ettiğine, sağladığına kaani değildir. Elbetteki, bu kredinin daha murakabeli, teminatlı ve hattâ müeyyideli bir hüviyet içinde verilmesine inanıyoruz. Ve biz bir yıldan beri elit hayvan yetiştirenlere birtakım yardımlar yapmaktayız. Fakat bunun başka bir şekilde suiis-

timal edilmemesi, onun hayatında inkişaf- lar sağlayıp birçok yenilikler getirmesi hususunu da takibediyoruz. Hattâ ondan, ondan beklediğimiz neticeleri almak hususunda gayret gösterenlere geniş imkânlar teminine çalışmaktayız. Önder çiftçileri tutmak, maddi imkânları kıymetlendirmek için onun hayatına elit hayvanları sokmak ve diğerlerine örnek olmak elbette ki doğrudur. Bugün bizim gittiğimiz yol da budur. Bütün bunlar arkadaşlar, üç beş günde neticesi alınacak dâvalar değildir. Biraz evvel izah ettiğim gibi, biz, birçok problemlerle karşı karşıya bulunuyoruz. Bunların halli bakımından dahi ihtiyacımız olan mütehassısları biz hazır bulmadık. Umumi bir ziraat kültürüyle bugünkü zirai meselelerin halli mümkün olamamaktadır. Bu dâvalar çok geniş ve muazzamdır. Sulama, toprak, mera işleri bu memlekette her biri ayrı ayrı bir problemdir. Başka memleketlerde bunda muvaffakiyet yalnız umumi zirai kültürle değil, senelere yapılan çalışmalarla mümkün olabilmektedir. Biz de bu sahada bu istikamete gitmekteyiz. Bu memleket zirai bir memleket hüviyeti ve karakterini asla kaybetmiş değildir. Yaratıldığı günden beri memleketin esas karakteri budur. Ama bu memlekette zirai sahada mütehassis yetiştirmek için ancak bir fakülte kurulmuştur. Memlekette bu sahada yetiştirilmesi lâzımgelen birçok elemanlara ihtiyacımız var. Onları yetiştirecek müesseseleri hazır bulmadık. Umumi bir zirai kültür içinde yetişmiş arkadaşları, bugün içinde bulunduğumuz problemleri halledebilmek için ihtisaslarını yapmak üzere Amerika'ya ve Avrupa'nın muhtelif memleketlerine göndermekteyiz. Fakat henüz memlekete dönmemişlerdir, dönenler pek mahduttur. Bunlar 3 - 5 günde öğrenilecek şeyler değil. Orada bunun ilmini yapacak, tathikatını yapacak, araştırmasını yapacak. Ve onlar memleketin bünyesi içinde muhtacolduğu sahaları kıymetlendirecek. Şüphesiz bunlar bir zaman işidir. Büyük gayretlerle bir araya gelmesi lâzımgelen işlerdir.

Biz işte bu bakımdan hayvancılık dâvasını tek başına bir suni tohumlama ile halledilmiş olabileceğine inanmış Hükümet değiliz. Bu, meselenin bir tarafıdır. Onun yanbaşında mera dâvalarımız, hayvan yemi mevzuları ve diğer işlerle beraber yürümektedir. Bu memlekette sanayiimizin şu kadar yüne ihtiyacı olduğunu

1955 senesinde sevk ettiğimiz kanun lâyihasının mucip sebeplerinde bahsedilmiştir.

Arkadaşlar, merinos yününe olan ihtiyacımız malûmdur. 1936 dan 1950 senesine kadar merinos koyunu miktarında en ufak bir artış görmedik. Bunun sebepleri üzerinde durduk. İktisadi, içtimai sebeplerini araştırdık. Niçin buna iltifat edilmiyor? Bunun bu memlekette inkişafı için hangi eksik tarafların tamamlanması lâzımdır? Bugün yalnız Merinos yetiştirmek gibi mücerret bir tavsiye ve dâvanın içinde değiliz. Kuzusunu, yününü muayyen bir iktisadi seviyede tutmak ve bu hayvanın müstahsıla tahmil ettiği güçlükler üzerinde durarak, ona külfetini karşılıyacak ve hattâ aşacak menfaatler temin etmek suretiyle bu mevzuu ancak teşvik edebilirdi, evvelce iki bölge, Bursa ve Balıkesir muhitleri üzerinde durulmuştu. Şayanı şükrandır ki, iki seneden beri Konya, Kayseri ve kısmen Erzurum'da suni tohumlama yolundaki gayretlerimiz hakikaten iyi neticeler vermektedir. Köylülerin, tatmin edildiklerini, memnuniyetlerini müşahede ettik. İstihsal ettikleri mahsulleri boş bırakmamak için birtakım iktisadi teşekküller kuruldu. Tiftik ve Yapağı T. A. Ş. gibi. Yalnız bu memleketin muhtacolduğu tiftik ve yapağıyı temin etmek için hayvanların çoğalmasını iktisadi bakımdan destekliyen bir müessese halindedir. Demin de arz ettiğim gibi, biz, hayvancılığın sadece suni tohumlama meselesi olarak mütalâa etmiyoruz. Hayvancılığın inkişafı mevzuunda hayvan yemi de mühim bir yer işgal etmektedir. Bunun için bir yem sanayii kurduk. Hayvan yemi bulmaktaki müşkülleri ortadan kaldıracak bir hüviyet halinde vazifesine başlamış bulunmaktadır. Biz, bu çalışmalarımızla memlekette hayvancılığın lâyük olduğu bir seviyeye yükseltmenin, bu memleketin millî iktisadiyatında lâyük olduğu yeri işgal etmesinin gayreti içindeyiz arkadaşlar. Hükümetiniz bu kanun lâyihasını,

sunî tohumlamayı iyi karşılamayanlara karşı bir müeyyide olması bakımından getirmiş bulunmaktadır. Bu kanun gelmeden de sunî tohumlama tatbik edilmekte idi. Evvelce bu sunî tohumlama yalnız koyunlarda tatbik ediliyordu. 1949 senesinden beri bu ameliyenin tatbik edildiği büyükbaş hayvanlarda da iyi netice verdiği müşahede etmekteyiz. Netice olarak biz hayvancılığın bu kanunun hüviyeti içinde halledilebilir bir dâva olarak telâkki etmiyoruz. Mera ihtilâfları ile, yemi ile ve onun yetişmesiyle ve nihayet onun ticari kıymet kazanması için icabeden tedbirleri almakla, yani tek taraflı bir mesele olarak değil, bir bütün olarak nazara alınması lüzumlu olan bir dâva telâkki etmekteyiz. Hazırladığımız Meralar Kanunu, Teşkilât Kanunu, hayvancılığın ıslah ve geliştirme ve teşvik kanun lâyihaları gayenin tahakkuk ettirilmesi yolunda yaptığımız çalışmaların bir neticesidir. Ümid ediyoruz ki, yakında Yüksek Huzurunuzda yepyeni bir teşkilât Kanunu ile geleceğiz. Bu memleketin muhtacolduğu kalkınmanın icabettirdiği hususiyetleri de nazarı itibare alarak her bölgenin ve her toprağın verebileceği en rantabl mahsulün nev'ini tesbit edeceğiz. Ve o nevi mahsulleri oralarda yetiştirmeye gayret edeceğiz ve bu bakımdan lâzım gelen bütün kanuni tedbirlerin alınabilmesi için yardımlarınızı rica edeceğiz. Şunu da arz edeyim ki, biz büyük iddialar içinde değiliz, yalnız meseleyi bütünü ile mütalâa ediyoruz ve ancak bu şekilde halledilebilmesini mümkün olacağı kanaatindeyiz. İşte bu anlayış içinde gayretlerimize devam etmekteyiz, arkadaşlar. (Bravo sesleri)

REİS — Efendim, Riyaset şu anda Yüksek Mecliste ekseriyetin ademimevcudiyetini reddütsüz görmektedir. Bu itibarla 21 Ocak Pazartesi günü saat 15 te toplanmak üzere İnıkada son veriyorum.

Kapanma saati :17,55

B — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu'nun, Nafia Vekâletince 1955 yılı içerisinde vilâyet hususi idarelerine yapılan nakdî yardımlara ve Çekerek ırmağı üzerinde bulunan Kazankaya köprüsünün bu yıl içinde inşa edilip edilmeyeceğine dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/144).*

22. III. 1956

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisiğine

Aşağıdaki soruların Muhterem Nafia Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Yozgad

Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu

I - Nafia Vekâletince 1955 yılı içerisinde umumi bütçeden vilâyet hususi idarelerine yapılan nakdî yardımların;

1. Vilâyetler itibariyle hangi esasa müsteseniden yapıldığı,

2. Yapılan nakdî yardımların vilâyetler itibariyle ne miktar üzerinden tahsis edildiği,

3. Yapılan nakdî yardımların;

a) Ne miktarının vilâyet yolları için yapıldığı,

b) Ne miktarının köy yolları için yapıldığı,

c) Ne miktarının köy içme suları için yapıldığı,

4. Yapılan nakdî yardımların vilâyet hususi idare bütçelerine nasıl gelir ve gider kaydedildiği,

II - Çekerek kazası Mamure nahiyesine bağlı ve Çekerek ırmağı üzerinde bulunan Kazankaya köprüsünün bu yıl içerisinde yapılıp yapılmayacağı hususunda ne düşünüldüğü.

Nafia Vekâleti

16. I. 1957

Hususi Kalent

Sayı: 69

T. B. M. Meclisi Reisiğine

Ankara.

26. III. 1956 gün ve 7-144/11165/2498 sayılı yazı karşılığıdır:

1955 yılı bütçesinden Vekâletimizce Vilâyet Hususi İdarelerine yapılan nakdî yardımlarla Çekerek ırmağı üzerinde bulunan Kazankaya

köprüsü hakkında Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu'nun tahriri sual takririne hazırlanan cevabın ekli olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili

E. Menderes

Vekâletimizce 1955 yılı içerisinde vilâyet hususi idarelerine yapılan nakdî yardımlara ve Çekerek ırmağı üzerindeki Kazankaya köprüsü hakkında Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu'nun tahriri sual takririne aşağıda cevaplandırılmıştır:

1. 1955 yılı içerisinde vilâyet hususi idarelerine yapılan nakdî yardımlar:

a) Vilâyetlerin il ve köy yolları yapımı için ödenek tefriki o vilâyetin nüfus, mesaha, köy adedi, il ve köy yolları tdlü ve zemin ârzası gibi faktörlere istinaden ve çalışma imkânlarına göre yapılmaktadır.

b) 1955 yılında halkın yapacağı su işlerine yardım tahsisatının vilâyetlere tevziinde vilâyetlerin köy adedi, köylerde yaşayan nüfus miktarı, vilâyetin yüz ölçüsü nazarı itibara alınarak birtakım emsaller tesbit olunmuş ve nihayet; vilâyetin iş yapma imkân ve kabiliyeti de bir faktör olarak göz önüne alınmıştır.

2. Yapılan nakdî yardımların vilâyetler itibariyle ne miktar üzerinden tahsis edildiği ve ne miktarın il yolları ve ne kadarının köy yolları ve ne kadarının da köy suları için yapıldığı ekli listelerde gösterilmiştir. (1)

3. Yapılan nakdî yardımlar:

a) İl ve köy yolları için yapılan nakdî yardımlar vilâyet hususi idare bütçelerine mahallî idareler âdi bütçe kararnamesinin 10 ncu maddesi mucibince, gelir bütçesinin beş kısım 15 nci maddesine gelir kaydedilerek âdi gider bütçesinin iki kısım 23 fasıl ve fevkalâde gider bütçesinin 3/1, 3/2 bölümlerindeki bütçe formüllerinde açıklanmış hususlara harcanmak üzere gider kaydedilir.

b) Köy suları için yapılan yardımlar 1953 yılında tanzim edilen köylerde halkın yapacağı su işlerine yardım hakkında idari yönetmeliğin

(1) Ekli listeler soru sahibine gösterilmiş ve dosyasında hifzedilmiştir.

5 nci maddesinde gönderilen ödenek bu yönetmelik hükümleri dâhilinde vilâyetçe tesbit edilecek köylerin su işlerine tahsis olunmak ve Defterdarlıkça sarf evrakı aranmamak üzere bir makbuz mukabilinde il özel idarelerine devrolunacaktır. Özel idarelere devrolunan bu yardım paraları il daimî encümenleri kararıyla yukardaki fıkrada yazılı (Bu ödeneğin yalnız köylerde yapılacak su işlerine tahsis edileceği belediye teşkilâtı olan köylere tahsisin yapılmıyacağı, emek, vesait ve para ile iştirak eden köylerin tercihan ön plana alınacağı) muhassas işlere sarf olunur denmektedir.

4. Çekerek kazası Mamure nahiyesine bağlı ve Çekerek ırmağı üzerinde bulunan Kazankaya köprüsünün patikadan gayri bir yolu olmadığı, bu köprünün bir iki köye hizmet edeceği ve esasen burada halen bir geçit köprüsünün mevcut bulunması sebebiyle bu köprünün bu yıl içerisinde ele alınmasına imkân bulunamamıştır.

2. — *Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu'nun, Dicle ve Batman nehirleri üzerinde birer baraj yapılması hakkında ne düşünüldüğüne dair sualîne Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/262)*

1 . XII . 1956

T. B. M. Meclisi Riyasetine

Aşağıdaki sorularımın Nafia Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Diyarbakır
Yusuf Azizoglu

1. 14 Mayıs 1950 tarihinden beri muhtelif defalar bölgemizin şiddetle muhtaç bulunduğu Dicle ve Batman nehirleri üzerinde birer baraj yapılması hakkındaki talep ve temennilerimizin mevzuun ehemmiyetiyle mütenasip bir alâka görmemesinin sebepleri nelerdir?

2. D. P. iktidarı devrinde büyük küçük birçok su işleri ele alındığı halde mezkûr iki nehrin sulama ve enerji bakımından haiz oldukları ehemmiyet ve bölgenin çok şiddetli ihtiyacına rağmen bu mevzuun bu kadar zaman geri atılması nın dayandığı idari ve iktisadi mülâhazalar nelerdir

3. Dicle barajının etüdüleri için bütçeye konmuş bulunan 400 000 lira tahsisatın ne miktarı, hangi işlere sarf edilmiştir?

4. Mezkûr barajlar hakkında yapılmış etüdler ve mütehassısların kanaatleri ne merkezdedir? Hayati telâkki ettiğimiz bu mevzuu; hükümet ele almak niyetinde midir? Bu takdirde işin tahakkuku kaç sene içerisinde mümkün görülmektedir?

5. Dicle Nehri barajı mevzuu üzerinde Hükümetimizle Irak Hükümeti arasında cereyan etmiş bir müzakere veya anlaşma var mıdır? varsa ana hatları nedir Bu anlaşmaya göre Dicle üzerinde hudutlarımızın bitim noktasına yakın bir mahallinde yapılacak bir baraj veya regülâtörün memleketimize temin edeceği faydalar neler olacaktır?

6. Baraj ve emsali imar işlerinde memleketin ihtiyaçları ve tabii imkânları yerine iktidara mensup nüfuzlar ve politik sebeplerle memleket imkânlarının gayriâdilâne bir tevzi sistemi içinde olduğu hakkında büyük bir ekseriyetin sahip bulunduğu ve şahsen benim de iştirak ettiğim zehap ve kanaati tatbikata müstenit hangi delillerle cerh edebilirsiniz?

T. C.

Nafia Vekâleti
Hususi Kalem
Sayı : 70

16.I.1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Ankara

4. XII. 1956 gün ve 7-262/3525/15917 sayılı yazıları karşılığdır :

Dicle ve Batman nehirleri üzerinde birer baraj yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu tarafından verilen tahriri sual tahririne hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili
E. Menderes

Dicle ve Batman nehirleri üzerinde birer baraj yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu tarafından verilen tahriri sual tahriri aşağıda cevaplandırılmıştır :

Doğu - Anadolu bölgesinin üçte ikisini dren etmekte olan Dicle, Fırat ve kollarının milli hudutlarımız içinde kalan kısımları hali hazır-

da sulama ve taşkın kontrolü bakımından âcil bir mahiyet arz etmemektedir. Buna karşılık bu nehirler ve kolları enerji bakımından büyük bir ehemmiyeti haiz bulunmaktadır. Bu sebepten bu iki nehir ve kollarındaki muazzam potansi-

yelin meydana çıkarılması için Elektrik İşleri Etüd İdaresi bilhassa son yıllarda büyük gayretler sarf etmektedir. Yapılmış olan bu etüdlere ait kısmı aşağıda sıralanmış bulunmaktadır:

A) İlk etüdlere

Ana Dicle üzerinde
Batman'da

Garzan'da

Botan'ın kolu Bağur çayında

Reşan çayının kolu Kezer çayı üzerinde
Botan'da

Zarove suyunda

Eğil boğazından Cizre'ye kadar.

Malabadi köprüsünün takriben 15 km. Şimalinden Dicle kavşağına kadar.

Sason - Beşiri üzerinden Dicle kavşağına kadar.

Bitlis'ten Botan kavşağına kadar.

Şirvan'dan Reşan kavşağına kadar.

Siird'in takriben 25 km. doğusundan itibaren Dicle kavşağına kadar.

Botan kavşağından takriben 20 km. membaa doğru.

Bu etüdlere sonunda elde edilen neticeler aşağıda hülâsa edilmiştir:

a) Ana kol üzerinde; Diyarbakır'ın 2 Km. cenubunda Silvan köprüsü civarında bir bent yeri mevcuttur. Jeolojik etüdlere bu mevkiin su tutma kabiliyetinin az olduğunu göstermiştir. Etüdlere derinleştirilecektir. Burada bir bent inşa olunabildiği takdirde bu bendin mansabında 30 000 Kw. lık bir santral tesis olunacaktır.

b) Ana kol üzerinde ve Siird'in 25 Km. cenubunda ve Botan kavşağına Rezuk civarında üç baraj yeri tesbit edilmiştir. Bu üç baraj yerinden Dermah ve ikinci Rezuk barajı mevkilerinde temel araştırılması maksadıyla 1955 yılından beri sondajlar yapılmaktadır. Bu iki yerden II nci Rezuk mevkii bugünkü sondaj neticelerine göre daha ümitli görülmektedir. Burada bir bent inşa olunabildiği takdirde bunun menbaında 200 000 Kw. takatinde bir santral kurulması mümkün görülmektedir.

c) Ana kol üzerinde Dermah'ın 40 Km. cenubunda Gürüzan köyü civarında diğer bir baraj yeri mevcuttur. Burada da etüdlere yapılabilmektedir.

d) Dicle'nin en büyük kolu bulunan Batman'da Malabadi köprüsünün 8 Km. memba tarafından Hüseyinkân civarında iki bent yeri vardır. Burada jeolojik etüdlere önümüzdeki yıllarda başlanacaktır. Burada bir bent inşa edebildiği takdirde Malabadi köprüsünün mansabında bulunan takriben 40 000 hektarlık Batman ovasının sulanması kabil olacaktır. Hü-

seyinkân'da kurulacak hidro - elektrik santralin kapasitesi takriben 200 000 Kw. civarında olacaktır.

e) Garzan kolu üzerinde Beşiri civarında bir bent yeri vardır. Burada da etüdlere ileriki yıllarda başlanacaktır.

f) Botan kolu üzerinde yapılan incelemelerde bu nehir üzerinde bent inşasına elverişli bir mahal tesbit edilememiştir.

B) Enerji etüdlere

Dicle ve kolları bölgesinde yapılan enerji etüdlere ekli cetvelde hülâsa edilmiştir.

Cetvelin tetkikinden anlaşılacağı üzere Dicle ve kollarında üretilecek, enerjinin bölgede kullanılması mümkün değildir. Bu enerjinin batıdaki büyük istihlak merkezlerine nakli ise bugünkü şartlar altında kabil olmadığı gibi Fırat, Dicle'ye nazaran çok daha avantajlı durumda bulunmaktadır.

Buna rağmen ana icle ve kolları üzerindeki hidrografik, topografik ve jeolojik etüdlere devam edilmektedir. Bu etüdlere; mevcut potansiyelin tesbiti ve ihtiyaçların hangi imkânlardan, ne şekilde ne zaman en ucuz olarak faydalanılacağına tesbiti maksadıyla devam olunmaktadır. Ancak bölgede enerjiye âcil ihtiyaçları olan Diyarbakır, Siird gibi şehirler için orta kapasiteli termik veya hidrolik santrallerin kurulması ve bu suretle bölgede bir enerji pazarının tesisi uygun görülmektedir. Nitekim Yüksek Başvekâlette 21 . VI . 1956 günü iştirakinizle yapılan toplantıda Diyarbakır şehrinin

âcil enerji ve takat ihtiyacının ilk olarak Batman termik santralinde mevcut fazla kapasiteden; bilâhara bu santralin tevsiî suretiyle karşılama kararıyla kararlaştırılmıştır.

Bu görüşmede E. İ. E. İdaresi tarafından hazırlanmasına karar verilen enerji nakil hakkı projesi tanzim edilerek 24 . VIII . 1955 tarihinde İller Bankasına tevdi edilmiştir.

C) Sulama işleri :

Dicle ve kolları havzasında Diyarbakır'la Bismil arasında ve Batman çayı havzasında takriben 40 000 hektarlık bir ova vardır. Bu nehir ve kolları derin vâdiler içinde aktığından pahalı tesisler yapılmadıkça sulama maksadı için Dicle suyundan faydalanmak mümkün değildir. Keza mahsulün bugünkü einsi de böyle bir yatırımı jüstifiye etmeye imkân vermemektedir. Bu sebepten, bölge için az yatırım isteyen bir sulama sistemi (yeraltı suyundan faydalanma) üzerinde durulmuş ve Diyarbakır ovasında geniş miktarda bir yeraltı suyu araştırma faaliyetine geçilmiştir.

Yukardan beri açıklanan etüdler ve varılan sonuçlara göre :

1. Dicle ve Diyarbakır bölgesi son senelerde büyük ölçüde alâka görmüş durumdadır.

2. Dicle ve kollarının sulama ve enerji üretme imkânları, baraj gibi büyük tesislerin yapılmasını icabettirmektedir. Bu tesisleri jüstifiye edecek ekonomik şartlar halen bölgede mevcut değildir. Nüfus kesafeti azdır, münakale sistemi tamamlanmamıştır. Bu itibarla halihazır çalışmalar ekonomik şartların artırılmasına hasredilmiştir.

3. Dicle, Fırat ve kollarında bu nehirlerin amenajmanı için Elektrik İşleri Etüd İdaresinin 1955 yılı bütçesine konmuş bulunan 400 000 liralık ödenek yerine 683 496,78 TL. sı (Yani % 70 fazlası ile) sarf edilmiştir.

İdare 1956 yılının ilk sekiz ayında etüdler (Mümasil işler) için 360 821,22 TL. sı sarf etmiştir. Bu masrafların dökümü aşağıda verilmiştir :

Sene	Sondajlar	Hidrografik etüdler		Yekûn			
1955	Dicle	270 720	92	39 955	12	310 676	05
	Fırat	352 668	56	20 152	17	372 820	73 683 496 78
1956	Dicle	168 490	24	24 727	13	193 217	37
	Fırat	152 856	54	14 647	31	167 503	85 360 821 22

4. Her biri Milletlerarası büyüklükte olan bu barajların inşası bugünkü etüd neticelerine göre kabil görülmektedir, ancak, etüdlerin süratle bitirilmesi de zaruri görülmektedir. Diğer taraftan bu tesislerin tahakkuku iktisadi faktörlerin gelişmesine bağlı bulunmaktadır.

Tesislerden her birinin inşaa müddeti ortalama 4 - 5 seneye tahmin edilmektedir.

5. Ana Dicle, Fırat ve kolları üzerinde inşa edilecek tesisler mevzuunda İrak Hükümeti ile 1946 da akdedilmiş bir anlaşma vardır. Bu anlaşma esaslarına göre; bu iki nehir üzerinde inşa olunacak tesisler, ilgili devletlerin menfaatine en uygun gelecek şekilde plânlanacaktır. Geçen Ağustos ayı başında Ankara'da toplanan

Bağdad Paktı Ekonomik Konseyi «Müşterek Projeler» Komitesi bu iki nehrin amenajman projesinin yapılmasını Bağdad Paktı Ekonomik Konseyine tavsiye etmeye karar vermiştir. Yine bu toplantıda varılan kararlara göre her memleket kendi millî hudutları içindeki bütün imkânları, masrafları kendisine aidolmak üzere, etüd edecektir. Bu imkânlar sonradan yabancı mütehasıslar grubu veya bir firma tarafından ilgililerin menfaatine en uygun gelecek şekilde plânlanacaktır. Bu plânlamada Türkiye en fazla enerji bakımından faydalanacaktır.

6. Baraj ve emsali inar işlerinde nasıl hareket edileceği bu işlerle ilgili teşkilâtların kanunu mahsuslarında tarif edilmiş. bulunmakta-

dır. Bu cümleden olarak Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün vazife ve salâhiyetleri hakkındaki 6200 sayılı Kanunun 21 nci maddesinde Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün ana programlarının rantabilite ve âciliyet esaslarına mebni bulunacağı, Vekâletlerarası bir komisyonca mehzulara bu esaslara göre bir sıra verileceği ve bu sıranın Heyeti Vekilece tasdik edileceği hükmü derpiş edilmiş bulunmaktadır. Buna gö-

re hareket edilmiş ve hazırlanan Ana Program Vekiller Heyetinin 15 . V . 1954 tarih ve 4/3004 sayılı Kararı ile tasdik edilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh, imkânların, iddia edildiği gibi, nüfuzlar ve politik sebeplerle gayriâdilâne bir şekilde tevzii mevzuubahsolmayıp bunların memleket ekonomisi ve sosyal düzeni için en iyi şekilde kullanılması cihetine gidilmiş bulunmaktadır.

Güney - Doğu Anadolu Diele bölgesi takat ve enerji ihtiyaçları

Yük merkezleri	1 9 5 6		1 9 5 8		1 9 6 0		1 9 6 2		1 9 6 5		1 9 7 0	
	kw	kwhxlo ³	kw	kwhxlo ³	kw	kwhxlo ³	kw	kwhxlo ³	kw	kwhxlo ³	kw	kwhxlo ³
Diyarbakır	2 000	6 000	3 500	11 200	4 500	15 300	5 300	19 000	7 000	27 300	10 000	40 000
Diyarbakır civarı	680	1 360	880	1 780	1 120	2 270	1 470	2 990	1 720	3 640	2 520	5 390
Batman	800	4 000	3 000	14 000	3 500	17 500	4 000	20 000	4 500	22 500	5 000	25 000
Muş	120	250	200	420	300	650	400	870	500	1 100	750	1 600
Bitlis ve civarı	530	1 070	760	1 610	1 020	2 320	1 250	2 820	1 600	3 860	2 080	5 190
Süird (*)	350	600	460	800	600	1 100	700	1 400	900	1 800	1 200	2 500
Toplam	4 480	13 280	8 800	29 810	11 040	39 140	13 120	47 080	16 220	60 200	21 550	79 680

(*) Süird için Botan'da bir hidro - elektrik santral inşa edilmektedir.

SE/ÜG - 19 . XII . 1956

3. — Kocaeli Mebusu Turan Güneş'in, nahiye müdürleri temsil tahsisatının muntazaman verilip verilmediğine dair sualine Dahiliye Vekili Namak Gedik'in tahriri cevabı (7/278)

27 . XII . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisiğine
Aşağıdaki sorunun Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutunuzu rica ederim.

Kocaeli
Turan Güneş

1. Nahiye müdürlerinin temsil ödeneği, Kanununun tesbit ettiği başlangıç tarihinden itibaren niye muntazaman verilmemektedir?
2. Meselâ Konya vilâyetine bu ödeneğin tahsisatının gönderilmemesinin sebebi nedir? (Gülнар kazasında ödeme yapıldığı halde, Silifke'ye tahsisat ne sebeple gönderilememiştir.

T. C.

Dahiliye Vekâleti

17 . I . 1957

Özis G.M.

1 Ş. M. Muamelât

Sayı : 511-658/1832

T. Büyük Millet Meclisi Reisiği

Yüksek Makama

29.XII.1956 gün ve Kanunlar Müdürlüğü
7-278/3694/16512 sayılı yazıları karşılığıdır :

Kocaeli Mebusu Sayın Turan Güneş tarafından, nahiye müdürleri temsil tahsisatının muntazam verilip verilmediği hakkındaki tahriri sual tahririni cevaplandırıyorum :

1. Nahiye müdürlerine ayda 50 lira temsil ödeneği verilmesi 24.VII.1956 tarihinde nesrolunan 6806 sayılı Kanunla kabul olunmuş, ödemesi gereken 329 000 lira temsil tahsisatı muntazam tahsisat olarak, 31.XII.1956 tarihinde yürürlüğe giren 1956 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki 6871 sayılı Kanunla Vekâletimiz bütçesinin 210 neu fashına aktarma yapılmış ve 1.VIII.1956 tarihinden malî yılın sonuna kadar verilmesi gereken bu 329 bin liralık temsil tahsisatına ait muamele ikmal edilerek vize edilmek üzere Divanı Muhasebata tevdi olunmuştur. Bu muamele biter bitmez nahiye müdürlerinin temsil tahsisatları ödenecektir.

2. Her hangi bir kazada nahiye müdürüne temsil tahsisatı ödendiğine dair Vekâletimizde malûmat bulunmamaktadır. Bütçeye mevzu ödeneklerin fasıl ve maaddesine ve usulüne göre tediyesi mesuliyeti defterdar ve malmüdürlerine ait bir keyfiyettir.

Saygı ile arz ederim.

Dahiliye Vekili
N. Gedik

TASHİH

26 nci İnikat Zabıt Ceridesininin 96 nci sayfasının 1 nci sütununun 26 nci satırının sonuna:

(1) işareti ve aynı sütunun altına :

(1) 58 sayılı matbua zaptın sonundadır.

İbaresini ilâve edilecektir.

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 47

Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (1/533)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı: 71 - 418/2904

20. VIII. 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadiline dair Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 6. VIII. 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Bugünkü askerî mezuatta yeniden veya naklen bir mahalle tâyin kılınan subay, askerî memur nakil veya tâyin oldukları memuriyet mahalline hazarda 12 ve seferberlikte 4 gün zarfında hareket edeceklerine dair 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinde hüküm vaz'olunmuş ve bu hükümden astsubaylar hariç bırakılmıştır.

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun kabulü sırasında astsubaylar erat sınıfından sayılıyorlardı. Bugün ise astsubaylar 5802 sayılı Kanun ile erat sınıfından çıkarılmış erle subay arasında hususi kanunlarına göre müstakil bir sınıf haline getirilmiş ve subayların özlük haklarından faydalanmaya başlamışlardır. Onlar da subay ve askerî memurlar gibi nakil ve tâyin olunmakta, harcırah almakta ve ailelerini beraberlerinde getirdikleri için bu müddetten istifade edemediklerinden çok müşkül durumda kalmaktadırlar.

Hazırlanan kanun lâyihasında 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin astsubaylar da ithal edilerek adaletsizlik bertaraf edilmiş ve yeni memuriyet mahalline hareket müddeti hazarda 15, seferde 6 güne çıkarılmıştır.

Bununla askerî personelin (subay, askerî memur, astsubay) yalnız cezai müeyyide bakımından tâbi olduğu Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesindeki 12 günlük müddetin, Devlet memurları gibi muameleye tâbi askerî personelin de 1108 sayılı maaş Kanunu dairesinde mütalâa edilerek 15 güne çıkarılmasının uygun olacağı kanaatine varılmış ve yukardaki sebepler muvacehesinde işbu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 1/533

Karar No. 6

5 . XII . 1956

Yüksek Reisliğe

Askerî Ceza Kanununun 65 nei maddesinin tadiline dair kanun lâyihası, Hükümet mümes-sillerinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan inceleme sonunda, Hükümetin esbabı mucibesi yerinde görüldüğünden lâyiha aynen ve mevcudun ittifakiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine tev-di buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur. Millî Müdafaa Encümeni

Reisi
Trabzon
S. Orberk

Bu M. M. Kâtip
Erzincan
M. R. Sanalan

Ankara M. Ergüder	Edirne K. Yaşınkılıç	Erzurum İ. A. Akdağ
İstanbul A. F. Cebesoy	İstanbul T. Yazıcı	Niğde Z. Üner
Seyhan S. Tekelioğlu	Sivas M. N. Turgay	Tokad H. Bozbeyoğlu
	Tunceli A. Bora	

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 1/533

Karar No. 16

24 . XII . 1956

Yüksek Reisliğe

Askerî Ceza Kanununun 65 nei maddesinin tadiline dair kanun lâyihası encümenimizde tet-kik ve müzakere edildi :

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun meriye-te girdiği sırada, erat sınıfından sayılmakta olan astsubayların, 5802 sayılı Kanunla erat sı-nıfından çıkarılarak müstakil bir sınıf haline getirilmelerine, subaylar gibi özlük haklarından faydalanmalarına, nakil ve tâyinleri yapılıp hareirah almalarına mukabil, tâyin olundukları vazife ve memuriyete hareket tarihleri bakımın-dan, Askerî Ceza Kanununun 65 nei maddesi-nin şümulü dışında kaldıklarından, bu tefriki de bertaraf etmek lüzumlu ve yerinde olduğu gibi, 65 nei maddenin bu tadili münasebetiyle hareket ve iltihak için tâyin edilen hazerde 12, seferde 6 günlük müddetlerin, bütün sivil me-murlara imtisalen hazerde 15 güne, seferde ise

4 günlük müddetin az bulunması dolayısıyla 6 güne çıkarılmasını istihdaf eden Hükümet lâ-yihası encümenimizce de musip görülerek aynen kabul edilmiştir.

65 nei maddenin ilk fıkrasında, bu müddet-lerin başlangıcı olarak vazife ve memuriyet em-rinin tebliği anından itibaren, şeklindeki hü-küm ise, tebliğ anının tâyinindeki müşkülât ve umumi usul hukukumuzda müddetlerin tebliği-ni takibeden günden itibaren cereyana başla-masının esas olarak kabul edilmiş bulunmasına binaen fıkradaki metin tebliğinden itibaren şek-linde değiştirilmiştir.

Umumi Heyetin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Riyaset Makamına sunulur.

Adliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Aydın C. Ülkü	Çanakkale S. Sezgin

Kâtip
Kocaeli
S. Dinçer
Çoruh
M. Önal

Afyon
S. Koraltan
Erzincan
S. Perinçek

Balıkesir
V. Asena
Eskişehir
H. Sezen

İsparta
S. Bilgiç
Muğla
N. Özsan

Kars
İ. Us
Samsun
R. O. Gümüšoğlu
Yozgad
M. Ataman

Kütahya
S. S. Nasuhoğlu
Sivas
Ş. Ecevit

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadilüne dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 65. — Tâyin olunduğu vazife ve memuriyet emrinin tebliği ânından itibaren mazeretsiz hazarda 15 ve seferberlikte 6 gün içinde hareket etmeyen veya yol müddeti haricolarak hazarda 7, seferde 3 günden fazla bir müddet yolda geçirerek vazife ve memuriyetlerine iltihak etmeyen subaylar, askerî memurlarla astsubaylar üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan beş aya kadar hapsolunurlar. Tekerrürü halinde ilk fiil hazarda ise altı ay ve seferberlikte ise sekiz ay ve her iki fiil seferberlikte ise bir sene hapsolunurlar.

Yukarıda hareket ve iltihak için tâyin olunan müddetlerin bitmesinden itibaren hazarda altı, seferberlikte üç gün içinde kıtasına iltihak etmeyenler hakkında da 66 ncı madde hükümleri tatbik olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-yariyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6. VIII. 1956

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili ve
Millî M. V. V.
Ş. Ergin
Devlet Vekili
C. Yardımcı
Millî Müdafaa Vekili
—————
Hariciye Vekili
—————

Devlet Vekili
M. C. Bengü
Devlet Vekili
E. Kalafat
Adliye Vekili
H. A. Göktürk
Dahiliye Vekili ve
Hariciye V. V.
E. Menderes
Maliye Vekili
N. Ökmen

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesinin tadilüne dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 65 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 65. — Tâyin olunduğu vazife ve memuriyet emrinin tebliğinden itibaren mazeretsiz hazarda 15 ve seferberlikte 6 gün içinde hareket etmeyen veya yol müddeti haricolarak hazarda 7, seferde 3 günden fazla bir müddet yolda geçirerek vazife ve memuriyetlerine iltihak etmeyen subaylar, askerî memurlarla astsubaylar üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan beş aya kadar hapsolunurlar. Tekerrürü halinde ilk fiil hazarda ise altı ay ve seferberlikte ise sekiz ay ve her iki fiil seferberlikte ise bir sene hapsolunurlar.

Yukarıda hareket ve iltihak için tâyin olunan müddetlerin bitmesinden itibaren hazarda altı, seferberlikte üç gün içinde kıtasına iltihak etmeyenler hakkında da 66 ncı madde hükümleri tatbik olunur.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Maarif Vekili
A. Özel
İkt. ve Ticaret Vekili
Z. Mandalıncı
Güm. ve İnh. Vekili
H. Hüsman
Münakalât Vekili
A. Demirer
İşletmeler Vekili
S. Ağaoğlu
Nafia Vekili
M. Çavuşoğlu
Sih. ve İç. Mua. Vekili
N. Körez
Ziraat Vekili
E. Budakoğlu
Çalışma Vekili
M. Tarhan

**İslâhı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası ve Ziraat, Adliye
ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/328)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-77, 3563

3 . XI . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ziraat Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İerâ Vekilleri Heyetince 11 . X . 1955 tarihinde kararlaştırılan 7 Haziran 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Dünya yüzünde sikletleri 700 - 800 kiloya yükselmiş sığırlar bulunduğu ve ortalama 450 - 500 kilodan aşağı düşmeyen memleketler pek çoğaldığı halde yerli sığırlarımızın canlı sikletleri 120 - 250 kilo arasındadır. Keza; bazı memleketlerde senelik süt verimi on bin litreyi aşan inekler bulunduğu ve senelik süt verimi vasatı 3 000 litre olan memleketler çoğaldığı halde yerli ineklerimizin ortalama süt verimi 300 - 500 litreye düşmüştür.

Aynı zamanda millî dericilik sanayiinin iptidai maddesi olan sığırlarımızın derileri de incelmış ve sanayideki önemini kaybetmiştir.

Son senelerde memleketimize fazla miktarda traktör girmiş ve girmekte ise de, zirai istihsalimizin çok mühim bir kısmını kuvvetinden beklediğimiz at ve sığırlarımız kuvvet cihetinden de çok geri kalmış bulunmaktadır.

Memleketimizde 25 milyona yaklaşan bir koyun meemuası vardır. Bunlar pirimitif ırklardan olup kalın yapağılı bulduklarından bunlarla ancak halı, kilim, keçe imal edilebilmekte ve kaba kumaşlar dokunabilmektedir. Milyonlarca koyuna malik olduğumuz halde millî mensucat sanayiimizin başlıca hammaddesini teşkil eden yapağıyı hariçten ithal etmekte ve son senelerde 90 milyon lirayı müteceviz dövizin verilmesine mecburiyet hâsıl olmaktadır. Memleketin hayat seviyesi yükseldikçe bu miktar her geçen yıl yükselmektedir.

Hulâsa : Eti, sütü, derisi, yapağısı, gücü ve sair mahsulleriyle memleket istihsalinde ve ekonomisinde ve insan sağlığında mühim bir mevki olan hayvanlarımızı şimdiki durumdan kurtararak memleketin kuvvet, servet ve sağlık kaynağı haline getirmek için hayvancılığımızı kalkındırmak yoluna gitmekteyiz.

Memleket hayvanlarını ıslah maksadiyle çıkarılmış olan 904 sayılı ve 7 Haziran 1926 tarihli İslahı Hayvanat Kanunu ilmin ve tekniğin son senelerde inkişaf ettirerek geniş miyasta tatbik sahasına koyduğu suni tohumlama metodunu derpiş etmediğinden tatbikatta bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Hayvancılığımızın kalkınması bir devlet program ve politikası olarak ele alınmak istenen şu zaman-

da erkek damızlık ihtiyacını bu usulle karşılamak imkânına sahip bulunduğumuz kanaatiyle bu kanunun teklifine lüzum görülmüştür.

Madde 1 : Hayvan ıslah ve çoğaltılması içinde muvaffak olabilmek için birçok faktörlerin yanında ve bunların başında yüksek vasıflı erkek damızlıkların ihtiyacı karşılayacak derecede bulundurulması şarttır.

Memleket hayvanlarının ıslahı için yeter derecede iyi vasıflı erkek damızlık tedariki şimdiki şartlar altında hemen hemen imkânsız bulunmaktadır. Gerçi Tarım Vekâletinin damızlık yetiştiren hara, inekhane, merinos çiftliği gibi müesseseleri vardır.

Şeker fabrikaları, üretme çiftlikleriyle bâzi hususi eşhâsa ait çiftliklerde de erkek damızlık yetiştirilmekte ise de, bütün buralarda yetiştirilerek köylü ve hayvan sahiplerine verilen muslih hayvanların adedi ihtiyacın % 1 ini ancak karşılayabilmektedir. Üstelik her yıl köylüye ucuz fiyatla verilen erkek hayvanlarda bakımsızlık yüzünden en verimli çağlarına gelmeden çok kısa bir zamanda elden çıkarılmaktadır.

Fennen tabii aşımalar için her 50 - 80 ineğe bir boğa, 25 - 40 koyuna bir koç tahsis edilebilir ve bunlardan da yılda ancak 30 - 50 ve 20 - 35 yavru alınabilir. Bu hesaba göre memleket sığırlarının ıslahı için 80 - 100 bin baş boğaya 90 - 120 bin baş ince yapağılı merinos koçuna ve 10 bin baş aygıra ihtiyacımız bulunmaktadır.

Şu hale nazaran mevcut hükümet müesseseleri ile hususi surette yetiştirilen iyi vasıflı erkek damızlıkların memleket ihtiyacını karşılamaktan çok uzak ve her ne suretle olursa olsun bunların tedariki imkânsız olduğu aşikâr bir hakikattir.

Suni tohumlama bir yandan damızlık erkek hayvan ihtiyacını çok mükemmel bir şekilde temin ederken diğer taraftan hayvandan hayvana aşım yolu ile intikal eden Trichomoniasis, Dourine, Brucellosis, muhtelif Granulair, vaginitis, exenthema coitalis, vibriofœtus gibi hastalıkların yayılmamasını da önler. Yalnız bu maksatla bile birçok memleketlerde suni tohumlama tatbikatına sebeb olmuştur.

Suni tohumlama aynı zamanda muayyen sebeplerden ileri gelen kısırlıkları da önlemektedir.

Birinci Dünya Harbinden sonra aynı ihtiyaçları duyan Sovyetler Birliği ve İkinci Dünya Harbinden sonra da birçok Avrupa memleketleri ve Amerika hayvanlarını kısa bir zamanda ve süratle ıslah için ellerindeki müşkülâtla ve pahalı temin edilebilen erkek hayvanlardan âzami istifadeyi sağlamak için bu usule başvurmuş ve geniş mikyasta tatbik sahasına koymuşlardır. Bu usulün tatbikiyle bir boğadan bir mevsimde 2 - 5 bin, koç ile 3 - 10 bin koyunu ilkâh etmek mümkün olduğu anlaşılmıştır. 1952 yılında bu memleketlerde suni olarak tohumlanan inek adedi 30 milyonu bulmuştur.

Memleketimizde de bilhassa Bursa, Balıkesir, Çanakkale bölgelerinin koyunlarını ince yapağılı merinosa tahvil içinde suni tohumlamadan geniş mikyasta istifade edilmiş muhtelif senelerde 400 bine yakın koyuna suni tohumlama tatbik edilerek döviz verilerek hariçten satın alınması icabeden 10 binlerce koçun mubayaasından müstağni kalmıştır.

Keza; sığırlarda 1949 senesinde tecrübe mahiyette suni tohumlama tatbikatına girişilmiş ve 1952 senesi nihayetine kadar 25 bin, 1953 senesi onuncu aya kadar 22 000 ki ceman 47 000 halk ve köylü ineği tohumlanarak gayet iyi neticeler alınmıştır.

Bu usulün tatbiki bâzi şart ve imkânlarla bağlı olduğundan aynı zamanda bütün yurda şâmil tutulmuyarak Tarım Vekâletinin müsait gördüğü ve imkânları temin ederek lüzumlu bulunduğu mntakalarda tatbik edilmesi kaydı konulmuştur.

Suni tohumlamanın muvaffakiyetle tatbiki, süratle gelişme ve yapılması ve bu suretle memleket ihtiyacını karşılayabilmesi için bu branşda nazari ve amelî bir şekilde yetiştirilmiş çok miktarda mütahassis ve teknik elemanlara şiddetle ihtiyaç vardır.

Vekâlet bu personelleri kısa bir zamanda yetiştirmek için enstitü, teknisyen okulu kurmak ve ihtisas kursları açmak zaruretindedir. Diğer taraftan bütün medenî memleketlerde olduğu gibi bu hususta gerekli deneme ve araştırmaları yapmak ve memleket yetiştirmesine uygun yeni metodları, pratiğe vermek ve pratik lâboratuvar ve durakların mesaisini ilmî şekilde kıymetlendirmek mecburi.

yetindedir. Bu maksatla lüzumlu görüldüğü mahal ve zamanlarda bu gibi müesseseleri kurarak ve lüzumlu tedbirleri alacaktır.

Hayvan ıslahında geniş mikyasta tatbik edilecek olan suni tohumlama metoduna halk ve yetiştiriciyi alıştırmak, itimatlarını celbetmek, tenvir ve irşadetmek maksadiyle sergiler tertibetmek, mükâfat ve madalyalar vermek ve saire gibi bilhassa ilk başlangıç senelerinde her türlü yardım ve teşvikte bulunmak çok faydalı görülmektedir.

Köylerimizde her bakımdan damızlığa elverişli olmıyan erkek hayvanların bulunması (Şimdiye kadar olduğu gibi) ırk ve verim vasıflarının kaybolmasına sebeb olduğu gibi devletçe ve kısa bir zamanda suni tohumlama ile başarılacak ıslah işini sekteye uğratar ve karıştırır. Bu sebeple suni tohumlama mıntakalarında yüksek vasıflı erkek damızlıklarla köylü ve yetiştiricinin ihtiyaçları tamamiyle temin edildiği hallerde damızlığa elverişli olmıyan erkek hayvanlar iğdiç edilerek ve enenerek aşımalarını önlemek zaruridir.

Umumiyetle bütün, cenebi memleketlerde suni tohumlama oldukça yüksek bir ücret karşılığı yapılmaktadır.

Meselâ : İnek başına Fransa'da 6 - 8, İngiltere'de 8 - 10, İtalya'da 10 - 12, Amerika'da 15 - 20, Norveç'te 17 - 18 Türk lirası arasında bir ücret alınır.

Hükümetimiz hayvan ıslahı işlerinde bir âmme hizmeti olarak üzerine aldığından şimdilik köylü ve yetiştiriciye hiçbir külfet ve zahmet tahmil edilmeksizin suni tohumlamayı tatbik etmeyi faydalı görmektedir. Bununla beraber ilerde suni tohumlamanın faydalarını idrak ettikten ve âzami istifadesi sağlandıktan sonra devletin de külfetini azaltmak maksadiyle şartlar müsait oldukça diğer cenebi memleketlerde olduğu gibi ücret alınmak yoluna gidilecektir.

Madde 2 : Halen hayvan ıslah işlerinde ve dolayısıyla suni tohumlamayı Hükümet bir âmme hizmeti olarak yapmaktadır. Fakat ilerde cenebi memleketlerde olduğu gibi hususi ve hükmi şahıslarda suni tohumlama müesseseleri kurarak Hükümete yardım ve kendilerine kazanç temini yoluna gideceklerdir. Tarım Vekâletinin müsaadesiyle bu gibi müesseselerin açılması, hususi teşebbüse yer verilmesi uygun görülmüştür. Ancak suni tohumlamanın birçok faydalarına rağmen bu usulün tatbikinde gösterilecek her hangi ihmâl, dikkatsizlik ve ehliyetsizlik geniş mikyasta kısırlığı, aşımalarla geçen hastalıkların sirayetini ve bu suretle halkın ve yetiştiricinin zarar ve ziyanlarını tevli dedeğinden bu gibi müesseselerin resmî mütehassısların daimî murakabe ve kontrolü altında çalışmaları şarttır.

Müsaadesiz ve murakabesiz yapılacak suni tohumlamanın tevli dedeceği fena tesirler derecesi dikkat nazara alınarak önlenmesi maksadiyle bu maddenin bâzı müeyyidelerle takviyesi zaruri görülmüştür.

Madde 3 : 1950 senesinde Roma'da toplanan ve Hükümetimizin de iştirak ettiği Milletlerarası Suni Tohumlama Kongresinde çok yüksek vasıflı rekor erkek damızlıklardan her memleketin istifadesini sağlamak maksadiyle her cins hayvan tohumunun dış memleketlere ihraç ve dış memleketlerden ithali kabul edilmiş ve bu işle fen ve tekniğe uygun bir şekilde ve zararsız bir halde yapılabilmesi için bir Nizamname projesi yapılarak hükümetlerin tasvibine arz edilmiştir.

Bu Nizamname projesi Hükümetimizce de kabul edilerek Birleşmiş Milletler F. A. O. Teşkilâtına bildirilmiştir.

Tedariki müşkül ve çok pahalı bu gibi rekor erkek damızlıklara memleketimizin çok ihtiyacı vardır. Nitekim 1952 yılında tecrübevi mahiyette Londra'dan memleketimizde bulunmıyan Jersey ırkı boğa spermaları getirtilerek 35 inek tohumlanmıştır. Bu suretle elde edilen babaları Londra'da danaları Konya'da, halen elimizde 26 yavru yetiştirilmektedir. Önümüzdeki sıfat mevsiminde de bâzı memleketlerden rekor boğa spermaları ithal edilecektir.

Fennin ve tekniğin en son bulduğu usullerle boğa tohumları hariç vasatlarda âzami 72 saat yaşamaktadır. Bu müddet zarfında süratle taşınarak kullanılması fennî bir zarurettir. Aksi halde hiçbir müspet netice alınamayacağından tohum ihraç ve ithal eden memleketlerde olduğu gibi Tarım Vekâleti tarafından veya onun müsaadesiyle hariç memleketlerden ithal veya ihraç edilecek her nevi

hayvan tohumu kolilerinin Gümrük Vergisiyle Muayenei Hayvaniye Resminden muaf tutulması lüzumlu ve zaruri görülmüştür.

Madde 4 : Suni tohumlama tatbikatı bir operasyondur. Tekniğin son terakkileri bu ameliyenin zararsız bir halde yapılmasını temin etmiş ise de, 10 binde bir dahi olsa vukuu melhuz bâzı vakalar olabilir.

Bu gibi halde hayvan sahibinin mutazarrır edilmesi hem adalet ve hem de metodun aleyhine müteveccih olacak cereyanların önlenmesi bakımından suni tohumlama tatbikatı esnasında ve bundan mütevellit ölüm vukuu takdirinde mahallî veteriner raporu ile tevsik ve tesbit edilerek hayvanın tam kıymeti üzerinden tazmin edilmesi muvafık görülmektedir.

Madde 5 : Suni tohumlama teknisyenliği :Bu metodu milyonlarca hayvan üzerinde tatbik eden bütün memleketlerde en kazançlı bir meslek halinde taazzuv etmiştir. Çok dikkat ve ihtimamla, feragat ve fedakârlıkla köy şartlarında çalışmayı istilzam eden bu meslek müntesiplerini tatmin etmek lüzumu her tarafta olduğu gibi memleketimizde de hissedilmektedir.

Bir ücret mukabilinde yapılan memleketlerin bâzılarında alınan tohumlama ücretinin 2/3 ü mesai ücreti olarak teknisyenlere verilmektedir. Zaruri masrafları ve maaşları Devlet tarafından verilen ve ücret mukabili yapılan bâzı memleketlerde ise, bu personellere nakdî mükâfatlar verildiği gibi alınan tohumlama ücretinin bir kısmı da prim olarak verilmektedir.

Suni tohumlamadan maksat ve gaye yüksek vasıflı damızlık erkek tohumu ile dişi hayvanları gebe bırakmak olduğuna göre en yüksek gebelik nispetini elde eden teknisyen vazifesini dikkat ve ihtimam ve bilgi ile başarmış demektir. Esasen çok yorucu olan ve memuriyet mesai saati ile mukayyet olmaksızın sabahın erken saatlerinden geç vakitlere kadar muntakası dâhilindeki köy ve çiftliklerde dolaşarak çalışmayı gerektiren bu mesaide verimli çalışmayı teşvik etmek suretiyle bu bransa karakter sahibi bilgili personeller temin etmek şarttır. Bu personellerin mesaileriyile mütenasip bir şekilde taltif edilmeleri ve normalin üstünde gebelik sağlıyanlara prim verilmesi rekabeti artıracacağı gibi memleket ölçüsünde de büyük faydalar sağlıyacaktır.

Meselâ: Bir suni tohumlama istasyonunda memur zihniyet ve karakteriyle ve mesai saatiyle mukayyet olarak çalışıldığı takdirde 5 - 600 inek tohumlanabilmekte ve gebelik nispeti % 60 geçmemektedir.

Aynı istasyonda ve aynı masrafla 2 000 inek tohumlanarak % 75 - 80 nin üstünde gebelik sağlandığı takdirde bu istasyonda geceyi gündüze katarak, bütün müşkülâtlara katlanarak çalışan ve çalışacak olan personelin mükâfatlandırılması her bakımdan faydalı ve zaruri görülmektedir.

Suni tohumlama enstitü, lâboratuvar, okul ve duraklarında çalıştırılacak olan lâborant, çoban ve saire gibi hizmetlilerin bu müesseselere bağlı kalmaları ve işlerini sekteye uğratmamaları için diğer zootekni müesseselerinde olduğu gibi iâşe edilmeleri ve edilemediği hallerde iâşe bedeli verilmesi uygun görülmüştür.

Ziraat Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.

Ziraat Encümeni

Esas No. 1/328

Karar No. 10

16. I. 1956

Yüksek Reisliğe

Riyasetinizce encümenimize havale edilen «7. VI. 1926 tarihli ve 904 sayılı Islahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası» Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle encümenimizde incelendi.

Kanun lâyihasının esbabı mucibesinde de etrafiyle izah edildiği gibi hayvancılığımızın memleket iktisadiyatındaki yeri büyüktür. Eti, sütü, derisi, yapağısı, gücü ve sair mahsulleriyle memleket istihsalinde ve insan sağlığında mühim bir yer tutan ve sayısız fayda sağlayan hayvanlarımızın geliştirilmesi ve ıslah edilmesi lâzımdır.

Hayvanlarımızın verim kabiliyetinin artması önce cinslerinin ıslah edilmesi ve adedlerinin çoğalmasına bağlıdır.

Hayvancılığımızın kalkınması bir Devlet program ve politikası olarak ele alınmak istenen şu zamanda hayvan cinslerinin ıslahı için modern memleketlerde geniş surette tatbik edilmekte olan suni tohumlama metodunun memleket çapında tatbik ve bunun lâboratuvar ve müesseselerini kurmak zorundayız. Bugün ileri memleketlerde hayvan neslinin ıslahı için erkek damızlık beslemek pahalı bir usul olarak kabul edilmekte ve bunun yerini suni tohumlama almaktadır.

7. VI. 1926 tarihli 904 sayılı Islahı hayvanat Kanunu ise eski bir kanun olması sebebiyle ilmin ve tekniğin son senelerde inkişaf ettirerek tatbikat sahasına koyduğu suni tohumlamayı derpiş etmediğinden bazı güçlükler doğmaktadır. Bu kanun lâyihası bu açıklığı dolduracaktır.

İşte bu düşüncelerle lâyihayı müzakere eden encümenimiz, bâzı maddeleri aynen, bâzı maddeleri tadil ederek kabul etmiştir.

Lâyihamın birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci maddenin birinci fıkrası, Ziraat Vekâletinin sade suni tohumlama müessesesi, lâboratuvar ve durakları kurulurken tetkikat yapması ve müsaade vermesi değil, bunların işleyi-

şini de murakabe etmesi maksadiyle tadil edilmiş, fıkranın son ibaresi «Ziraat Vekâletinin müsaadesi ve murakabesine tâbidir» şekline sokulmuştur.

Maddenin ikinci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü ve dördüncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Beşinci maddenin ilk fıkrasındaki suni tohumlamada çalıştırılan personele ödenecek para mükâfatının maaş veya ücret tutarına göre ayarından kaçınılmış «iki aylık tutarı» yerine «iki aylık istihkak tutarı» ibaresi ikame edilmiştir.

Keza büyük bir meşakkatle çalışan ve fazla gebelik sağlayan personele hayvan cins ve adedine göre prim verilmesini hedef güden maddenin ikinci fıkrasındaki inek ve mandalar için konulan elli kuruş ile koyun ve keçiler için konulan on kuruş az görülerek birinci yüz, ikinci ise yirmi kuruşa çıkarılmıştır.

Kıl keçinin ormanlarımız için zararları açık bulunduğu ve bunların yerlerine daha iktisadi cinslerin ikamesinin de hayvancılığımızın başlıca gayelerinden olduğu cihetle aynı fıkradaki keçiler kelimesinden sonra parantez içinde «Kıl keçisi hariç» ibaresinin konulması encümence uygun görülmüştür.

Maddenin üçüncü fıkrası aynen kabul edilmiştir.

Altıncı maddenin (b) ceza miktarı fazla görülerek cezanın asgari haddinin yüz, âzami haddinin iki yüz lira olarak tesbitinin daha âdil olacağı mütalâa edilmiş ve ona göre düzeltme yapılmıştır.

7, 8 ve 9 ncu maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Ziraat Encümeni Reisi

Muğla

T. Akarca

M. M.

Bilecik

I. S. Çakıroğlu

Kâtip
Uşak
H. Yılmaz
Bingöl
S. Göker
Diyarbakır
R. Karaosmanoğlu
Giresun
A. N. Duyduk

İçel
H. Sinanoğlu

Amasya
F. Çöl
Bursa
S. Karacabey
Gaziantep
S. Ünlü
İçel
Y. Çukurova
İmzada bulunamadı
Kırşehir
O. Alışiroğlu

Kocaeli
C. Tüzün

Maraş
A. Kadoğlu
İmzada bulunamadı

Samsun
H. Tekay

Manisa
S. Mihçioğlu

Samsun
A. Eker

Seyhan
L. Sezgin

Tokad
Y. Ulusoy
İmzada bulunamadı

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No: 1/328
Karar No: 30

25 . II . 1956

Yüksek Reisliğe

Hükümetçe hazırlanan, İslahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası, encümenimizde Ziraat Vekâleti mümessilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Memleket hayvancılığının ıslahına mâtuf 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununda, suni tohumlamanın derpiş edilmemiş bulunması ve suni tohumların hayvancılığın inkişafındaki büyük rolü göz önünde tutularak, hükümetçe hazırlanan İslahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası ihtiva ettiği esaslar ve derpiş ettiği cezayı müeyyideler itibariyle musip görülmüş yalnız hükümet lâyihasının aksine olarak altın maddenin «B» bendinde 200 liradan 500 liraya kadar tertibedilen cezayı, fazla görerek yüz liradan 200 liraya indiren, Ziraat Encümeninin taddiline encümenimizce de iştirak olunmuştur.

Hükümet lâyihasındaki diğer maddeler aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine takdim edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Reisi	Mazbata M.	Kâtip
Muğla	Çanakkale	Kocaeli
<i>N. Özsan</i>	<i>S. Sazgin</i>	<i>S. Dinçer</i>
Amasya	Aydın	Çankırı
<i>I. Olgac</i>	<i>N. Geveci</i>	<i>C. Boynuk</i>
Çoruh		Çorum
<i>M. Önal</i>		M. K. Biberoğlu
		İmzada bulunamadı
Erzincan		Hatay
<i>S. Perinçek</i>		<i>A. F. Atahan</i>
Malatya		Niğde
Söz hakkın mahfuz		<i>H. H. Ülkün</i>
<i>M. Ocakcioğlu</i>		
Samsun		Zonguldak
<i>R. O. Gümüšoğlu</i>		<i>N. Kirişcioğlu</i>

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/328

Karar No. 21

26 . XII . 1956

Yüksek Reisliğe

İslahı Hayvanat Kanununa ek olarak Ziraat Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 2 Kasım 1955 tarih ve 71 - 77/3563 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise takdim olunan kanun lâyihası, Ziraat ve Adliye encümenleri mazbatalarıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla, salâhiyetli mümessiller hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha, esbabı mucibesinde de tafsilen arz olunduğu üzere memleketimizin esaslı milli servetlerinden olan hayvan çeşidinin ıslahı ve miktarının artırılmasını temin için suni tohumlama sisteminin geniş ölçüde tatbikini istihdaf etmektedir.

Encümenimizde cereyan eden müzakerelerden ve Hükümet mümessillerinden alınan mütemmim izahlardan da anlaşıldığına göre, hayvanların ıslah ve miktarının artırılması sahasındaki mesai yalnız tabii tohumlamaya inhisar ettiği takdirde gayeye yüz sene sonra dahi varılmanın mümkün olamayacağı zira tohumluk hayvanların tedarikinin hem uzun senelefe ve hem de çok pahalıya mal olacağı, kanaatine varılmış ve ancak hayvan neslinin ıslahının sadece suni tohumlama mevzuu olmayıp çok eski ve bugünün ihtiyaçlarını kapsamaktan uzak bulunan 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununun da bir an önce günün şart ve icaplarına uygun bir şekilde değiştirilmek üzere Yüksek Meclise getirilmesinin Hükümetten temenni edilmesine karar verilerek, esas itibarıyla kabul olunan lâyihanın maddelerinin müzakeresine geçilmiştir.

Lâyihanın maddeler halinde ihtiva ettiği hükümler şekil bakımından değiştirilmek suretiyle yeniden ihzar olunmuş ve lâyihanın altıncı maddesindeki (mahkeme) kelimesi (muhakeme) olarak değiştirilmek suretiyle birinci madde olarak kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci maddesindeki (teknisiyen okulu) kelimesi, mezkûr vekâlete (Okul açma yetkisi teşkilât kanunlarıyla verilmiş olduğundan ve (yardım ve teşviklerde bulunmaya) cümlesi de vekâletin esas vazifeleri meyanında olduğundan tayyedilmiş ve ikinci fıkradaki

(parasız) kelimesi (ücretsiz) olarak değiştirilmek ve fıkranın sonundaki (icabı hale göre bu hizmetin vekâletçe tesbit edilecek miktarda bir ücret mukabili yapılması caizdir) ibaresi fıkranın ilk bendiyle tezat teşkil etmesi bakımından çıkarılmak suretiyle tadil edilerek ek birinci madde olarak,

Lâyihanın ikinci maddesi, madde sonundaki (verilir) kelimesi (verilebilir) olarak değiştirilmek suretiyle ek ikinci madde olarak,

Lâyihanın üçüncü maddesi, metinde yazılı (Ziraat Vekâleti veya bu vekâletin müsaadesi ile muayyen teşekküller tarafından) ibare hasiv telâkki edilerek tayyedilmek suretiyle ek üçüncü madde olarak,

Lâyihanın dördüncü maddesi ise ek dördüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın 5 nci maddesi, kelime değişikliği ve ek birinci maddeye mütenazır olarak (teknisiyen okulu) metinden çıkarılmak suretiyle ek beşinci madde olarak kabul ve 7 nci maddesi, talimatname yapılması bir kanun maddesine ihtiyaç göstermediğinden dolayı tayyedilmiştir.

Sulh mahkemelerinin adli teşkilâtımızın hemen her kaza ve nahiyesinde mevcut bulunması ve bu bakımdan halka kolaylık sağlayacağı mülâhazasıyla bu kanun lâyihasında yazılı cezaların sulh mahkemelerince hükme bağlanması encümenimizce yerinde mütalâa edilerek ek 6 nci madde olarak yeniden tedvin ve kabul edilmiştir.

Lâyihanın 8 nci maddesi şeklen değiştirilmek suretiyle 3 ncü madde ve 9 ncü maddesi ise 4 ncü madde olarak Hükümetin teklifi vehile aynen kabul edilmiş ve lâyiha başlığı da metne uygun olarak değiştirilmiştir.

Bu suretle hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reisvekili	Mazbata M.
Balikesir	Kırklareli	Zonguldak
H. İnre	Ş. Bakay	S. Ataman

<i>Kâtip</i>			<i>İzmir</i>	<i>Kastamonu</i>	<i>Kayseri</i>
<i>Tokad</i>	<i>Antalya</i>	<i>Aydın</i>	<i>B. Bilgin</i>	<i>H. Dura</i>	<i>İ. Kirazoğlu</i>
<i>Ö. Sunar</i>	<i>K. Akmanlar</i>	<i>Z. Uray</i>	<i>Kırşehir</i>	<i>Kocaeli</i>	<i>Konya</i>
<i>Çankırı</i>	<i>Çoruh</i>	<i>Çorum</i>	<i>A. Bilgin</i>	<i>C. Tüzün</i>	<i>R. Birand</i>
<i>T. Uygur</i>	<i>Y. Gümüşel</i>	<i>Y. Gürsel</i>	<i>Muğla</i>	<i>Niğde</i>	<i>Niğde</i>
<i>Diyarbakır</i>	<i>Diyarbakır</i>	<i>Erzurum</i>	<i>A. Sarıoğlu</i>	<i>A. N. Kadioğlu</i>	<i>C. Kavurmacıoğlu</i>
<i>H. Turgut</i>	<i>Muhallifim</i>	<i>Ş. Erker</i>	<i>Ordu</i>	<i>Ordu</i>	<i>Siird</i>
	<i>M. H. Ünal</i>		<i>R. Aksoy</i>	<i>S. İşbakan</i>	<i>M. D. Süalp</i>
<i>Eskişehir</i>		<i>Gümüşane</i>			
<i>Söz hakkım mahfuzdur</i>	<i>Birinci ve ikinci mad-</i>		<i>Tekirdağ</i>		<i>Trabzon</i>
<i>A. Potuoğlu</i>	<i>delere muhalifim</i>		<i>Z. Erataman</i>		<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
	<i>Z. Başağa</i>				
<i>Gümüşane</i>	<i>İçel</i>	<i>İstanbul</i>	<i>Trabzon</i>	<i>Tunceli</i>	<i>Yozgad</i>
<i>H. Tokdemir</i>	<i>İ. Gürgen</i>	<i>N. A. Sav</i>	<i>İ. Şener</i>	<i>B. T. Okaygün</i>	<i>T. Alpay</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı *Islahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası*

MADDE 1. — Lüzumlu gördüğü bölgelerde suni tohumlama yaptırmaya, bu maksatla icabeden yerlerde enstitü, teknisiyen okulu, ihtisas kursu açmaya, suni tohumlama lâboratuvar ve durakları kurmaya ve gerekli her türlü tedbirleri almaya, yardım ve teşviklerde bulunmaya, damızlığa elverişli olmayan sığır ve manda boğaları ile koç, teke ve aygırları (at ve merkep) iğdiç ettirmeye ve enemeye Ziraat Vekâleti sa-

ZİRAAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı *Islahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası*

MADDE 1. — Lâyihamın 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ADLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

İslahı Hayvanat Kanununun 31 nci maddesinin
tadiline ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine
dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904
sayılı İslahı Hayvanat Kanununun 31 nci mad-
desi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

a) Erkek damızlıklarını muayene heyetinin
muayenesine getirmiyenler 100 liradan 200 lira-
ya kadar,

b) İğdiç edilmesine, enenmesine veya tefrikine
karar verilen hayvanlarını iğdiç ettirmiyenler enet-
miyenler veya iğdiç edilmelerine veya enenmelerine
mâni olanlar veya ayırmıyanlar veya sıfatta kul-
lananlar 100 liradan 200 liraya kadar ağır para
cezası ile cezalandırılır. İğdiç edilecek veya ene-
necek hayvanlar muhakeme neticesi beklenmek-
sizin behemehal iğdiç edilir veya enenir.

MADDE 2. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sa-
yıılı İslahı Hayvanat Kanununa aşağıdaki mad-
deler eklenmiştir :

Ek madde 1. — Lüzumlu bölgelerde suni to-
humlama yaptırmaya, bu maksatla icabeden yer-
lerde enstitü, ihtisas kursu açmaya, suni tohum-
lama lâboratuvar ve durakları kurmaya ve ge-
rekli her türlü tedbirleri almaya, damızlığa el-
verişli olmyan sığır ve manda boğalarını, koç-
ları, tekeleri, at ve merkep aygırlarını iğdiç et-
tirmeye ve enemeye Ziraat Vekâleti salâhiyetli-
dir.

lâhiyetlidir.

Suni tohumlama hizmeti Ziraat Vekâletince parasız yapılır, icabı hale göre bu hizmetin vekâletçe tesbit edilecek miktarda bir ücret mukabili yapılması caizdir.

MADDE 2. — Hakiki ve hükmi şahısların suni tohumlama müessesesi, lâboratuvar ve durakları kurması suni tohumlama yapmaları ve yaptırmaları, tohum toplamaları, satmaları, bulundurmaları, taşımaları, yabancı memleketlerden ithal ve yabancı memleketlere ihraçmeleri ancak Ziraat Vekâletinin müsaadesi ile olur.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca; lâboratuvar ve durakların kapatılmasına ve tohumların müsadere ve imhasına da karar verilir.

MADDE 3. — Hayvan ıslahı maksadiyle Ziraat Vekâleti veya bu vekâletin müsaadesi ile muayyen teşekküller tarafından yabancı memleketlerden ithal edilen her nevi hayvan spermaları Gümrük Vergisi ile ithalde alınan vergi ve resimlerden, Muayneyi Hayvaniye ve Rıhtım Resmî ile Ardiye Ücretinden muafittir.

Yabancı memleketlerden getirilecek her nevi hayvan spermaları Ziraat Vekâletinin veya bu vekâletten ithal müsaadesi almış bulunan teşekküllerin iş'arı üzerine hiçbir gümrük muamele ve formalitesine tâbi tutulmaksızın geçirilir.

MADDE 4. — Ziraat Vekâleti teşkilâtı tarafından yapılmış suni tohumlama ameliyesi neticesinde öldüğü mahallî hükümet veteriner raporu ile sabit olan hayvanların sahiplerine tam kıymetleri üzerinden tazminat verilir.

MADDE 5. — Suni tohumlama tatbikatında, lâboratuvar ve enstitü çalışmalarında talimatnamesi hükümleri dâhilinde üstün başarı sağlıyanlara bir yılda iki aylık tutarını geçmemek şartıyla para mükâfatı verilebilir.

Bilfiil suni tohumlama tatbikatında çalışarak talimatnamesindeki nispetlere göre gebelik sağlıyan fen elemanlarına beher gebelik başına kısırak ve merkepler için 300, inek ve mandalar için 50, koyun ve keçiler için 10 kuruştan aşağı

MADDE 2. — Hakiki ve hükmi şahısların suni tohumlama müessesesi, lâboratuvar ve durakları kurması suni tohumlama yapmaları ve yaptırmaları, tohum toplamaları, satmaları, bulundurmaları, taşımaları, yabancı memleketlerden ithal ve yabancı memleketlere ihracetmeleri Ziraat Vekâletinin müsaadesi ve murakabesine tâbidir.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca; lâboratuvar ve durakların kapatılmasına ve tohumların müsadere ve imhasına da karar verilir.

MADDE 3. — Lâyihanın 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Lâyihanın 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Suni tohumlama tatbikatında, lâboratuvar ve enstitü çalışmalarında talimatnamesi hükümleri dâhilinde üstün başarı sağlıyanlara bir yılda iki aylık istihkak tutarını geçmemek şartıyla para mükâfatı verilir.

Bilfiil suni tohumlama tatbikatında çalışarak talimatnamesindeki nispetlere göre gebelik sağlıyan fen elemanlarına beher gebelik başına kısırak ve merkepler için 300, inek ve mandalar için 100, koyun ve keçiler (kıl keçisi hariç) için 20 kuruş

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununa ek kanun lâyihası

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

İslahı Hayvanat Kanununun 31 nci maddesinin tadiline ve bu kanuna bâzi maddeler eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununun 31 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

a) Erkek damızlıklarını muayene heyetinin muayenesine getirmiyenler 100 liradan 200 liraya kadar,

b) İğdiç edilmesine, enenmesine veya tefrikine karar verilen hayvanlarını iğdiç ettirmiyenler enetmiyenler veya iğdiç edilmelerine veya enenmelerine mâni olanlar veya ayırmıyanlar veya sıfatta kullanılanlar 100 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. İğdiç edilecek veya enecek hayvanlar muhakeme neticesi beklenmesizin behemehal iğdiç edilir veya enenir.

MADDE 2. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

Ek madde 1. — Lüzumlu bölgelerde suni tohumlama yaptırmaya, bu maksatla icabeden yerlerde enstitü, ihtisas kursu açmaya, suni tohumlama lâboratuvar ve durakları kurmaya ve gerekli her türlü tedbirleri almaya, damızlığa elverişli olmıyan sığır ve manda boğalarını, koçları, tekeleri, at ve merkep aygırlarını iğdiç ettirmeye ve enemeye Ziraat Vekâleti salâhiyetlidir.

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

lâhiyetlidir.

Suni tohumlama hizmeti Ziraat Vekâletince parasız yapılır, icabı hale göre bu hizmetin vekâletçe tesbit edilecek miktarda bir ücret mukabili yapılması caizdir.

MADDE 2. — Hakiki ve hükmi şahısların suni tohumlama müessesesi, lâboratuvar ve durakları kurması suni tohumlama yapmaları ve yaptirmaları, tohum toplamaları, satmaları, bulundurmaları, taşımaları, yabancı memleketlerden ithal ve yabancı memleketlere ihraçetmeleri ancak Ziraat Vekâletinin müsaadesi ile olur.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca; lâboratuvar ve durakların kapatılmasına ve tohumların müsadere ve imhasına da karar verilir.

MADDE 3. — Hayvan ıslahı maksadiyle Ziraat Vekâleti veya bu vekâletin müsaadesi ile muayyen teşekküller tarafından yabancı memleketlerden ithal edilen her nevi hayvan sipermaları Gümrük Vergisi ile ithalde alınan vergi ve resimlerden, Muayneyi Hayvaniye ve Rıhtım Resmi ile Ardiye Ücretinden muafittir.

Yabancı memleketlerden getirilecek her nevi hayvan spermaları Ziraat Vekâletinin veya bu vekâletten ithal müsaadesi almış bulunan teşekküllerin iş'arı üzerine hiçbir gümrük muamele ve formalitesine tâbi tutulmaksızın geçirilir.

MADDE 4. — Ziraat Vekâleti teşkilâtı tarafından yapılmış suni tohumlama ameliyesi neticesinde öldüğü mahalli hükümet veteriner raporu ile sabit olan hayvanların sahiplerine tam kıymetleri üzerinden tazminat verilir.

MADDE 5. — Suni tohumlama tatbikatında, lâboratuvar ve enstitü çalışmalarında talimatnamesi hükümleri dâhilinde üstün başarı sağliyanlara bir yılda iki aylık tutarını geçmemek şartıyla para mükâfatı verilebilir.

Bilfiil suni tohumlama tatbikatında çalışarak talimatnamesindeki nispetlere göre gebelik sağliyan fen elemanlarına beher gebelik başına kısarak ve merkepler için 300, inek ve mandalar için 50, koyun ve keçiler için 10 kuruştan aşağı

MADDE 2. — Hakiki ve hükmi şahısların suni tohumlama müessesesi, lâboratuvar ve durakları kurması suni tohumlama yapmaları ve yaptirmaları, tohum toplamaları, satmaları, bulundurmaları, taşımaları, yabancı memleketlerden ithal ve yabancı memleketlere ihraçetmeleri Ziraat Vekâletinin müsaadesi ve murakabesine tâbidir.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca; lâboratuvar ve durakların kapatılmasına ve tohumların müsadere ve imhasına da karar verilir.

MADDE 3. — Lâyihanın 3 nœü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Lâyihanın 4 nœü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Suni tohumlama tatbikatında, lâboratuvar ve enstitü çalışmalarında talimatnamesi hükümleri dâhilinde üstün başarı sağliyanlara bir yılda iki aylık istihkak tutarını geçmemek şartıyla para mükâfatı verilir.

Bilfiil suni tohumlama tatbikatında çalışarak talimatnamesindeki nispetlere göre gebelik sağliyan fen elemanlarına beher gebelik başına kısarak ve merkepler için 300, inek ve mandalar için 100, koyun ve keçiler (kıl keçisi hariç) için 20 kuruştan

Ad. E.

B. E.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ziraat Vekâletince suni tohumlama hizmeti ücretsiz yapılır.

Ek madde 2. — Hakiki ve hükmi şahısların suni tohumlama müessesesi, lâboratuvar ve durakları kurması, suni tohumlama yapmaları ve yaptırmaları, tohum toplamaları, satmaları, bulundurmaları, taşımaları, yabancı memleketlerden ithal ve yabancı memleketlere ihracetmeleri Ziraat Vekâletinin müsaadesine ve murakabesine tâbidir.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler (500) liradan (1 000) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca lâboratuvar ve durakların kapatılmasına ve tohumların müsadere ve imhasına da karar verilebilir.

Ek madde 3. — Hayvan ıslahı maksadiyle yabancı memleketlerden ithal edilecek her nevi hayvan spermaları, Gümrük Vergisi ile ithalde alınan vergi ve resimlerden, muayenei hayvaniye ve rihtım resmi ile ardiye ücretinden muaftır.

Yabancı memleketlerden getirilecek her nevi hayvan spermaları Ziraat Vekâletinin veya bu Vekâletten ithal müsaadesi almış bulunan teşekküllerin işarı üzerine hiçbir gümrük muamele ve formalitesine tâbi tutulmaksızın geçirilir.

Ek madde 4. — Lâyihanın 4 ncu maddesi ek madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ek madde 5. — Suni tohumlama tatbikatında, lâboratuvar ve enstitü çalışmalarında talimatnamesi hükümleri dâhilinde üstün başarı sağlıyanlara bir yılda iki aylık istihkak tutarını geçmemek şartıyla para mükâfatı verilebilir.

Bilfiil suni tohumlama tatbikatında çalışarak talimatnamesindeki nispetlere göre gebelik sağlıyan teknik elâmanlara beher gebelik başına kısarak ve merkepler için (300), inek ve

Hü.

olmamak üzere prim verilir.

Suni tohumlama enstitüsü, lâboratuvar ve teknisiyen okul ve duraklarında bedenlen çalıştırılacak hizmetliler Ziraat Vekâletince işe edilir. İşenin mümkün olmadığı yerlerde işe bedeli rayiç üzerinden hesaplanarak hak sahiplerine nakden verilir.

MADDE 6. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununun 31 nei maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

a) Erkek damızlıklarını muayene heyetinin muayenesine getirmiyenler 100 liradan 200 liraya kadar;

b) İğdiç edilmesine, enemesine veya tefrikine karar verilen hayvanlarını iğdiç ettirmiyenler, enemiyenler veya iğdiç edilmelerine veya enemelerine mâni olanlar veya ayırmıyanlar veya sifata kullananlar 200 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. İğdiç edilecek veya enenecek hayvanlar mahkeme neticesi beklenmeksizin behemehal iğdiç edilir veya enenir.

MADDE 7. — Bu kanunun tatbiki suretine ait esaslar Ziraat Vekâletince tesbit edilir.

HADDE 8. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 9. — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye, Maliye, Gümrük ve İnhisarlar ve Ziraat vekilleri memurdur.

11 . X . 1955

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	Başvekil Yardımcısı
	ve Milli M. V. V.
	F. Köprülü
Devlet Vekili	Devlet Vekili
Dr. M. Sarol	F. Ulaş
Devlet Vekili ve	Adliye Vekili
Hariciye V. V.	O. Ş. Çiçekdağ
F. R. Zorlu	
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
	E. Menderes
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
	H. Polatkan

Zr. E.

tan aşağı olmamak üzere prim verilir.

Suni Tohumlama Enstitüsü, lâboratuvar ve teknisiyen okul ve duraklarında bedenlen çalıştırılacak hizmetliler Ziraat Vekâletince işe edilir. İşenin mümkün olmadığı yerlerde işe bedeli râyiç üzerinden hesaplanarak hak sahiplerine nakden verilir.

MADDE 6. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İhlalı Hayvanat Kanununun 31 nei maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

a) Erkek damızlıklarını muayene heyetinin muayenesine getirmiyenler 100 liradan 200 liraya kadar;

b) İğdiç edilmesine, enemesine veya tefrikine karar verilen hayvanlarını iğdiç ettirmiyenler, enemiyenler veya iğdiç edilmelerine veya enemelerine mâni olanlar veya ayırmıyanlar veya sifata kullananlar 100 liradan 200 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. İğdiç edilecek veya enenecek hayvanlar mahkeme neticesi beklenmeksizin behemehal iğdiç edilir veya enenir.

MADDE 7. — Lâyihanın 7'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Lâyihanın 8'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Lâyihanın 9'ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ad. E.

B. E.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ziraat Vekâletince suni tohumlama, hizmeti ücretsiz yapılır.

Ek madde 2. — Hakiki ve hükmi şahıslarını suni tohumlama müessesese, lâboratuvar ve durakları kurması, suni tohumlama yapmaları ve yaptırmaları, tohum toplamaları, satmaları, bulundurmaları, taşımaları, yabancı memleketlerden ithal ve yabancı memleketlere ihracetmeleri Ziraat Vekâletinin müsaadesine ve murakabesine tâbidir.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler (500) liradan (1 000) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca lâboratuvar ve durakların kapatılmasına ve tohumların müsadere ve imhasına da karar verilebilir.

Ek madde 3. — Hayvan ıslahı maksadiyle yabancı memleketlerden ithal edilecek her nevi hayvan spermaları, Gümrük Vergisi ile ithalde alınan vergi ve resimlerden, muayenei hayvaniye ve rıhtım resmi ile ardiye ücretinden muaftır.

Yabancı memleketlerden getirilecek her nevi hayvan spermaları Ziraat Vekâletinin veya bu Vekâletten ithal müsaadesi almış bulunan teşekküllerin işarı üzerine hiçbir gümrük muamele ve formalitesine tâbi tutulmaksızın geçirilir.

Ek madde 4. — Lâyihanın 4 nci maddesi ek madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ek madde 5. — Suni tohumlama tatbikatında, lâboratuvar ve enstitü çalışmalarında talimatnamesi hükümleri dâhilinde üstün başarı sağlıyanlara bir yılda iki aylık istihkak tutarını geçmemek şartıyla para mükâfatı verilebilir.

Bilfiil suni tohumlama tatbikatında çalışarak talimatnamesindeki nispetlere göre gebelik sağlıyan teknik elâmanlara beher gebelik başına kısarak ve merkepler için (300), inek ve

Hü.

olmamak üzere prim verilir.

Suni tohumlama enstitüsü, lâboratuvar ve teknisiyen okul ve duraklarında bedenon çalıştırılacak hizmetliler Ziraat Vekâletince iâşe edilir. İâşenin mümkün olmadığı yerlerde iâşe bedeli râyîç üzerinden hesaplanarak hak sahiplerine nakden verilir.

MADDE 6. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununun 31 nei maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

a) Erkek damızlıklarını muayene heyetinin muayenesine getirmiyenler 100 liradan 200 liraya kadar;

b) İğdiç edilmesine, enenmesine veya tefrikine karar verilen hayvanlarını iğdiç ettirmiyenler, enetmiyenler veya iğdiç edilmelerine veya enemelerine mâni olanlar veya ayırmıyanlar veya sifata kullananlar 200 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. İğdiç edilecek veya enenecek hayvanlar mahkeme neticesi beklenmeksizin behemehal iğdiç edilir veya enenir.

MADDE 7. — Bu kanunun tatbiki suretine ait esaslar Ziraat Vekâletince tesbit edilir.

HADDE 8. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 9. — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye, Maliye, Güm-rük ve İnhisarlar ve Ziraat vekilleri memurdur.

11 . X . 1955

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili
Dr. M. Sarol

Devlet Vekili ve
Hariciye V. V.
F. R. Zorlu

Millî Müdafaa Vekili

Hariciye Vekili

Devlet Vekili
Başvekil Yardımcısı
ve Millî M. V. V.

F. Köprülü

Devlet Vekili
F. Ulaş

Adliye Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

Dahiliye Vekili
E. Menderes

Maliye Vekili
H. Polatkan

Zr. E.

tan aşağı olmamak üzere prim verilir.

Suni Tohumlama Enstitüsü, lâboratuvar ve teknisiyen okul ve duraklarında bedenon çalıştırılacak hizmetliler Ziraat Vekâletince iâşe edilir. İâşenin mümkün olmadığı yerlerde iâşe bedeli râyîç üzerinden hesaplanarak hak sahiplerine nakden verilir.

MADDE 6. — 7 . VI . 1926 tarihli ve 904 sayılı İhlahı Hayvanat Kanununun 31 nei maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

a) Erkek damızlıklarını muayene heyetinin muayenesine getirmiyenler 100 liradan 200 liraya kadar;

b) İğdiç edilmesine, enemesine veya tefrikme karar verilen hayvanlarını iğdiç ettirmiyenler, enetmiyenler veya iğdiç edilmelerine veya enemelerine mâni olanlar veya ayırmıyanlar veya sıfat kullananlar 100 liradan 200 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. İğdiç edilecek veya enenecek hayvanlar mahkeme neticesi beklenmeksizin behemehal iğdiç edilir veya enenir.

MADDE 7. — Lâyihaanın 7 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Lâyihaanın 8 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Lâyihaanın 9 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ad. E.

B. E.

MADDE 6. — Ziraat Encümeninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 8 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

mandalar için (100), koyun ve keçiler (kıl keçisi hariç) için 20 kuruştan aşağı olmamak üzere prim verilir.

Suni Tohumlama Enstitüsü, lâboratuvar ve duraklarında bedenen çalıştırılacak hizmetliler Ziraat Vekâletince iâşe edilir. İâşenin mümkün olmadığı yerlerde iâşe bedeli râyiç üzerinden hesaplanarak hak sahiplerine nakden verilir.

Ek madde 6. — Bu kanunda yazılı cezalara sulh mahkemelerince hükmedilir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 4. — Lâyihanın 9 ncü maddesi 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Maarif Vekili	Nafia Vekili
C. Yardımcı	K. Zeytinoglu
İkt. ve Ticaret Vekili	Sıh. ve İç. Mua. Vekili
S. Yırcalı	Dr. B. Uz
Güm. ve İn. Vekili	Ziraat Vekili
E. Kalafat	N. Ökmen
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
M. Çavuşoglu	H. Erkmen
İşletmeler Vekili	
S. Ağaoğlu	

Hâkimler Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair olan 6004 sayılı Kanun hükmünün iki yıl daha uzatılması hakkında kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/603)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Karar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 506/4177

24 . XII . 1956

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Hâkimler Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki, 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair olan 6004 sayılı Kanun hükmünün iki yıl daha uzatılması hakkında Adliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 22 . XII . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

17 . I . 1953 tarihinde meriyete girmiş bulunan 6004 sayılı Kanunla, 1949 yılından itibaren yeniden muhtelif mahkemeler ihdas ve mevcut mahkemelerin takviyesi sebepleriyle hâkim kadrolarında husule gelen münhal adedi göz önünde tutularak, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5 nei maddesinde yazılı şekilde staja başlamış bulunan namzetlerden bir yıllık staj müddetini bitirmiş veya bitirecek olan namzetlerin, kadro icaplarına göre, muavinlik sınıfına tâyini için Adliye Vekiline iki yıl müddetle salâhiyet verilmiş ve 6450 sayılı Kanunla da iki yıl daha temdid edilmiş idi.

Mezkûr vekâlet, kanunun bahsettiği bu salâhiyete istinaden, 18 . I . 1955 tarihinden bugüne kadar 251 hâkim namzedini muavinlik sınıfına tâyin etmiş bulunmaktadır.

6450 sayılı Kanunun meriyetinden bugüne kadar adli teşkilâtteki inkişaf duraklamamış, bilâkis gün geçtikçe artan bir tempo ile devam etmiştir. Ezeümle : Bu zaman zarfında 1 müstakil ağır ceza, 9 asliye hukuk, 2 asliye ceza, 1 çift hâkimli asliye, 17 sulh ve 3 gezici arazi kadaastro mahkemesi yeniden ihdas edilmiş; ve 15 mürettep ağır ceza, müstakil ağır ceza mahkemesi; 2 çift hâkimli asliye, mürettep ağır ceza mahkemesi; 25 tek hâkimli asliye, çift hâkimli asliye mahkemesi haline ifrağ edilmek suretiyle adli teşkilât genişletilmiş ve bir çok yerlerde de bir hâkimin görebileceği işten fazla iş bulunan mahkemelerin takviyesi için yardımcı hâkim verilmiştir.

Şu suretle, 6450 sayılı Kanunun esbabı mucibesinde (190) ı geçmiş olarak gösterilen münhal adedini kapatmak mümkün olamamış ve ihdas edilen mahkemeler ve yapılan takviyeler ile münhal adedi artmış bulunmaktadır.

Bu durum muvacehesinde, 18 . I . 1957 tarihinde meriyet müddeti sona erecek olan 6004 sayılı Kanun hükümlerinin aynı sebeplerle iki yıl daha uzatılması zaruret ve mecburiyeti hâsıl olduğundan, ilişik lâyiha hazırlanmış bulunmaktadır.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No. 1/603
Karar No. 19

14 . I . 1957

Yüksek Reisliğe

Hâkimler Kanununun bâzi maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair olan 6004 sayılı Kanun hükümünün iki yıl daha uzatılması hakkındaki kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle hükümet temsilcisinin huzurunda tetkik ve müzakere edildi :

Hükümetin mucip sebep lâyihasında da belirtildiği veçhile 6004 sayılı Kanun ile Adliye Vekâletine; 2556 sayılı Kanunun 5 nei maddesinde yazılı şekilde staja başlamış bulunan namzetlerden bir yıllık staj müddetini bitirmiş veya bitirecek olanların kadro icaplarına göre muavinlik sınıfına tâyini için iki yıl müddetle salâhiyet verilmiş olması bu sahada çekilen müşkülâtı kısmen telâfi etmiştir.

Adliye Vekâletinin haddizatında Hâkimler Kanununda gerekli tadilâtı ikmal etmek üzere bulunduğu ve yakında bunun Meclise getirileceği de mezkûr vekâlet temsilcisi tarafından beyan edilmiş olması itibariyle; bir kere daha mezkûr salâhiyetin iki sene müddetle Adliye Veki-

line tanınması muvafık olacağı kanaatine varılmıştır.

Kanun lâyihasının aynen kabulüne karar verilmiş olmakla takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi için Umumi Heyetin yüksek tasvipleri ne arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye Encümeni Reisi Bu M. Muharriri ve Kâ.

Aydın

C. Ülkü

Bingöl

N. Aras

İmzada bulunamadı

Çorum

M. K. Biberoglu

Erzurum

A. Eryurt

Kars

İ. Us

Malatya

N. Ocakoglu

Tokad

O. Hacibaloğlu

Sivas

Ş. Ecevit

Çankırı

C. Boynuk

Denizli

İ. Hadımlıoğlu

Eskişehir

H. Sezen

Konya

H. Aydın

İmzada bulunamadı

Samsun

R. Ö. Gümüsoğlu

Zonguldak

E. Sayar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair olan 6004 sayılı Kanun hükmünün iki yıl daha uzatılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 5457 sayılı Kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair 6004 sayılı Kanunla kabul edilen muvakkat 3 ncü madde ile Adliye Vekiline verilen ve 6450 sayılı Kanunla temdid edilen salâhiyet 18 . I . 1957 tarihinden itibaren iki yıl müddetle uzatılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde mevrüye girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye Vekili memurdur.

22 . XII . 1956

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	M. C. Bengü
Devlet Vekili ve	Devlet Vekili
Millî M. V. V.	E. Kalafat
Ş. Ergin	
Devlet Vekili	Adliye Vekili ve
C. Yardımcı	Dahiliye V. V.
	H. A. Gökürk
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
-----	-----
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
	H. Polatkan
-----	-----
Maarif Vekili	Nafia Vekili ve
A. Özel	Hariciye V. V.
	E. Menderes
İkt. ve Ticaret Vekili	Sıh. ve İç. Mua. Vekili
A. Aker	N. Körez
Güm. ve İnş. Vekili	Ziraat Vekili
H. Hüsmen	E. Budakoğlu
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
A. Demirer	M. Tarhan
	İşletmeler Vekili
	S. Ağaoğlu

